

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODBRANE

IZVJEŠTAJ
O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ
NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA ODBRANE ZA 2018. GODINU

Podgorica, februar 2019. godine

SADRŽAJ

UVOD	4
1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE I MINISTARSTVA ODBRANE	5
2. STRATEŠKA I NORMATIVNA DJELATNOST I UPRAVNI POSLOVI	5
2.1. Izrada strateških dokumenata	5
2.2. Izrada normativnih dokumenata	6
2.3. Upravni poslovi	6
3. IMPLEMENTACIJA POLITIKE ODBRANE	7
3.1. Proces integracije Crne Gore u NATO	7
3.2. Planiranje odbrane Crne Gore	10
3.2.1. Usklađivanje nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane u NATO	10
3.2.2. Plan odbrane Crne Gore i nacionalni sistem odgovora na krize	11
3.3. Međunarodna odbrambena saradnja	12
3.3.1. Bilateralna saradnja	12
3.3.2. Multilateralna saradnja	26
3.3.3. Realizacija međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja	29
4. RESURSI ODBRANE	32
4.1. Ljudski resursi	32
4.1.1. Organizacijske promjene	32
4.1.2. Upravljanje ljudskim resursima	33
4.2. MATERIJALNI RESURSI	39
4.2.1. Opremanje Vojske Crne Gore	40
4.2.2. Remont i održavanje	41
4.2.3. Neutralizacija viškova ubojnih sredstava	43
4.2.4. Zaštita i zdravlje na radu, zaštita od požara i zaštita životne sredine	43
4.2.5. Standardizacija i kodifikacija	45
4.2.6. Infrastruktura	48
4.2.7. Informaciono-komunikacioni sistemi	52
4.2.8. Nabavke roba i usluga	55
4.3. BUDŽET ZA ODBRANU	55
5. VOJSKA CRNE GORE	55
5.1. Organizaciona struktura Vojske	55
5.2. Učešće Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama	56
5.3. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u kriznim situacijama	58
5.4. Obuka i vježbe	59
6. INSPEKCIJSKI NADZOR	61
7. VOJNO - OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI	62
8. UNUTRAŠNJA REVIZIJA	63

IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI
MINISTARSTVA ODBRANE ZA 2018. GODINU

9. JAVNOST RADA	63
9.1. Saradnja sa medijima	63
9.2. Saradnja sa nevladinim organizacijama	65
10. OCJENA STANJA FUNKCIONALNIH OBLASTI MINISTARSTVA I VOJSKE	66
ZAKLJUČAK	69
Prilog br. 1.....	75
Prilog br. 2.....	75
Prilog br. 3.....	76
Prilog br. 4.....	76
Prilog br. 5.....	77
Prilog br. 6.....	81
Prilog br. 7.....	83
Prilog br. 8.....	84

UVOD

Ministarstvo odbrane (u daljem tekstu: Ministarstvo) je, u skladu sa članom 62 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", br. 38/03, 22/08, 42/11, 54/16 i 13/2018), izradilo Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva odbrane za 2018. godinu.

Izvještaj se sastoji iz deset poglavlja. U prvom poglavlju su dati podaci o realizaciji aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore i Ministarstva. U drugom poglavlju naveden je pregled zakonskih i podzakonskih akata koje je Ministarstvo pripremilo, radi zaokruživanja pravnog okvira potrebnog za integraciju Crne Gore u NATO i ostvarenje ustavne uloge odbrane i Vojske. U trećem poglavlju su definisana najvažnija pitanja politike i planiranja odbrane, proces integracije u NATO kao i dio koji se odnosi na aspekte međunarodne odbrambene saradnje. U četvrtom poglavlju prikazani su podaci o ljudskim, materijalnim i finansijskim kapacitetima Ministarstva. U petom poglavlju data je organizaciona struktura i pregled najvažnijih aktivnosti Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Vojska). U šestom poglavlju navedeni su podaci o inspekcijskom nadzoru izvršenom u oblastima izgrađivanja borbene gotovosti, zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite životne sredine. Sedmo poglavlje donosi informacije o vojno-bezbjednosnim i kontraobavještajnim poslovima, dok se u osmom nalaze podaci o unutrašnjoj reviziji. U devetom poglavlju Izvještaja obrađeno je pitanje javnosti rada Ministarstva. U poslednjem, desetom poglavlju data je ocjena stanja različitih oblasti odbrane u 2018. godini i prioritetne aktivnosti za 2019. godinu

Ministarstvo je, u cilju nastavka izgradnje sistema odbrane i u skladu sa definisanim prioritetima za 2018. godinu, postavilo sledeće ciljeve:

- Izgradnja odbrambenih sposobnosti, uz doslednu implementaciju obaveza preuzetih u okviru Alijanse;
- Unapređenje bilateralne i multilateralne odbrambene saradnje;
- Priprema i učešće jedinica u međunarodnim misijama;
- Usklađivanje procesa nacionalnog planiranja odbrane sa procesom planiranja odbrane u NATO;
- Implementacija Plana vojne integracije Crne Gore u NATO;
- Dostizanje spremnosti Vojske za izvršavanje odbrambenih misija i zadataka;
- Opremanja i modernizacije Vojske, u skladu sa potrebama i NATO Ciljevima sposobnosti;
- Osposobljavanje deklariranih snaga za učešće u operacijama NATO;
- Obuka i usavršavanje kadra;
- Izgradnja i jačanje obavještajno-bezbjednosnih kapaciteta;
- Jačanje inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole;
- Unaprjeđenje standarda pripadnika Ministarstva i Vojske;
- Izgradnja infrastrukture za potrebe Ministarstva i Vojske;
- Usvajanje standarda odbrane i razvoj interoperabilnosti sa snagama NATO;
- Rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme;
- Unapređenje saradnje sa medijima i nevladinim organizacijama.

1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE I MINISTARSTVA ODBRANE

Programom rada Vlade Crne Gore za 2018. godinu Ministarstvo odbrane (u daljem tekstu: Ministarstvo) je bilo zaduženo za realizaciju sedam aktivnosti i iste su realizovane u potpunosti. Pored toga, Ministarstvo je realizovalo i 108 drugih aktivnosti čija realizacija nije bila predviđena Programom rada Vlade za 2018. godinu.

2. STRATEŠKA I NORMATIVNA DJELATNOST I UPRAVNI POSLOVI

2.1. Izrada strateških dokumenata

Prijem Crne Gore u punopravno članstvo u NATO i promjene u bezbjednosnom okruženju Crne Gore nametnule su potrebu za revidiranjem postojećih i donošenjem novih strateških dokumenata na polju bezbjednosti i odbrane. U skladu sa Programom rada Ministarstva za 2018. godinu i obavezama koje proizilaze iz procesa planiranja odbrane u NATO, izrađena su, usvojena i donešena sljedeća strateška dokumenta: **Strategija nacionalne bezbjednosti Crne Gore, Strategijski pregled odbrane Crne Gore, Dugoročni plan razvoja odbrane i Plan integriteta Ministarstva odbrane i VCG Crne Gore.**

Strategija nacionalne bezbjednosti je najviši stratejski dokument kojim se uređuje sistem nacionalne bezbjednosti i stvaraju preduslovi za njegovu kontinuiranu reformu. Ona je osnova za sveobuhvatni razvoj sistema bezbjednosti Crne Gore, definisanje bezbjednosnih politika, izradu strateških, normativnih i drugih dokumenata u oblasti funkcionisanja i razvoja sistema nacionalne i kolektivne bezbjednosti i obezbjeđenje neophodnih resursa.

Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata iz jula 2018. godine i Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata, propisano je da svi strateški dokumenti imaju akcioni plan realizacije. U skladu sa tim, Ministarstvo je formiralo Interresornu radnu grupu koja je izradila Akcioni plan za implemezaciju Strategije nacionalne bezbjednosti 2018-2020, koji je Vlada Crne Gore usvojila u decembru 2018. godine.

Na predlog Ministarstva, Vlada je donijela novi **Strategijski pregled odbrane Crne Gore** u septembru 2018. godine. To je osnovni dokument u oblasti planiranja i razvoja odbrane, kojim se na osnovu procjene bezbjednosnog okruženja i odbrambenih interesa Crne Gore, utvrđuju potrebne odbrambene sposobnosti, resursi odbrane, prioriteti razvoja sistema odbrane i projekcija troškova odbrane za period narednih 10 godina (od 2018. do 2028. godine). Strategijski pregled odbrane primjenjuje većina članica NATO, kao metodski postupak za definisanje razvoja odbrane. Redovno ažuriranje ovog dokumenta vrši se svake četiri godine.

Crna Gora je, prvi put kao članica NATO, donijela **Dugoročni plan razvoja odbrane** u decembru 2018. godine. Dugoročni plan razvoja odbrane je osnovni strateški dokument planiranja odbrane, kojim se određuju ciljevi razvoja odbrane; misije, zadaci i struktura Vojske; razvoj resursa odbrane, opremanje i modernizacija Vojske, kao i finansijski okvir za narednih 10 godina (od 2019. do 2028. godine). Ovaj dokument je polazište za izradu svih razvojnih planova u Ministarstvu i Vojsci, uključujući i predloge sredstava za odbranu u budžetu Crne Gore.

U oktobru 2018. godine formirana i započela svoj rad Radna grupa za izradu Predloga strategije odbrane Crne Gore. Strategija odbrane je osnovni strateški dokument kojim će se dugoročno urediti i usmjeriti razvoj sistema odbrane, kao i angažovanje i razvoj odbrambenih resursa u odgovoru na savremene bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje.

Ministarstvo je tokom 2018. godine izradilo i u oktobru usvojilo novi **Plan integriteta Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore**. U dokumentu je izvršena analiza realizacije prethodnog Plana, sagledane su i inkorporirane preporuke i obaveze NATO politike izgradnje integriteta, nacionalne Agencije za sprječavanje korupcije, GRECO inicijative, Londonskog samita iz jula 2018. godine kao i naučene lekcije. U novom Planu integriteta jasno su definisani vizija, misija, cijevi i zadaci u oblasti izgradnje integriteta u sektoru odbrane. Plan integriteta prati **Akcioni plan**. U nastojanju da se ojača institucionalni integritet i razvoj integriteta podigne na još viši nivo, Planom integriteta je predviđeno da se u Ministarstvu uspostavi organizaciona jedinica Odjeljenje za integritet kao i Stalna radna grupa.

Tokom proteklih šest godina participacije u NATO programu izgradnje integriteta Ministarstvo je steklo status aktivnog i kredibilnog partnera po osnovu čega je bili suorganizator više regionalnih i NATO skupova, prepoznato je kao dobar uzor drugima i aktivni je prenosilac iskustva i znanja u ovoj oblasti.

Predanost u izradnji integriteta rezultirala je jačanju postojećih i razvoju novih partnerstava, pri čemu treba izdvojiti bilateralnu saradnju sa Velikom Britanijom, ali i sa organizacijama kao što su Regionalna antikorupcijska inicijativa (RAI), Centar za bezbjednosu saradnju (RACVIAC) i drugi.

2.2. Izrada normativnih dokumenata

Ministarstvo, u toku 2018. godine, izradilo je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upotrebi jedinica Vojske u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, koji je Vlada Crne Gore utvrdila u decembru 2018. godine.

Pripremljene su dvije uredbe i sedam odluka koje je donijela Vlada Crne Gore, kao i 17 pravilnika i jedno pravilo koje je donijelo Ministarstvo. Pored navedenog, pripremljena su mišljenja na sedam predloga i nacрта zakona, jedno mišljenje na predlog uredbe i predlog pravilnika drugih organa i devet mišljenja na nacрте, odnosno predloge međunarodnih sporazuma.

Ministarstvo je postupilo po osnovu 11 zahtjeva, podnešenih na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Pregled svih izrađenih i donešenih dokumenata dat je u Prilogu broj 5.

2.3. Upravni poslovi

U izvještajnom periodu u Ministarstvu je evidentirano 19301 akata, i to: 11346 predmeta u djelovodniku neklasifikovane pošte, 2179 zahtjeva za izdavanje uvjerenja (1920 zahtjeva usvojeno, 50 odbijeno, 209 u statusu rješavanja) i 5776 predmeta prvostepenog upravnog postupka, od čega je 5456 predmeta riješeno u roku, a 320 predmeta je u statusu rješavanja.

3. IMPLEMENTACIJA POLITIKE ODBRANE

3.1. Proces integracije Crne Gore u NATO

Tokom 2018. godine nastavljen je proces intenzivnih reformi sistema odbrane i prilagođavanja nacionalnog odbrambenog sistema NATO standardima i NATO procesu odbrambenog planiranja. U okviru procesa usaglašavanja nacionalnog strateško-normativnog okvira sa NATO pravnom tekovinom. Ministarstvo je pripremilo niz ključnih strateških i normativnih dokumenata za usvajanje i donošenje tokom 2018. godine. Prilikom izrade pomenutih dokumenata posebna pažnja posvećena je kako njihovoj međusobnoj usklađenosti, tako i usklađenosti sa NATO standardima i planovima za razvoj bezbjednosnih i odbrambenih kapaciteta.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, je učestvovao na redovnim sastancima ministara odbrane Sjevernoatlantskog savjeta (NAC), koji se održavaju tri puta godišnje. Na sastancima se raspravljalo o aktuelnim temama iz oblasti jačanja politike solidarnosti Alijanse i preduzimanja koraka ka unapređenju sistema kolektivne odbrane, jačanja politike odbrane i odvracanja, ravnomjerne raspodjele tereta i projektovanja stabilnosti. Crna Gora je, po prvi put učestvovala na NATO samitu u Briselu u svojstvu punopravne članice Alijanse, u julu 2018. godine. Delegaciju je predvodio predsjednik Crne Gore.

U cilju dostizanja pune integracije u kolektivni sistem bezbjednosti, u saradnji sa Savezničkom komandom za transformaciju (ACT), nastavljen je rad u okviru Radne grupe za pristupanje i integraciju (AIWG). Radna grupa sprovodi aktivnosti definisane Planom integracije Crne Gore u Alijansu, kao i Godišnjim planom integracije. U cilju praćenja implementacije Plana integracije, kao i usaglašavanja narednog Godišnjeg plana, održana su dva redovna sastanka Radne grupe, kao i jedna Integracijska godišnja konferencija, na kojima je ocijenjeno da Crna Gora napreduje zavidnom dinamikom ka punoj integraciji u Alijansu. Radna grupa za pristupanje i integraciju razmatra pitanja koja se tiču pravnih aranžmana, doprinosa NATO komandnoj strukturi (NCS) i NATO strukturi snaga (NFS), obuke i modernizacije Vojske, razvoja komunikacionih i informacionih sistema, kao i integracije u NATO integrisani sistem protivvazdušne i protivraketne odbrane (NATINAMDS);

Avioni Vazduhoplovstva Republike Italije i Republike Grčke od 5. juna 2018. godine, u okviru NATO „Air Policing“ misije, štite vazdušni prostor Crne Gore. Aktiviranju misije prethodilo je potpisivanje niza ugovora i sporazuma: Ugovora o civilno-vojnoj saradnji u oblasti zaštite i kontrole, civilno-vojnoj saradnji u upravljanju, kontroli i zaštiti vazdušnog prostora Crne Gore sa Kontrolom letenja Srbije i Crne Gore (mart 2018. godine); Tehničkog sporazuma o uspostavljanju misije zaštite vazdušnog prostora Crne Gore sa Vrhovnom komandom savezničkih snaga za Evropu SHAPE; Paketa italijanskih i crnogorskih zajedničkih stalnih operativnih procedura za italijansko Vazduhoplovstvo za operacije traganja i spašavanja u crnogorskom vazdušnom prostoru kao podrška Air Policing misiji sa Vazduhoplovstvom Oružanih snaga Republike Italije; Sporazuma između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije o saradnji u oblasti prekograničnih operacija u okviru misije zaštite vazdušnog prostora Crne Gore. U pitanju je misija neborbenog karaktera, za koju Crna Gora, osim tekućih, ne treba da izdvaja dodatna finansijska sredstva.

Crna Gora trenutno popunjava jednu mirnodopsku poziciju u NATO komandnoj strukturi. Majorica Sanja Pejović je u julu 2018. godine upućena na poziciju

savjetnika Komandanta savezničke komande za operacije (ACO), za pitanja rodne ravnopravnosti. Dva oficira Vojske angažovana su na pozicijama u Komandi savezničkih snaga u Evropi (SHAPE) i Združenoj savezničkoj komandi u Napulju (JFC), po osnovu dobrovoljne nacionalne kontribucije. U narednom periodu planira se raspoređivanje tih oficira na pozicije u NATO strukturi snaga, u svojstvu pune kontribucije. Takođe, predviđena je popuna i jedne pozicije u Kombinovanom Centru za vazdušne operacije (CAOC) u Torehonu, Španija. Jedan podoficir Vojske upućen je u Jedinicu za integraciju NATO snaga (NFIU) u Republiku Mađarsku, u avgustu 2018. godine, kao doprinos NATO multinacionalnim jedinicama za logističku podršku prilikom raspoređivanja trupa.

Crna Gora je u obavezi da obezbijedi doprinos NATO strukturi snaga. Kako je taj vid doprinosa moguće ostvariti samo u saradnji sa drugim savezničkim nacijama, Crna Gora je prepoznala Nacionalni okvirni koncept („Framework Nation Concept“) kao način za ostvarenje ovog cilja. U tom kontekstu, razmatrana je mogućnost afilijacije jedinica Vojske u sastav NATO brzo rasporedivog korpusa u Milanu (NRDC), koji čini dio snaga koje su grupisane po osnovu Nacionalnog okvirnog koncepta pod vođstvom Republike Italije. Angažovanjem jedinica Vojske pod okriljem Nacionalnog okvirnog koncepta dodatno se unapređuje saradnja sa savezničkim i partnerskim snagama, ali se i otvaraju nove mogućnosti zajedničkog djelovanja u cilju doprinosa naporima EU i NATO. U tom cilju Ministarstvo odbrane Crne Gore je potpisalo Notu o pridruživanju italijanskoj (FNC) grupi krajem 2018. godine, a u toku je potpisivanje Note od strane članica ove grupe.

Crna Gora daje aktivan doprinos ostvarivanju NATO politike odvratanja i odbrane. Kao podrška NATO aktivnosti „Pojačano prisustvo na istoku“ (eFP) Crna Gora je u decembru 2018. godine uputila jedno izviđačko odjeljenje u sastav izviđačkog voda Oružanih snaga Republike Slovenije, koji je angažovan u okviru NATO borbene grupe u Republici Letoniji, pod vođstvom Kanade. Saradnja sa saveznicima iz Republike Slovenije i Kanade u ovoj oblasti formalizovana je zaključivanjem tri sporazuma, i to: Tehničkog sporazuma između Ministarstva odbrane Republike Letonije, Ministarstva nacionalne odbrane Kanade i kanadskih Oružanih snaga o ojačanom prisustvu NATO-a u Republici Letoniji i pružanju podrške države domaćina i drugim obavezama; Tehničkog aranžmana između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o obuci i logističkoj podršci u vezi sa učešćem u izvođenju zajedničke obuke i ocjenjivanju za pojačano prisustvo (eFP 04); Tehničkog aranžmana između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o logističkoj podršci prilikom učešća u NATO pojačanom prisustvu (eFP) u Republici Letoniji; i Izjave o prenosu prava korišćenja uređaja veze za potrebe učešća u NATO ojačanom prisustvu (eFP) u Republici Letoniji.

U cilju unaprjeđenja sopstvenih odbrambenih kapaciteta i sposobnosti, a time i davanja većeg doprinosa ispunjenju zadataka koji proizilaze iz NATO agende, Crna Gora je preuzela ulogu „sponzorske nacije“ kroz članstvo Ministarstva u NATO Centru izvrsnosti za kooperativnu sajber odbranu u Talinu, Republika Estonija i NATO Centru izvrsnosti za planinsko ratovanje u mjestu Poljče, Republika Slovenija. S tim u vezi, Ministarstvo je na nacionalnom nivou sprovelo sve predviđene formalno-pravne procedure kako bi Crna Gora dobila status „sponzorske nacije“ u pomenutim centrima. Članstvo Crne Gore u dva gore navedena NATO centra izvrsnosti, biće formalizovano nakon što sve države članice centara sprovedu interne

procedure potpisivanja sporazuma. Takođe, Crna Gora je podržala osnivanje Centra izvrsnosti za protivraktnu i protivvazdušnu odbranu na Kritu, Republika Grčka.

Pripadnici Vojske nastaviće da doprinose globalnom miru kroz učešće u međunarodnim misijama i operacijama, od kojih je svakako najuočljiviji doprinos NATO misiji „Odlučan odgovor“ u Avganistanu. U skladu sa dinamikom razvoja, spremni smo da razmotrimo doprinos NATO misiji u Iraku, kada ista bude uspostavljena.

Crna Gora je trajno posvećena jačanju regionalne sigurnosti. Shodno tome, Skupština je donijela odluku o učešću do dva predstavnika Ministarstva i Vojske u misiji NATO na Kosovu (KFOR).

Pored učešća u NATO misijama, Crna Gora aktivno doprinosi u operacijama pod okriljem EU. Pripadnici Vojske učestvuju u operaciji „ATALANTA“ od avgusta 2010. godine, a njihovo učešće se realizuje kroz saradnju sa mornaricama Kraljevine Španije, Republike Italije i Republike Grčke. Vojska od 06. juna 2013. godine angažuje po jednog oficira na dužnosti u komandi operacije „ATALANTA“ u Nortvudu, u Velikoj Britaniji. Upućivanjem Samostalnih timova za zaštitu brodova (AVPD) na trgovačke brodove koji su angažovani za potrebe Svjetskog programa za hranu (WFP) u pomorskom području Roga Afrike Vojska je od 30. aprila 2017. godine proširila učešće u operaciji „ATALANTA“. Po jedan oficir Vojske učestvuje u misiji EU u Republici Mali (EUTM) od maja 2014. godine, a angažovan je na dužnosti vođe instruktorskog logističkog tima za obuku pripadnika Oružanih snaga Republike Mali, u trajanju od šest mjeseci. U ovoj misiji trenutno učestvuje deseti oficir Vojske, koji je u Republiku Mali upućen u februaru 2019. godine.

Po dva oficira Vojske učestvovala su u misiji UN u Zapadnoj Sahari (MINURSO), na dužnostima vojnih posmatrača, od novembra 2016. godine do novembra 2018. godine. Zbog angažmana velikog broja oficira na realizaciji međunarodnih aktivnosti, donijeta je odluka da se od decembra 2018. godine, broj pripadnika Vojske u ovoj misiji smanji na jednog vojnog posmatrača.

Pripadnici Vojske su pored učešća u mirovnim misijama i operacijama, u kojim su sticali nemjerljiva iskustva i znanja, aktivno učestvovali na NATO obukama i vježbama. Posebno treba istaći učešće na najvećoj NATO vježbi pod nazivom „Trident Juncture 18“, koja je održana u oktobru i novembru 2018. godine u Norveškoj. Crnogorski vojnici su tokom učešća na vježbi, odgovorno izvršavajući povjerene zadatke, još jednom dokazali da NATO u Crnoj Gori ima odgovornog saveznika.

Pored doprinosa u vidu ljudstva, Crna Gora podržava aktivnosti Alijanse koje se realizuju kroz različite programe pomoći partnerima, u cilju razvoja njihovih odbrambenih i bezbjednosnih kapaciteta. Crna Gora se obavezala da će nastaviti da učestvuje u NATO Povjerilačkom fondu za avganistansku nacionalnu vojsku do 2024. godine. Pored doprinosa Povjerilačkom fondu za Avganistan, Crna Gora je 2018. godine davala doprinos povjerilačkim fondovima za Irak i Ukrajinu i to: Povjerilačkom fondu za Irak, u iznosu od 20.000,00 €, u svrhe implementacije aktivnosti NATO obuke i izgradnje kapaciteta u više oblasti; Povjerilačkom fondu za Ukrajinu, u iznosu od 15.000,00 € za projekat uništavanja eksploziva i unapređenje kapaciteta za suočavanje sa improvizovanim eksplozivnim napravama.

U narednom periodu, Ministarstvo će nastaviti proces sveobuhvatnih reformi i prilagođavanja nacionalnog odbrambenog sistema, svjesni činjenice da, dostižući

kriterijume NATO zajednice, unapređujemo nacionalni sistem i jačamo sopstvene kapacitete i sposobnosti. U skladu sa tim, nastaviće se sa doslednom implementacijom NATO politika koje za cilj imaju jačanje sistema kolektivne odbrane i stvaranje Alijanse sposobne da adekvatno odgovori na sve bezbjednosne izazove. Posebno ćemo se zalagati za integraciju cijelog Zapadnog Balkana u evropske i evroatlantske strukture, uvjereni da upravo NATO i EU predstavljaju najbolji garant prosperiteta ovog regiona. Shodno tome, pružićemo podršku svim državama aspirantima ka članstvu u NATO, čemu u prilog ide činjenica da smo sa Republikom Makedonijom već otpočeli bilateralne susrete, kako na političkom, tako i na operativnom nivou, koji za cilj imaju prenošenje našeg iskustva i naučenih lekcija na putu ka punopravnom članstvu u Alijansu.

Ministarstvo je odlučno pristupilo realizaciji obaveza koje proizilaze iz procesa pristupanja Crne Gore EU, kako kroz učešće na sjednicama Komisije za evropske integracije i sastancima radnih grupa, tako i kroz učešće u izradi revidiranog Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019-2020. Ministar odbrane je tokom 2018. godine održao niz sastanaka sa brojnim zvaničnicima EU u zemlji i inostranstvu, tokom kojih je istaknut napredak Crne Gore na putu ka članstvu u EU i potvrđeno da je crnogorski odbrambeni sektor u okviru svojih nadležnosti pripremljen za pristupanje EU. Ministar je prisustvovao Sastanku ministara odbrane zemalja Zapadnog Balkana održanom u Gracu, Republika Austrija, krajem septembra 2018. godine, tokom austrijskog predsjedavanja Evropskom unijom.

Ministarstvo kontinuirano radi na unapređivanju sposobnosti svojih zaposlenih i pripadnika Vojske u cilju sticanja znanja i vještina neophodnih za uspješnu realizaciju zadataka i obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO, kao i iz integracionog procesa na putu ka članstvu u EU. Tokom protekle godine, u saradnji sa NATO i EU predstavnici Ministarstva i Vojske pohađali su značajan broj kurseva i obuka u NATO školama i centrima izvrsnosti, kao i kurseva u organizaciji Evropske komisije. Takav trend će se nastaviti i u 2019. godini.

3.2. Planiranje odbrane Crne Gore

3.2.1. Usklađivanje nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane u NATO

Crna Gora, kao punopravna članica NATO, teži potpunoj harmonizaciji nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane koji se vrši u NATO (NATO Defence Planning Process - NDPP). Proces planiranja odbrane u NATO (NDPP), je ciklični proces od četiri godine i realizuje se kroz pet koraka, i to: 1) političke smjernice NATO, 2) definisanje zahtjeva za sposobnostima, 3) dostavljanje paketa Ciljeva sposobnosti članicama NATO, 4) pružanje pomoći članicama u implementaciji Ciljeva sposobnosti i 5) pregled rezultata.

Crna Gora je prihvatila svoj prvi paket NATO Ciljeva sposobnosti krajem juna 2017. godine, koji sadrži kvantitativni i kvalitativni dio. Kvantitativnim dijelom su određene vrste i nivo vojnih jedinica za učešće u operacijama NATO, dok su u kvalitativnom dijelu razrađene sposobnosti koje te jedinice trebaju da dostignu.

Kao dio petog koraka Procesu planiranja odbrane u NATO, na osnovu odgovora Crne Gore na Upitnik NATO o odbrambenim sposobnostima (dostavljen u julu 2017. godine), NATO je izradio analizu odbrambenih sposobnosti Crne Gore kao i Izvještaj o pregledu odbrambenih sposobnosti Crne Gore, koji je usvojen na sastanku ministara odbrane u mjesecu junu u Briselu. Izradi analize i Izvještaja o

odbrambenim sposobnostima Crne Gore prethodilo je njihovo usaglašavanje na bilateralnim sastancima sa predstavnicima NATO, održanim u mjesecu januaru 2018. godine u Podgorici i u mjesecu aprilu 2018. godine u Briselu.

Crna Gora je, kao punopravna i odgovorna članica Alijanse, u skladu sa odlukama sa NATO Samita u Velsu, održanog 2014. godine, preduzela konkretne aktivnosti kada je u pitanju ravnomjerna raspodjela tereta. Vlada Crne Gore je u decembru 2018. godine, na predlog Ministarstva odbrane, usvojila revidirani **Plan investiranja Crne Gore u odbranu za period od 2019. do 2024. godine**, koji je usklađen sa smjernicama i prioritetima definisanim u novim strateškim dokumentima i omogućio doslednu implementaciju Ciljeva sposobnosti. Usvajanjem nacionalnog Plana investiranja u odbranu za period 2019-2024, Crna Gora je jasno iskazala svoju posvećenost implementaciji smjernica iz NATO dokumenta „Obaveza investiranja u odbranu“ (Defense Investment Pledge – DIP). Planom je predviđena dinamika dostizanja kvote od 2% BDP za sistem odbrane, uz istovremeno izdvajanje 20% odbrambenog budžeta za modernizaciju i opremanje.

Projekcije iz revidiranog Plana investiranja u odbranu 2019-2024 bile su osnova za izradu godišnjeg Strateškog izvještaja Crne Gore, koji je dostavljen NATO-u u mjesecu decembru 2018. godine.

3.2.2. Plan odbrane Crne Gore i nacionalni sistem odgovora na krize

Ministarstvo je i u 2018. godini nastavilo sa pružanjem stručne pomoći nosiocima odbrambenih priprema u ažuriranju i izradi planova odbrane za 13 nosioca odbrambenih priprema, planiranih Godišnjim planom rada Ministarstva za 2018. godinu, i to:

- Opštinama: Budva, Mojkovac, Pljevlja, Gusinje, Petnjica, Plužine i Nikšić.
- Privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima koji proizvode predmete i vrše usluge od posebnog značaja za odbranu: "Elektoprivreda CG " AD Nikšić, AD Polix Berane, ŠIK "Polimlje" d.o.o Berane, preduzeće "Aerodromi Crne Gore" d.o.o. Podgorica, Industrija piva i sokova "Trebjesa" d.o.o. Nikšić i Društvo za proizvodnju, promet i usluge "Buster" d.o.o. Nikšić.

Vlada Crne Gore je zadužila Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo u novembru 2017. godine da, kroz rad Inerresorne komisije za NATO i koordiniraju izrade Akcioni plan za jačanje nacionalnog sistema odgovora na krize u okviru NATO. Akcioni plan je izrađen u decembru 2017. godine i obuhvatao je najvažnije aktivnosti i mjere za usklađivanje nacionalnog Sistema za odgovor na krize tokom 2018. godine i pripremu NATO vježbe kriznog upravljanja "CMX19", koja će biti održana u maju 2019. godine. Plan je sadržao dva poglavlja i šest aktivnosti. Aktivnosti iz Akcionog plana, u nadležnosti Ministarstva, realizovane su u potpunosti i kvalitetno.

Izrada nacionalnih mjera za odgovore na krize iz NATO priručnika o upravljanju kriznim situacijama (NCRSM 2017), odnosno izrada **Kataloga nacionalnih mjera za odgovor na NATO mjere za odgovor na krize** bila je prva, najznačajnija i najobimnija aktivnost u godišnjem Akcinom planu. Operativni tim za koordinaciju vježbovnih aktivnosti Crne Gore u oblasti kriznih situacija u okviru NATO je koordinisao izradu mjera, dok je za njihovo objedinjavanje i izradu Kataloga zaduženo Ministarstvo.

Katalog sadrži ukupno 208 mjera iz oblasti obavještajnih i kontraobavještajnih aktivnosti, vojnih operacija, hemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji,

sajber prijetnji, podrške zemlje domaćina NATO snagama i aktivnostima u zemlji (Host Nation Support), reagovanja sistema javnog zdravstva u kriznoj situaciji, snabdijevanja naftnim derivatima u kriznim situacijama i aktiviranja civilnih aranžmana u slučaju krize.

U procesu izrade Kataloga detaljno je analiziran sadržaj svake mjere iz Priručnika NCRSM 2017, precizirani su nacionalni nosioci odgovora na konkretne mjere, usaglašen je jedinstveni izgled obrasca za razradu nacionalnih odgovora i definisani su konkretni rokovi za realizaciju zadatka.

Kroz izradu Kataloga mjera analizirano je trenutno stanje nacionalnog sistema odgovora na krize kao i stanja u pojedinačnim oblastima koje mjere iz Priručnika NCRSM 2017 tangiraju, identifikovani su ključni problemi u implementaciji mjera, date su projekcije finasijskih sredstava neophodnih za implementaciju mjere i utvrđeni su segmenti koje je potrebno dodatno ili u potpunosti razviti i standardizovati kako bi Crna Gora uspjela i u praksi da odgovori na potencijalne krizne situacije kolektivnog sistema odbrane.

U okviru programa državnog partnerstva Crne Gore sa Saveznom državom Mejn, pripadnici Ministarstva i Vojske, pohađali su obuku iz oblasti kriznog menadžmenta (CMEP) koja je početkom 2018. godine realizovana u Saveznoj državi Mejn.

Predstavnici Ministarstva, u okviru vojno - vojne saradnje sa SAD, učestvovali su na strategijskoj vježbi „A-5 oprezni čuvar 2018“ („A5 Vigilant Guard 2018“), održanoj u Baltimoru, Savezna država Merilend, SAD od 05 do 10. maja 2018. godine u svojstvu posmatrača. U vježbi je učestvovalo 246 različitih civilnih institucija i nevladinih organizacija, a tokom iste su uvježbavani odgovori u kriznim situacijama i provjeravana je spremnost pripadnika Nacionalne garde Savezne države Merilend i ostalih civilnih institucija za reagovanje na širok spektar incidenata.

3.3. Međunarodna odbrambena saradnja

Međunarodna odbrambena saradnja predstavljala je snažan instrument podrške ostvarivanju nacionalnih bezbjednosnih i odbrambenih interesa, kao i unapređenju odbrambenih sposobnosti tokom 2018. godine.

Pristupanjem Crne Gore NATO, dodatno je unaprijeđena saradnja sa članicama Alijanse kao i sa zemljama regiona.

Međunarodna saradnja uključuje aktivnosti bilateralne, multilateralne i regionalne saradnje, aktivnosti u okviru mreže vojno-diplomatskog predstavljanja (VDP) i vojnog predstavljanja Crne Gore, aktivnosti učešća u radu međunarodnih i multinacionalnih bezbjednosnih i odbrambenih struktura kao i aktivnosti implementacije obaveza koje proističu iz međunarodnih ugovora, sporazuma, konvencija, i rezolucija kojih je Crna Gora potpisnica.

3.3.1. Bilateralna saradnja

Najznačajniji partneri u bilateralnoj odbrambenoj saradnji u 2018. godini bili su: Savezna Republika Njemačka, Republika Austrija, Republika Albanija, Kraljevina Belgija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Estonija, Republika Grčka, Republika Francuska, Kraljevina Holandija, Republika Hrvatska, Republika Italija, Izrael, Kanada, Republika Kosovo, Republika Letonija, Republika Litvanija, Republika Makedonija, Kraljevina Norveška, Republika Poljska, Rumunija, Sjedinjene Američke Države, Republika Slovenija, Republika Srbija, Republika Turska, Velika Britanija i Sjeverna Irska.

Sporazumi i memorandumi potpisani u 2018. godini

- Ugovor o nabavci tri srednja višenamjenska helikoptera između Vlade Crne Gore i Kanadske privredne korporacije (Canadian Commercial Corporation - CCC). Tom prilikom je potpisani poseban sertifikat (Certificate of final acceptance), kao finalni dokument;
- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o pružanju logističke podrške Vojsci Crne Gore u vezi učešća na vježbi "Spoj trozubca 2018" ("Trident Juncture 2018");
- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Republike Slovenije i Ministarstva odbrane Crne Gore o pružanju logističke podrške u vezi sa učešćem u NATO aktivnosti „Pojačano istureno prisustvo“ (eFP) u Republici Letoniji;
- Okvirni sporazum za nabavku uniforme za potrebe Ministarstva odbrane Crne Gore na period od pet godina i Ugovor o nabavci uniforme za potrebe Ministarstva odbrane Crne Gore za 2018. godinu, između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske;
- Aneks Protokola o saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Makedonije u oblasti vojne obuke za obrazovanje kadeta Crne Gore na Vojnoj akademiji „General Mihailo Apostolski“ u Skoplju;
- Izjava o namjeri i Nota o pristupanju Ministarstva odbrane Crne Gore Tehničkom sporazumu između Ministarstva odbrane Republike Letonije, Ministarstva nacionalne odbrane Kanade i Kanadskih oružanih snaga o ojačanom prisustvu NATO u Republici Letoniji i pružanju podrške države domaćinu i drugim obavezama;
- Sporazum između Vlade Sjedinjenih Američkih Država i Vlade Crne Gore u vezi sa bezbjednosnim mjerama za zaštitu tajnih podataka (GSOIA);
- Protokol o isporuci materijala, upućen od Generalnog direktorata za vojne fabrike Ministarstva nacionalne odbrane Turske, u vezi sa donacijom vojne odjeće;
- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore, Ministarstva odbrane Republike Slovenije i ostalih 20 učesnika međunarodne vojne vježbe „Jadranski udar 18“ („Adriatic Strike 18“);
- Sporazum o vojno-tehničkoj saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije;
- Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o prenosu informacionog sistema za vođenje skladišne evidencije (SKEV);
- Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Hrvatske o školovanju kadeta Ministarstva odbrane Crne Gore na diplomskim studijama „Vojno inženjerstvo“ Univerziteta u Zagrebu, kojim su regulisane međusobne obaveze i definisani uslovi za školovanje kadeta Ministarstva odbrane Crne Gore u Republici Hrvatskoj za studijsku 2017/2018. godinu;

- Protokol o saradnji u oblasti vojnog obrazovanja i obuke između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Bugarske;
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Izraela i Ministarstva odbrane Crne Gore o saradnji u oblasti odbrane;
- Ugovor između Ministarstva odbrane Crne Gore, nevladine organizacije Centar za multimedijalnu produkciju i Ministarstva odbrane Velike Britanije o pružanju usluga za izradu dokumentarno-edukativnog filma „Udružimo snage“;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije o saradnji u oblasti prekograničnih operacija u okviru misije zaštite vazdušnog prostora („Air Policing“);
- Tehnički aranžman između Ministarstva odbrane Republike Srbije i Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine, Ministarstva odbrane Republike Makedonije, Ministarstva odbrane Crne Gore, Ministarstva odbrane Republike Slovenije, Ministarstva odbrane Republike Italije, Saveznog ministarstva odbrane i sporta Republike Austrije, Ministarstva odbrane Mađarske, Ministarstva odbrane Republike Bjelorusije i Ministarstva odbrane Kraljevine Španije za Multinacionalnu taktičku vježbu „Balkanski odgovor 2018“ („Balkan Response 2018“).

Ministarstvo je potpisalo **18 planova bilateralne saradnje u 2018. godini, i to sa:** Republikom Austrijom, Republikom Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Republikom Bugarskom, Republikom Francuskom, Republikom Grčkom, Kraljevinom Holandijom, Republikom Italijom, Republikom Kosovo, Republikom Makedonijom, Kraljevinom Norveškom, Saveznom Republikom Njemačkom, Republikom Poljskom, Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom, Rumunijom, Republikom Turskom i Velikom Britanijom.

Bilateralne konsultacije u 2018. godini održane su sa: Republikom Italijom, Republikom Poljskom, Republikom Hrvatskom, Saveznom Republikom Njemačkom, Republikom Austrijom, Ukrajinom i Republikom Slovačkom.

Republika Albanija

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Albanijom potpisan je 26. aprila 2018. godine i sadržao je sedam aktivnosti koje su se odnosile na usavršavanje visokih oficira, saradnju između vazduhoplovstava i uzajamne posjete na visokom nivou.

Ministar odbrane Crne Gore, mr Predrag Bošković i ministarka odbrane Republike Albanije, Olta Džačka, 03. jula 2018. godine u Skadru (Republika Albanija) potpisali su Sporazum o saradnji u oblasti prekograničnih operacija. Sporazum je predstavljao jedan od preduslova za realizaciju NATO misije zaštite vazdušnog prostora Crne Gore („Air Policing“) i odraz je kvaliteta bilateralnih odnosa između Crne Gore i Republike Albanije.

Republika Austrija

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Austrijom je potpisan 02. marta 2018. godine u Podgorici. Plan je obuhvatao ukupno 19 aktivnosti, koje su se odnosile na saradnju u oblasti planinskog ratovanja, zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike EU, mogućeg školovanja crnogorskih kadeta na Vojnoj akademiji u Beču i kodifikacije. Najznačajnije oblasti saradnje sa Republikom Austrijom su: planinsko

ratovanje (projekat Centra za planinsko ratovanje, projekat Regionalnog centra za obuku planinskog ratovanja u Crnoj Gori, zajedničke obuke i vježbe), zajednička bezbjednosna i odbrambena politika EU (CSDP), školovanje crnogorskih kadeta na Vojnoj akademiji u Beču, uspostavljanje Vojnog muzeja u Crnoj Gori i materijalni resursi (kodifikacija, logistika).

Tokom 2018. godine realizovane su brojne posjete na visokom nivou, od kojih su najznačajnije:

- učešće ministra odbrane mr Predraga Boškovića na sastanku ministara odbrane zemalja Zapadnog Balkana, 26. septembra 2018. godine u Gracu;
- radna posjeta generalnog direktora Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanovića, Ministarstvu odbrane Republike Austrije i učešće na Konferenciji o jačanju bezbjednosti Zapadnog Balkana, 02. i 03. jula 2018. godine, u Beču;
- učešće generalnog direktora Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanovića na 6. Sastanku OEBS strukturnog dijaloga, održanom na nivou političkih direktora ministarstava odbrane i visokih zvaničnika OEBS-a, u periodu od 19. do 21. septembra 2018. godine, u Beču;
- posjeta generalnog direktora za politiku odbrane u Ministarstvu odbrane Republike Austrije, general-major Johana Franka Crnoj Gori, radi realizacije bilateralnih konsultacija na nivou političkih direktora, u periodu od 05 do 07. decembra 2018. godine,
- ekspertski razgovori na nivou načelnika međunarodne saradnje ministarstava odbrane Crne Gore i Republike Austrije, 22. i 23. novembra 2018. godine, u Inzbruku, Republika Austrija, na kojoj je učestvovala delegacija Ministarstva Crne Gore, koju je predvodio načelnik Direkcije za međunarodnu saradnju, Andrej Lakić,
- Radni sastanak delegacije Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore i delegacije Ministarstva i sporta Republike Austrije, održan od 23. do 26. aprila 2018. godine u Beču, povodom uspostavljanja Regionalnog centra za obuku planinskog ratovanja u Crnoj Gori. Na sastanku je usaglašeno da se Centar otvori u drugoj polovini 2019. godine, tokom realizacije vježbe "Common Challenge 19".

Republika Azerbejdžan

Ministar odbrane mr Predrag Bošković boravio je u prvoj radnoj posjeti Republici Azerbejdžan, 24. i 25. septembra 2018. godine, povodom učešća na 3. Internacionalnoj odbrambenoj izložbi "ADEX 2018". Tom prilikom održao je i bilateralni sastanak sa ministrom odbrane te zemlje, general-pukovnikom Zakirom Hasanovim.

Kraljevina Belgija

Novoimenovani ambasador Kraljevine Belgije, Nj.E. g-din Konrad Adam, boravio je 09. novembra 2018. godine u posjeti Ministarstvu odbrane Crne Gore, tokom koje se sastao sa ministrom odbrane, mr Predragom Boškovićem. Sastanku je prisustvovao i izaslanik odbrane Kraljevine Belgije, pukovnik Iv Kuvelije.

Republika Bjelorusija

Novoimenovani izaslanik odbrane Republike Bjelorusije, pukovnik Ivan Berezovski, boravio je 10. septembra 2018. godine u nastupnoj posjeti Ministarstvu odbrane

Crne Gore i tom prilikom je, na odvojenim sastancima, razgovarao sa ministrom odbrane, mr Predragom Boškovićem, generalnim direktorom Direktorata za politiku odbrane, mr Ivicom Ivanovićem i načelnikom Štaba Generalštaba Vojske, potpukovnikom Aleksandrom Pantovićem.

Bosna i Hercegovina

Plan bilateralne saradnje sa Bosnom i Hercegovinom za 2018. godinu potpisan je od strane političkih direktora dva ministarstva u maju 2018. godine i sadržao je 11 aktivnosti u Bosni i Hercegovini i četiri aktivnosti u Crnoj Gori. Težište saradnje bilo je na obuci pripadnika Vojske Crne Gore u oblasti inženjerskih jedinica, testiranju pripadnika Ministarstva i Vojske Crne Gore iz poznavanja engleskog jezika po testu STANAG 6001, finansijskog poslovanja, ljudskih resursa i saradnji sa Centrom za operacije podrške miru (PSOTC) u Butmiru.

Ministri odbrane Crne Gore i Bosne i Hercegovine sastali su se na marginama 2BSForuma, 22. maja 2018. godine u Budvi i na marginama sastanka ministara odbrane Američko-jadranske povelje (A-5), 14. novembra 2018. godine, takođe u Budvi.

Republika Bugarska

Kvalitetna saradnja Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Bugarske potvrđena je potpisivanjem Plana bilateralne saradnje za 2018. godinu.

Ministar odbrane Crne Gore, mr Predrag Bošković, boravio je u zvaničnoj posjeti Republici Bugarskoj, 14. i 15. januara 2018. godine, u sastavu delegacije Crne Gore koju je predvodio bivši predsjednik Crne Gore, N.J.E. Filip Vujanović. Ministar odbrane Republike Bugarske, Krasimir Karakačanov posjetio je Ministarstvo odbrane Crne Gore 20. maja 2018. godine.

Ministri odbrane Crne Gore i Republike Bugarske susreli su se i na marginama sastanka Sjevernoatlantskog savjeta (NAC) na nivou ministara odbrane, održanom 07. juna 2018. godine i tom prilikom potpisali Protokol o saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Bugarske u oblasti vojnog obrazovanja i obuke.

Republika Estonija

Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović i generalna direktorica Direktorata za materijalne resurse, Alma Ljuljanaj, boravili su u radnoj posjeti Ministarstvu odbrane Republike Estonije i NATO Kooperativnom centru izvrsnosti za sajber odbranu u Talinu, od 13. do 16. marta 2018. godine. Tom prilikom jcnogorskoj delegaciji je predstavljen NATO kooperativni centar izvrsnosti za sajber odbranu. Predstavnici crnogorske delegacije istakli su spremnost Crne Gore da, u skladu sa svojim mogućnostima, doprinese uspješnom radu ovog Centra.

Potpukovnik Esmer Gašanin imenovan je na dužnost izaslanika odbrane Crne Gore u Republici Estoniji, Republici Litvaniji i Kraljevini Norveškoj, na nerezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Berlinu. Na toj dužnosti je u oktobru 2018. godine zamijenio potpukovnika Hajrudina Đerekarca.

Gruzija

Ministar odbrane Gruzije, Levan Izorija, boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 26. i 27. marta 2018. godine i tom se prilikom sastao sa ministrom odbrane Crne Gore, mr

Predragom Boškovićem Teme razgovora bile su trenutna bezbjednosna situacija u regionu, podrška Crne Gore evroatlantskom i evropskom putu Gruzije i mogućnosti dalje saradnje dvije zemlje u oblasti odbrane.

Republika Grčka

Saradnja Crne Gore i Republike Grčke, posebno u domenu vojnog obrazovanja, vojno-vojne saradnje i saradnje u oblasti vojno-obavještajnih poslova, bila je veoma intenzivna i sadržajna u 2018. godini i ogledala se kroz realizaciju 10 zajedničkih aktivnosti.

Jedna od najznačajnijih oblasti saradnje sa Republikom Grčkom je obrazovanje crnogorskih kadeta na prestižnim grčkim vojnim akademijama, na kojima se trenutno obrazuje 15 crnogorskih kadeta. Generalni direktor Direktorata za ljudske resurse, Mihailo Volkov posjetio je 27. i 28. septembra 2018. godine Generalštab Nacionalne odbrane Republike Grčke i crnogorske kadete koji studiraju na vojnim akademijama u Atini.

Borbeni avioni Vazduhoplovnih snaga Republike Grčke, u saradnji sa Vazduhoplovnim snagama Republike Italije i Vazduhoplovstvom Vojske Crne Gore, započeli su 05. juna 2018. godine redovno patroliranje vazdušnim prostorom Crne Gore i njegovu zaštitu u okviru NATO misije zaštite vazdušnog prostora (Air Policing).

Brod Ratne mornarice Grčke HS „CHIOS“ boravio je u posjeti Mornarici Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Mornarica) od 30. jula do 02. avgusta 2018. godine, u sklopu školskog krstarenja kadeta Pomorske akademije iz Atine. Nakon isplovljenja grčkog broda iz Luke Bar održana je zajednička vježba (PASSEX), u koju je bio uključen i Mornarički operativni centar Vojske Crne Gore.

Ministarstvo odbrane je po prvi put imalo svog predstavnika na Međunarodnom višem kursu za primijenjenu strategiju („Senior Course on Defense Studies: International Senior Course in Applied Strategy). U pitanju je studijski program na kojem se obrađuju pitanja odbrambene politike, nacionalne sigurnosti i strategije, a realizovan je na Nacionalnom odbrambenom koledžu (Hellenic National Defense College-HNDC“), u Atini, Republika Grčka, u periodu od 10. septembra do 07. decembra 2018. godine.

Republika Francuska

Plan bilateralne saradnje u oblasti odbrane između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Francuske potpisan je 22. maja 2018. godine i sadržao je 10 aktivnosti. Najvažnije aktivnosti u toku 2018. godine bile su:

- zvanična posjeta ministra odbrane mr Predraga Boškovića Republici Francuskoj u periodu od 11. do 13. juna 2018. godine. Tokom posjete je posjetio sajam naoružanja „Eurosatory 2018“, koji predstavlja jedan od najvećih međunarodnih događaja odbrambene i bezbjednosne industrije,
- sastanak državnog sekretara Ministarstva odbrane Slobodana Filipovića sa direktoricom za Kontinentalnu Evropu Ministarstva za Evropu i inostrane poslove Republike Francuske, Florans Manžen, održan 01. februara 2018. godine u Podgorici.

Kraljevina Holandija

Plan bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kraljevine Holandije za 2018. godinu potpisan je u decembru 2017. godine. Težišne aktivnosti u Planu odnosile su se na saradnju u oblasti ljudskih resursa, podršku učenju engleskog jezika, realizaciju kurseva u oblasti sajber bezbjednosti, orijentacionih kurseva, kao i finansijske podrške Omladinskom kampu.

Ministarstvo odbrane Kraljevine Holandije obezbijedilo je donaciju u iznosu od 5.000,00 € u 2018. godini, namijenjenu za potrebe izučavanja engleskog jezika (opremanje kabineta za izučavanje engleskog jezika). Generalni direktor Direktorata za ljudske resurse, Mihailo Volkov posjetio je Kraljevinu Holandiju u periodu od 03. do 07. septembra 2018. godine.

Republika Hrvatska

Odlična saradnja dvije susjedne zemlje nastavljena je kroz pripremu za angažovanje i zajedničko učešće pripadnika crnogorskih i hrvatskih oružanih snaga u misiji „Odlučan odgovor“ u Avganistanu, kao i kroz saradnju mornarica i vazduhoplovstava dvije zemlje.

Na studijskom programu „Vojno inženjerstvo“ u Zagrebu trenutno se obrazuju četiri kadeta iz Crne Gore, dok se na studijskom programu „Vojno pomorstvo“ na Univerzitetu u Splitu, nalaze dva kadeta iz Crne Gore. Značajan broj vojnih lica pohađao je tokom 2018. godine različite nivoe karijernog usavršavanja na hrvatskoj vojnoj akademiji „Dr. Franjo Tuđman“, među kojima su generalštabno i komandno-štabno usavršavanje, oficirsko i podoficirsko usavršavanje, kao i kursevi engleskog jezika.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, se susreo sa ministrom odbrane Republike Hrvatske, Damirom Krstičevićem na marginama sastanka ministara odbrane zemalja članica NATO, 15. februara 2018. godine.

Prve bilateralne konsultacije između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Hrvatske održane su 16. aprila 2018. godine u Kuparima kod Dubrovnika, a delegacije su predvodili generalni direktor Direktorata za politiku odbrane u Ministarstvu odbrane Crne Gore, mr Ivica Ivanović i pomoćnik ministra odbrane Republike Hrvatske, dr Petar Mihatov.

Država Izrael

Delegacija Ministarstva odbrane, koju su predvodili generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović i generalna direktorica Direktorata za materijalne resurse, Alma Ljuljanaj boravili su u posjeti Ministarstvu odbrane Države Izrael, u periodu od 08. do 12. januara 2018. godine.

Prva ministarska posjeta Državi Izrael realizovana je u periodu od 06. do 09. marta 2018. godine i tom prilikom potpisan je Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Države Izraela i Ministarstva odbrane Crne Gore o saradnji u oblasti odbrane. Realizovano je niz susreta povodom saradnje u domenu modernizacije sa predstavnicima izraelskih kompanija ELBIT i ELTA, Izraelskim brodogradilištem, kao i predstavnicima Direktorata za međunarodnu saradnju Ministarstva odbrane Države Izrael.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković sastao se i sa generalnim direktorom u Ministarstvu vanjskih poslova Izraela, Juvalom Rotemom, 04. jula 2018. godine.

Republika Italija

Plan bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Italije potpisan je u martu 2018. godine. i sadržao je 12 aktivnosti u Republici Italiji i sedam u Crnoj Gori. Aktivnosti su se prevashodno odnosile na saradnju mornarica i vazduhoplovstva vojski dvije zemlje, kao i na saradnju u oblasti ljudskih resursa i vojno-obavještajnih službi. Ministarstvo odbrane Crne Gore i Ministarstvo odbrane Republike Italije razvijaju odličnu saradnju u oblasti obrazovanja. Deset pripadnika Mornarice je pohađalo tromjesečni kurs italijanskog jezika od januara 2018. godine,. Ministarstvo odbrane Republike Italije je u 2018. godini odobrilo besplatno školovanje za jednog crnogorskog kadeta na Vojnoj akademiji kopnene vojske u Modeni. Dva crnogorska kadeta pohađaju trogodišnje studije na Vazduhoplovnoj vojnoj akademiji „Pozzuoli“, na smjeru za pilote i na Vojnoj akademiji Kopnene vojske u Modeni od juna 2016. godine. Po završetku trogodišnjih studija, kadetima će biti omogućen nastavak specijalističkih studija u naredne dvije godine, na odabranim smjerovima, koji su u skladu sa kadrovskim potrebama Ministarstva odbrane Crne Gore.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, sastao se sa ministarkom odbrane Republike Italije, Elizabetom Trentom, na marginama sastanka Sjevernoatlantskog savjeta (NAC) na nivou ministara odbrane NATO zemalja, 07. juna 2018. godine.

Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, predvodio je crnogorsku delegaciju na 7. bilateralnim konsultacijama Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Italije, koje su održane u Rimu 10. i 11. novembra 2018. godine.

Kanada

Intenzivna saradnja sa Kanadom potvrđena je i u toku 2018. godine, potpisivanjem Ugovora o nabavci tri srednja višenamjenska helikoptera između Vlade Crne Gore i Kanadske privredne korporacije (Canadian Commercial Corporation-CCC). Ugovor je potpisan 30. januara 2018. godine (predmetni ugovor su potpisali ministar odbrane, mr Predrag Bošković i predsjednik i izvršni direktor Kanadske privredne korporacije, Martin Zablocki). Navedeni Ugovor omogućio je nabavku dva nova helikoptera tipa Bell 412 EPI i jednog korišćenog tipa Bell 412 EP (helikopteri Bell 412 EPI su prvi takve vrste na Balkanu), a koje je proizvela američko-kanadska kompanija Bell Helicopter Textron.

Potpisivanjem posebnog sertifikata (Certificate of final acceptance), kao finalnog dokumenta, 14. aprila 2018. godine ozvaničena je primopredaja helikoptera Bell 412EP koji je 13. aprila stigao u Crnu Goru za potrebe Vazduhoplovstva. Isporuka preostala dva helikoptera realizovana je u oktobru 2018. godine.

Izjavu o namjeri i Notu o pristupanju Ministarstva odbrane Crne Gore Tehničkom sporazumu između Ministarstva odbrane Letonije i Ministarstva nacionalne odbrane Kanade i kanadskih oružanih snaga o pojačanom prisustvu NATO u Letoniji i pružanju podrške države domaćina i drugim obavezama, potpisao je zamjenik načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore, pukovnik Svetozar Brajković, krajem jula 2018. godine.

Odbrambena saradnja Kanade i Crne Gore potvrđena je i realizacijom kurseva “Upravljanje resursima u oblasti odbrane” i “Proces planiranja vježbi” u Crnoj Gori, koji su organizovani u koordinaciji sa Direktoratom za vojnu obuku i saradnju

Ministarstva odbrane Kanade, kao i kurseva engleskog jezika za crnogorske predstavnike.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, susreo se sa ministrom nacionalne odbrane Kanade, Haržitom Sadžanom na marginama NATO sastanka ministara odbrane u Briselu, 14. februara 2018. godine. Tom prilikom je razgovarano o crnogorskom doprinosu NATO pojačanom prisustvu na Istoku (NATO eFP) u okviru kanadske komande u Republici Letoniji.

Republika Kosovo

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Kosovo potpisan je 27. marta 2018. godine u Podgorici i sadržao je tri aktivnosti u Crnoj Gori i šest aktivnosti u Republici Kosovo. Plan su potpisali generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović i direktor Direktorata za politiku i planove u Ministarstvu za Kosovske snage bezbjednosti, Faruk Geci na marginama sastanka političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i odbrane Američko-jadranske povelje (A5), održanom 27. marta 2018. godine u Podgorici.

Visok kvalitet bilateralnih odnosa Crne Gore i Republike Kosovo potvrđen je i tokom zvanične posjete ministra odbrane Crne Gore, mr Predraga Boškovića Republici Kosovo, realizovane 22. i 23. oktobra 2018. godine, kao i tokom susreta dva ministra na marginama sastanka Američko-jadranske povelje (A5), održanom 12. i 13. jula u Zagrebu. Tokom boravka u Prištini, ministar Bošković sastao se sa ministrom Kosovskih snaga bezbjednosti, Rustemom Berišom, predsjednikom Kosova, Hašimom Tačijem i premijerom Kosova, Ramušem Haradinajem.

Predstavnici Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore učestvovali su na vježbi „Eagle 6“, održanoj u periodu od 04. do 13. maja 2018. godine u Prištini kao i na 8. Konferenciji o Kosovskim snagama bezbjednosti „KSF AND PARTNERS“, održanoj 01. i 02. novembra 2018. godine, takođe u Prištini.

Republika Letonija

Jedno izviđačko odjeljenje Vojske upućeno je u Republiku Letoniju 13. decembra 2018. godine, gdje je u sastavu kontingenta Slovenske Vojske, pod kanadskom komandom, angažovano u okviru NATO aktivnosti „Pojačano prisustvo na Istoku“ (eFP), čime je potvrđena spremnost Crne Gore za doprinos očuvanju mira i stabilnosti u Evropi.

Ministar odbrane Crne Gore, mr Predrag Bošković, sastao se sa ministrom odbrane Republike Letonije, Rejmondsom Bergmanisom na marginama NATO ministarskog sastanka održanom 07. juna 2018. godine Briselu.

Republika Makedonija

Plan bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Republike Makedonije potpisan je u aprilu 2018. godine. Plan su činile 22 aktivnosti, od čega devet u Crnoj Gori, a 13 u Republici Makedoniji. Aktivnosti su se odnosile na saradnju u oblasti školovanja (školovanje crnogorskih kadeta na Vojnoj akademiji „General Mihailo Apostolski“ u Skoplju, obuka makedonskih pilota u Centru za obuku pilota helikoptera u Vazduhoplovstvu Vojske Crne Gore, zajednička obuka u skijanju i obuka za rad sa medijima).

Na Vojnoj akademiji „General Mihailo Apostolski“ u Skoplju školuje se 12 crnogorskih kadeta. Aneks Protokola o saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i

Ministarstva odbrane Republike Makedonije u oblasti vojne obuke za obrazovanje kadeta Crne Gore na Vojnoj akademiji „General Mihailo Apostolski“ potpisan je u Skoplju 18. aprila 2018. godine.

Posjeta ministarke odbrane Republike Makedonije, Radmile Šekerinske Jankovske Ministarstvu odbrane Crne Gore, realizovana 23. maja 2018. godine i uzvratna posjeta ministra odbrane mr Predraga Boškovića Ministarstvu odbrane Republike Makedonije, realizovana 31. avgusta 2018. godine, doprinijele su daljem unapređenju ukupnih bilateralnih odnosa Crne Gore i Republike Makedonije.

Državni sekretar Ministarstva odbrane Crne Gore Slobodan Filipović i državni sekretar Ministarstva odbrane Republike Makedonije, Dragan Nikolić susreli su se četiri puta tokom 2018. godine i to dva puta u Crnoj Gori i dva puta u Republici Makedoniji. Teme razgovora državnih sekretara bile su aktuelna dešavanja na planu intenzivne bilateralne saradnje dvije države.

Kraljevina Norveška

Plan bilateralne saradnje je potpisan 21. marta 2018. godine i planirane aktivnosti su uspješno realizovane. Saradnja se bazira na implementaciji projekata koji se tiču upravljanja integritetom u sektoru odbrane, izrade i prevođenja strateških dokumenata, učenja engleskog jezika, kao i podrške projektu izgradnje Balkanske medincinske jedinice (Balkan Medical Task Force).

Ministarstvo odbrane Crne Gore i Ministarstvo odbrane Kraljevine Norveške potpisali su u martu 2018. godine Protokol o donaciji 9.600,00 € namijenjenih za unapređenje procesa izučavanja engleskog jezika za visoko-rukovodni kadar Ministarstva odbrane Crne Gore. Protokolom je definisan način realizacije donacije i obostrane odgovornosti.

Generalni direktor direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, susreo se u martu i u julu 2018. godine sa izaslanikom odbrane Kraljevine Norveške, pukovnikom Toreom Andersonom, a u oktobru i decembru 2018. godine sa novim izaslanikom odbrane, potpukovnikom Egil Daltveitim.

Ministarstvo odbrane Crne Gore su u novembru 2018. godine posjetili predstavnici norveškog Centra za izgradnju integriteta u sektoru odbrane.

Savezna Republika Njemačka

Plan odbrambene bilateralne saradnje sa Ministarstvom odbrane za 2018. godinu sadržao je 14 aktivnosti. Bilateralne konsultacije sa predstavnicima Ministarstva odbrane Savezne Republike Njemačke održane su u novembru 2018. godine. Najvažnija saradnja bila je u oblasti vazduhoplovstva, obuke snajperista, verifikacije, ljudskih resursa, odnosa sa javnošću, sajber odbrane, kao i školovanja i obuka u saradnji sa Ministarstvom odbrane Savezne Republike Njemačke.

Tokom oktobra 2018. godine realizovana je posjeta državnog sekretara Ministarstva odbrane SR Njemačke, Tomasa Silberhorna, tokom koje se sastao sa načelnikom Generalštaba, brigadnim generalom Dragutinom Dakićem i državnim sekretarom Ministarstva odbrane Crne Gore, Slobodanom Filipovićem. Tokom posjete državnog sekretara Silberhorna izvršena je zvanična primopredaja šest lakooklopnih vozila koje je Savezna republika Njemačka donirala Vojsci Crne Gore, u vrijednosti od 2,25 miliona eura..

Potpukovnik Esmer Gašanin imenovan je na dužnost izaslanika odbrane Crne Gore u Saveznoj Republici Njemačkoj, na rezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Berlinu. Na toj dužnosti je u oktobru 2018. godine zamijenio potpukovnika Hajrudina Đerekarca.

Republika Poljska

Plan bilateralne saradnje sa Ministarstvom odbrane Republike Poljske je potpisan 02. juna 2018. godine. i sadržao je jednu aktivnost u Crnoj Gori i četiri aktivnosti u Republici Poljskoj.

Bilateralne konsultacije na nivou političkih direktora održane su od 27. do 30. novembra 2018. godine, u Republici Poljskoj. U sklopu posjete je realizovana i posjeta NATO Centru izvrsnosti u Krakovu (NATO Counter Intelligence Centre of Excellence (NATO CI COE)). Crnogorsku delegaciju je predvodio generalni direktor Direktorata za politiku odbrane mr Ivica Ivanović, koji se tom prilikom sastao sa zamjenikom ministra i podsekretarom za odbranu Ministarstva odbrane Republike Poljske, Tomašom Šatkovskim, kao i sa direktorom Departmana za međunarodnu bezbjednosnu politiku, Marcinom Kazmierskim. Dva ministarstva imaju veoma intenzivnu saradnju u oblasti obuke Vojne policije koja se realizuje u trening centrima u Bidgošću i Minsk Mazowieckom.

Izaslanica odbrane Republike Poljske za Crnu Goru, pukovnica Dorota Levandovska, boravila je u nastupnoj posjeti Ministarstvu odbrane 12. septembra 2018. godine i tom prilikom se sastala sa ministrom odbrane, mr Predragom Boškovićem, generalnim direktorom Direktorata politiku odbrane mr Ivicom Ivanovićem i načelnikom Štaba Generalštaba Vojske Crne Gore, portpukovnikom Aleksandrom Pantovićem.

Republika Rumunija

Plan bilateralne saradnje sa Ministarstvom nacionalne odbrane Republike Rumunije potpisan je u septembru 2018. godine i sadržao je pet aktivnosti.

Ministar odbrane Crne Gore, mr Predrag Bošković sastao se 10. maja 2018. godine sa ambasadorom Republike Rumunije u Crnoj Gori, Ferdinandom Nagijem. Tema razgovora bila je saradnja Republike Rumunije i Crne Gore u oblasti odbrane, kao i političko-bezbjednosne prilike u regionu. Ministarstvo obrane Crne Gore i Ministarstvo nacionalne obrane Republike Rumunije usaglasili su Aneks tehničkog sporazuma u oblasti obuke vojnog i civilnog kadra.

Školski jedrenjak rumunske Ratne mornarice "Mircea" boravio je u posjeti luci Tivat od 18. do 22. juna 2018. godine.

Delegacija Ministarstva odbrane, na čelu sa generalnim direktorom Direktorata za ljudske resurse, Mihailom Volkovim, boravila je 12. oktobra 2018. godine u posjeti Ministarstvu nacionalne odbrane Republike Rumunije, sa ciljem razmjene iskustava u oblasti ljudskih resursa. Delegacija se u Bukureštu susrela sa predstavnicima Generalnog direktorata za upravljanje ljudskim resursima, na čelu sa generalnim direktorom, general majorom Livijom-Marlienom Lunguleskunom i Direktorata za informacije i odnose sa javnošću, na čelu sa direktorom, pukovnikom Konstantinom Spinuom.

Sjedinjene Američke Države

Sjedinjene Američke Države, su glavni strateški saveznik i partner Crne Gore u oblasti odbrane i bezbjednosti sa kojim se razvija međunarodna odbrambena

saradnja u gotovo svim funkcionalnim područjima: funkcionisanja sistema odbrane u područjima planiranja i razvijanja sposobnosti, izgradnje i razvoja ljudskih resursa, školovanja i usavršavanja kao i modernizacije crnogorskog sistema odbrane.

Sjedinjene Američke Države su nastavile da pružaju podršku Ministarstvu odbrane Crne Gore kroz dostupne fondove, prije svega FMF (Foreign Military Financing) i FMS (Foreign Military Sales), kao i posredstvom novog Programa 333.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, tokom prve zvanične posjete Sjedinjenim Američkim Državama, sastao se sa američkim ministrom odbrane Džejmsom Matisom 27. februara 2018. godine u Pentagonu i tom prilikom je potpisan Sporazum između Vlade Sjedinjenih Američkih Država i Vlade Crne Gore u vezi sa bezbjednosnim mjerama za zaštitu tajnih podataka (GSOIA).

Tokom 2018. godine organizovano je više bilateralnih sastanaka i posjeta, od kojih su najznačajnije:

- sastanak sa sekretarom za odbranu Sjedinjenih Američkih Država, Džejmsom Matisom na marginama NATO ministarskih sastanaka, kao i tokom Specijalnog sastanka Američko-jadranske povelje (A-5) koji je organizovan u Zagrebu, 12. i 13. jula 2018. godine;
- sastanak sa zamjenikom pomoćnika državnog sekretara Sjedinjenih Američkih Država, Metju Palmerom na marginama 2BS Foruma u Budvi 22. maja 2018. godine;
- sastanak sa guvernerom Savezne države Mejn, Polom Lepejdžom i komandantom Nacionalne garde Mejna, generalom Daglasom Farnemom, prilikom njihove zvanične posjete Crnoj Gori 15. i 16. jula 2018. godine;
- sastanak sa zamjenicom pomoćnika sekretara za odbranu, Laurom Kuper na marginama Sastanka ministara odbrane Američko-jadranske povelje (A-5) u Budvi, 13. novembra 2018. godine;
- sastanak sa novoimenovanom ambasadoricom Sjedinjenih Američkih Država u Crnoj Gori, Džudi Rajzing Rajnke, 21. decembra 2018.

Trenutno se u Sjedinjenim Američkim Državama, na Pomorskoj akademiji u Anapolisu i Vojnoj akademiji „West Point“ u Njujorku, školuju dva crnogorska kadeta.

Republika Slovenija

Plan bilateralne odbrambene saradnje sa Republikom Slovenijom potpisan je 18. decembra 2017. godine u Podgorici i njime je planirano ukupno 35 aktivnosti (23 aktivnosti u Republici Sloveniji i 12 aktivnosti u Crnoj Gori). Težište aktivnosti u Planu bilo je na oblastima politike odbrane, materijalnih resursa, obuke pripadnika vazduhoplovstva, pješadije i specijalnih jedinica.

Ministarstvo odbrane potpisalo je Aneks Plana bilateralne saradnje u oblasti odbrane sa Republikom Slovenijom za 2018. godinu u aprilu 2018. godine i isti sadrži šest novih aktivnosti na polju saradnje vazduhoplovstava dvije zemlje, odnosno obuke crnogorskih pilota za upravljanje helikopterima tipa Bell 412, u Republici Sloveniji.

Zajedničkim angažovanjem pripadnika Vojske Crne Gore i Slovenske vojske u NATO borbenoj grupi pod komandom Kanade u Republici Letoniji krajem 2018. godine, u okviru NATO aktivnosti „Pojačano prisustvo na Istoku“ (eFP), bilateralna saradnja je dodatno unaprijeđena.

Ministri odbrane Crne Gore i Republike Slovenije potpisali su 31. januara 2018. godine u Ljubljani Sporazum o vojno-tehničkoj saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije, koji predstavlja pravnu osnovu za sprovođenje projekata u oblasti materijalnih resursa i Sporazum o prenosu informacionog sistema za vođenje skladišne evidencije (SKEV),.

Crna Gora je prihvatila poziv za priključenje NATO Centru izvrsnosti za planinsko ratovanje (NATO Mountain Warfare Centre of Excellence), u Republici Sloveniji.

Vojska Crne Gore je sa jednim pješadijskom vodom od 28 vojnika, koji je bio u sklopu čete Slovenske vojske, uzela učešće na jednoj od najvećih NATO vojnih vježbi „Trident Juncture“, koja je održana u Kraljevini Norveškoj.

Republika Srbija

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Srbijom potpisan je u maju 2018. godine i sadržao je pet aktivnosti u Crnoj Gori i devet aktivnosti u Republici Srbiji. Fokus saradnje dva ministarstva bili su oblast kodifikacije, obuka iz oblasti biološkog oružja i toksikologije, obukama za rukovoce inženjerskih mašina, korišćenju i ispitivanju uzoraka baruta u skladištu Sasovići kao i materijalnih resursa.

Crna Gora je, na osnovu potpisanog Sporazuma između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Srbije, 11. juna 2018. godine donirala Republici Srbiji podmornicu P-911 kao muzejski eksponat.

Tehnički aranžman za Multinacionalnu taktičku vježbu „Balkanski odgovor 2018“ („Balkan Response 2018“) između Ministarstava odbrane Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Republike Makedonije, Crne Gore, Republike Slovenije, Republike Italije, Mađarske, Republike Bjelorusije, Kraljevine Španije i Saveznog ministarstva odbrane i sporta Austrije, potpisan je u maju 2018. godine.

Republika Turska

Uspješnom realizacijom aktivnosti iz Plana bilateralne saradnje između Ministarstava odbrane Crne Gore i Republike Turske i realizacijom brojnih posjeta na visokom nivou tokom 2018. godine u kontinuitetu su razvijani bilateralni odnosi.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, boravio je u posjeti Republici Turskoj od 8 do 10. februara 2018. godine, a potom se 09. maja 2018. godine u Crnoj Gori sastao sa predstavnicima Makedonsko-turske privredne komore (MATTO) i počasnim konzulom Republike Turske u Bitolju, Ajdovanom Ademoskim.

Bivši ministar odbrane Republike Turske, Nuretin Caniklija boravio je u posjeti Crnoj Gori 05. jula 2018. godine.

Državni sekretar Ministarstva odbrane, Slobodan Filipović, učestvovao je na Evroazijskom avio forumu u Ankari od 25. do 29. aprila 2018. godine,

U oblasti saradnje vojne industrije realizovano je više posjeta predstavnika turskih tekstilnih kompanija („AVS Savunma Tekstil“ i „YDS Yakupoğlu Tekstil and Leather Industry“). Kompanija YDS izabrana za proizvodnju uniforme za potrebe Ministarstva odbrane. Okvirni sporazum za nabavku uniforme za potrebe Ministarstva odbrane Crne Gore na period od pet godina i Ugovor o nabavci uniforme za potrebe Ministarstva odbrane Crne Gore za 2018. godinu, između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske, koju je predstavljala Privredna agencija Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske „ASFAT“, potpisan je 07. avgusta 2018. godine.

Prva isporuka od 100 kompleta uniforme realizovana je 28. septembra 2018. godine, a cjelokupna isporuka u novembru 2018. godine.

Ukrajina

Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, u ime ministra odbrane, a na poziv predsjednika Ukrajine Petra Porošenka, prisustvovao je proslavi 27. godišnjice Dana nezavisnosti Ukrajine, koja je održana u Kijevu 25. avgusta 2018. godine. Tom prilikom se sastao sa Olehom Melikhovim, direktorom Direktorata za vojnu politiku, strateško planiranje i međunarodnu saradnju u Ministarstvu odbrane Ukrajine i na sastanku je inicirao razgovore o implementaciji Sporazuma o saradnji i utvrđivanje prioriternih oblasti saradnje.

Velika Britanija

Velika Britanija (VB) je i u 2018. godini bila veoma značajan saveznik Crnoj Gori na polju odbrambene saradnje. Plan bilateralne saradnje je uspješno realizovan, a saradnja je bazirana na:

- jačanju kapaciteta ljudskih resursa kroz različite obuke i školovanja na prestižnim vojnim akademijama u VB i u Centrima za obuku u VB i Viškovu, Republika Češka,
- obuci iz engleskog jezika,
- doprinosu procesu demilitarizacije kroz MONDEM projekat (Montenegro Demilitarization) i NATO Povjerilački fond (NATO Trust fund),
- saradnji vojno-obavještajnih službi,
- saradnji vojnih orkestara Crne Gore, Albanije i VB (zajednička obuka i koncerti u Podgorici i Tirani od 17. do 25. septembra 2018. godine, kao i zajednički nastup na proslavi Dana Vojske),
- razvoju kapaciteta u oblasti odnosa sa javnošću,
- sajber odbrani i jačanju integriteta,
- podršci u organizaciji Ljetnjeg kampa za mlade u Crnoj Gori.

Pripadnici Vojske su tokom 2018. godine pohađali prestižni Kraljevski koledž za odbrambene studije, Napredni komandno-štabni kurs u Šrivenhemu i Inicijalnu oficirsku obuku. Crna Gora je inicirala unapređenje saradnje sa VB u oblasti sajber odbrane, što je bio povod za sastanak direktora za međunarodnu bezbjednosnu politiku u Ministarstvu odbrane VB, Nika Gura sa ministrom odbrane, mr Predragom Boškovićem u Crnoj Gori, 16. maja 2018. godine.

Tokom sastanka je iskazana spremnost VB da podrži Crnu Goru u procesu jačanja sistema sajber odbrane. Kao rezultat ove posjete 19. jula 2018. godine Ministarstvo odbrane Crne Gore je posjetio ataše VB za sajber pri NATO, Pol Timelti, koji je potvrdio spremnost VB da Crnoj Gori pruži ekspertsku podršku u sajber oblasti. Ekspertski sajber tim VB boravio je u radnoj posjeti Crnoj Gori i u novembru 2018. godine, i isti će u saradnji sa predstavnicima US EUCOM-a (Komanda Oružanih snaga SAD u Evropi) i CYBERCOM-a (Komanda za sajber odbranu Pentagona) razmotriti potrebe crnogorskog sistema i predložiti mjere za razvijanje održive sajber bezbjednosti na nacionalnom nivou.

Mornarice Vojske Crne Gore i Kraljevske Mornarice VB nastavile su intenzivnu saradnju i tokom 2018. godine, o čemu svjedoče posjete brodova „HMS Echo“ i „HMS Duncan“ luci Bar, u februaru i martu 2018. godine.

VB podržava projekat koji Ministarstvo odbrane Crne Gore ("Vojska i mladi - udružimo potencijale") realizuje sa nevladinim organizacijama, sa ciljem upoznavanja mladih ljudi sa vojnim pozivom. S tim u vezi, 14. marta 2018. godine potpisan je trilateralni Ugovor između Ministarstva odbrane, nevladine organizacije Centar za multimedijalnu produkciju i Ministarstva odbrane VB o pružanju usluga prilikom izrade dokumentarno-edukativnog filma „Udružimo snage“.

Kapetan bojnog broda Darko Vuković, imenovan je na dužnost izaslanika odbrane Crne Gore u VB i isti je stupio je na dužnost 03. septembra 2018. godine, realizacijom nastupne posjete u Ministarstvu odbrane VB u Londonu.

3.3.2.Multilateralna saradnja

Proces saradnje ministara odbrane zemalja jugoistočne Evrope – SEDM

Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, u ime ministra mr Predraga Boškovića, učestvovao je na Sastanku ministara odbrane Jugoistočne Evrope koji se u okviru inicijative ministara odbrane jugoistočne Evrope (SEDM) održan 11. oktobra 2018. godine u Beogradu. Na sastanku, čiji je domaćin bio ministar odbrane Republike Srbije, Aleksandar Vulin, raspravljalo se o daljem funkcionisanju ove Inicijative, sa akcentom na proaktivno djelovanje na postojeće izazove, rizike i prijetnje.

Savjetnik ministra za vojna pitanja, pukovnik Zoran Bošković i načelnik Direkcije za međunaronu saradnju Andrej Lakić učestvovali su na Sastanku upravnih komiteta SEDM procesa, PMSC/CC, koji je održan od 19. do 23. marta 2018. godine u Solunu, Republika Grčka.

Centar za bezbjednosnu saradnju – RACVIAC

Ministarstvo je i u 2018. godini aktivno podržavalo rad Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) u Rakitju, Republika Hrvatska. Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, boravio je 29. maja 2018.godine u posjeti RACVIAC-u i tom prilikom se upoznao sa kapacitetima Centra, kao i planovima za naredni period.

Američko-jadranska povelja (A-5)

Američko-jadranska povelja (A-5) je postavila kao svoj osnovni cilj podršku zemljama regiona u njihovom procesu približavanja i pristupanja Alijansi. Ova povelja utemeljena je kao zaštitni znak regiona, pogotovo uzimajući u obzir ujedinjenje naših odbrambenih potencijala, te dodatno kao forum za razmatranje združenog doprinosa kolektivnom sistemu bezbjednosti. Američko-jadranska povelja (A-5) dokazala se i kao uporište za aktivnu promociju integracionih napora kao glavni promoter NATO politike otvorenih vrata.

Crna Gora je preuzela predsjedavanje Američko-jadranskom poveljom (A-5) od Republike Makedonije 01. januara 2018. godine. Tokom predsjedavanja ovom značajnom regionalnom inicijativom, dat je snažan pečat produbljivanju međunarodne saradnje. Crna Gora se obavezala da sprovede aktivnosti iz Akcionog plana predsjedavanja, koji je sadržao 15 aktivnosti (plus dodatne dvije aktivnosti

koje su održane mimo Akcionog plana), i sve su uspješno realizovane i implementirane.

Početak predsjedavanja Crne Gore ovom regionalnom inicijativom ozvaničen je sastankom političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i odbrane Američko-jadranske povelje (A-5), održanim 27. marta 2018.godine u Podgorici.

Specijalni sastanak ministara odbrane država članica Američko-jadranske povelje (A-5) održan je u Zagrebu 12. i 13. jula 2018. godine i na sastanku je učestvovao ministar odbrane Crne Gore, mr Predrag Bošković. Specijalnom ministarskom sastanku je prisustvovao Džejms Matis, sekretar za odbranu Sjedinjenih Američkih Država.

Tokom predsjedavanja Crne Gore ovom inicijativom, u Crnoj Gori je održano više sastanaka, na različitim nivoima:

- 22. Konferencija načelnika generalštabova država članica i posmatrača (A-5) održana je u Budvi, 4. oktobra 2018. godine.
- Sastanak političkih direktora ministarstava odbrane država članica i posmatrača (A-5) održan je u Podgorici, 25. oktobra 2018. godine;
- Sastanak ministara odbrane država članica A-5, koji su otvorili predsjednik Vlade Crne Gore, Duško Marković, ministar odbrane, mr Predrag Bošković i zamjenica pomoćnika sekretara za odbranu Sjedinjenih Američkih Država, Lora Kuper održan je u Budvi, 13. i 14. novembra 2018. godine;
- Sastanak ministara vanjskih poslova Američko-jadranske povelje (A-5), koji je održan 18. decembra 2018. godine, bio je završni događaj koji je Ministarstvo vanjskih poslova organizovalo u okviru jednogodišnjeg predsjedavanja Crne Gore ovom inicijativom, koje je od 1. januara 2019. preuzela Republika Albanija.

Balkanska medicinska namjenska jedinica – BMTF

Ministarstvo je pokrenulo proceduru usaglašavanja Sporazuma o aranžmanima zemlje domaćina o statusu stalne organizacije Balkanske namjenske medicinske jedinice (BMTF) i njenog osoblja, koji će potpisati ministri odbrane, državni sekretari ili ovlašćeni predstavnici vlada. Usaglašeno je da Memorandum o razumijevanju za funkcionisanje balkanske namjenske medicinske jedinice bude potpisan na nivou političkih direktora ministarstava odbrane.

Dostignuti nivo sposobnosti i kapaciteta BMTF provjerene su na vježbi „Srbija 2019“, održanoj od 07. do 12. oktobra 2018. godine u Mladenovcu, Republika Srbija. Na vježbi su učestvovalе sve zemlje članice BMTF-a.

Minhenska bezbjednosna konferencija

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković učestvovao je na 54. Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji, koja je održana u periodu od 16. do 18. februara 2018. godine u Minhenu, Savezna Republika Njemačka. Tom prilikom ministar se sastao sa novoimenovanim komandantom Američke kopnene vojske u Evropi, general-pukovnikom Kristofer Kavolijem, ministarkom odbrane Republike Makedonije, Radmilom Šekerinskom Jankovskom, izvršnim direktorom konsultanske kompanije (APCO Worldwide), Brad Stejplsom, kao i ministarkom odbrane SR Njemačke Ursulom fon der Lajen. Ministar Bošković je imao i bilateralni susret sa ministrom nacionalne odbrane Avganistana, general-potpukovnikom Tarikom Šah Bahramijem. Na marginama Minhenske bezbjednosne konferencije, generalni

direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, se sastao sa zamjenikom ministra odbrane Gruzije Lelom Čikovani.

GLOBSEC Forum

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, učestvovao je na forumu o globalnoj bezbjednosti GLOBSEC 18 koji je održan u Bratislavi u Republici Slovačkoj, od 17 do 19. maja 2018. godine.

Sastanci sa ambasadorima i vojnim izaslanicima u 2018. godini:

Sastanci sa ambasadorima:

- Republika Hrvatska, Nj. E. g-din Veselko Grubišić;
- Republika Rumunija, Nj. E. g-din Ferdinand Nagy;
- Kraljevina Belgija, Nj.E. g-din Konrad Adam;
- Sjedinjene Američke Države, Nj.E. g-đa Džudi Rajzing Rajnke;
- Republika Mađarska, Nj.E. g-din Jožef Neđeši;
- Češka Republika, Nj.E. g-din Karel Urban;
- Slovačka Republika, Nj. E. g-din Roman Hloben;
- SR Njemačka, NJ.E. g-din Robert Weber.

Sastanci sa izaslanicima odbrane:

- Republika Bjelorusija, pukovnik Ivan Berezovski;
- Ukrajina, pukovnik Andrej Mirošnjičenko;
- Republika Bugarska, pukovnik Milčo Ignjatov;
- Kraljevina Norveška, puk Tore Anderson (bivši ataše);
- Kraljevina Norveška, puk Egil Daltveit;
- Turska, puk Sakir Somer Cumhur;
- Velika Britanija, ppuk Edvard Melot.

Sastanci sa počasnim konzulima:

- počasni konzul Republike Turske u Bitolju, Ajdovan Ademoski.

Godišnji brifing vojno-diplomatskih predstavnika

Godišnji brifing vojno-diplomatskih predstavnika održan je 01. i 02. marta 2018. godine i na istom su prisustvovali izaslanici odbrane Republike Albanije, Republike Austrije, Republike Češke, Republike Grčke, Gruzije, Kraljevine Holandije, Republike Italije, Japana, Kanade, Kraljevine Norveške, Republike Poljske, Republike Rumunije, Rusije, Sjedinjenih Američkih Država, Republike Slovačke, Republike Slovenije (vojni savjetnik), Republike Turske i Velike Britanije.

Inicijativa za odbrambenu saradnju - DECI

Crna Gora je pristupila Inicijativi za odbrambenu saradnju (Defence Cooperation Initiative DECI), tokom sastanka načelnika generalštabova zemalja članica ove Inicijative, 05. decembra 2017. godine. Članice ove inicijative su: Republika Italija, Republika Austrija, Republika Mađarska, Republika Slovenija, Republika Hrvatska i Crna Gora.

Konferencija načelnika generalštabova zemalja članica DECI održana je 13. septembra 2018. godine u Tirani, Republika Albanija. Na održanoj konferenciji razmatrane su sledeće teme: NATO koncept okvirne nacije (FNC) u DECI grupi; Multinacionalna CIMIC grupa (MNCG); Saradnja kroz DECI inicijativu u okviru EUBG pod vođstvom Italije; Permanentna struktuirana saradnja Evropske unije (PESCO); Centralno - Evropska bezbjednosna inicijativa - Međunarodna divizija - Centar (MN-C); Prijetnje od ilegalnih migracija, nasilnog ekstremizma i spoljnih uticaja na region. Naredna konferencija načelnika generalštabova DECI inicijative, planirana je da se realizuje tokom 2019. godine u Crnoj Gori.

3.3.3. Realizacija međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja

Težišne aktivnosti u realizaciji međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja u toku 2018. godine su se odnosile na sprovođenje obaveza iz „Bečkog dokumenta 2011“ (BD 2011¹), Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini (SPKN - Dayton²), održavanju funkcionalnosti, nesmetanog rada i praćenja OEBS komunikacione mreže, kao i implementaciju ostalih Konvencija UN i međunarodnih sporazuma.

Implementacija "Bečkog dokumenta 2011"

Direkcija za kontrolu naoružanja - Verifikacioni centar je uspješno realizovala sve planirane aktivnosti iz Bečkog dokumenta 2011 u 2018. godini, kao što su: razmjena vojnih informacija, prihvati i sprovođenje inspeksijskih aktivnosti (inspekcije specifičnog područja i evaluacije) u Crnoj Gori i inostranstvu i učešće na relevantnim sastancima po Bečkom dokumentu 2011.

Sprovođenje inspeksijskih aktivnosti

Pasivne kvote

Crna Gora je u toku 2018. godine prihvatila jednu inspekciju Specifičnog područja, sprovedenu od strane Rusije od 24. do 27. septembra 2018. godine. Inspekcija specifičnog područja je obuhvatila gotovo cijelu teritoriju Crne Gore i sve jedinice prijavljene u godišnjoj informaciji o vojnim snagama, formacijama i jedinicama.

Rusija je realizovala jednu evaluacijsku posjetu u jedinicama Vazduhoplovstva na aerodromu "Knjaz Danilo" u Podgorici, od 05. do 07. septembra 2018. godine.

Aktivnosti su protekle u slovu i duhu sporazuma, a svi nacionalni učesnici su prikazali profesionalan odnos i na transparentan način predstavili zahtijevane jedinice i lokacije.

Aktivne kvote

U skladu sa inspeksijskim režimom usaglašenim na završnom sastanku Verifikacionog koordinacionog komiteta (VCC) u Briselu Crna Gora je, u ulozi vodeće nacije, realizovala jednu aktivnu inspekciju Specifičnog područja na teritoriji Republike Austrije od 17. do 20. aprila 2018. godine.

Pripadnici Direkcije za kontrolu naoružanja bili su dio timova partnerskih zemalja koji su vršili evaluacijske posjete po Bečkom dokumentu 2011 na teritoriji Bosne i Hercegovine (inspeksijski tim Republike Slovenije, od 16. do 20. aprila 2018. godine) i Republike Makedonije (inspeksijski tim Luksemburga, od 26. avgusta do 01. septembra 2018. godine).

¹ Bečki dokument 2011 – BD 11

² Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja – SPKN - DAYTON

Pripadnici Ministarstva i Vojske bili su i dio inspekcijskih timova partnerskih zemalja koji su posjetili avio baze i vojne instalacije u Republici Italiji od 16. do 20. aprila 2018. godine i jedinice Oružanih snaga Sjedinjenih Američkih Država na teritoriji Savezne Republike Njemačke, od 17. do 21. septembra 2018. godine.

U skladu sa obavezama koje proizlaze iz Bečkog dokumenta 2011, Ministarstvo je izradilo i uspješno distribuiralo i razmijenilo sledeće informacije:

- Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011 (AEMI);
- Godišnji kalendar i ograničavajuće odredbe;
- Informacija o planiranju odbrane i budžetu;
- Informacija o kontaktima;
- Globalna vojna informacija (Serija 5 Programa hitnih akcija u okviru Globalne razmjene vojna informacija – GEMI).

Verifikacioni centar se u toku 2018. godine uključio u aktivnosti NATO Centra za kontrolu naoružanja i razoružanje (ACDC) i u aktivnosti Verifikacionog Koordinacionog Komiteta (VCC). Finalni sastanak Verifikacionog koordinacionog komiteta (VCC) je održan u Briselu od 13. do 14. novembra 2018.godine, i tom prilikom su koordinisane aktivnosti za 2019. godinu.

Godišnji sastanak načelnika verifikacionih centara održan je u sjedištu OEBS-a u Beču u decembru 2018. godine. Na sastanku je izvršena analiza implementacije Bečkog dokumenta 2011, sa ciljem pronalaženja adekvatnih rješenja i modaliteta za unapređenje implementacije dokumenta.

Bilateralna saradnja u oblasti kontrole naoružanja

U skladu sa postojećim pismom namjere o saradnji verifikacionih centara Crne Gore i Savezne Republike Njemačke, održane su ekspertske konsultacije i bilateralni sastanci u Saveznoj Republici Njemačkoj i tokom zajedničkih aktivnosti u sjedištu OEBS-a. Tom prilikom su preciznije dogovorene aktivnosti planirane za realizaciju u 2019. godini i razmotreni su modaliteti saradnje nakon 2020. godine. Obostrano je konstatovano da postoji potreba revizije modaliteta saradnje Crne Gore i Savezne Republike Njemačke u oblasti kontrole naoružanja. S tim u vezi je već dogovoreno niz aktivnosti od obostranog značaja, koje su u skladu sa NATO agendom u ovoj oblasti. **Implementacija „Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja član IV, aneks I-B Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini“**

Sve aktivnosti u okviru Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja (SPKN-Dayton) u potpunosti su realizovane, uključujući razmjenu Godišnje vojne informacije.

Crna Gora je, u skladu sa planom inspekcija za 2018. godinu, sprovela jednu inspekciju prijavljene lokacije na teritoriji Republike Hrvatske i izvršila je prihvrat jedne inspekcije Republike Hrvatske u Crnoj Gori. U obje inspekcije bili su angažovani i inspektori iz OEBS-a.

U toku 2018. godine realizovana su po dva sastanka Stalne radne grupe (SRG) i Podregionalne konsultativne komisije (PRKK), pri čemu je Crna Gora predsjedavala 25. sastankom SRG održanim od 10. do 13. septembra u Budvi i 61. sastankom PRKK, održanim od 22. do 26. oktobra u Beču.

Komunikacijska mreža OEBS-a, razmjena informacija

Crna Gora je član Komunikacione grupe i Borda za kontrolu konfiguracije komunikacione mreže OEBS-a. Krajnja korisnička stanica OEBS komunikacione mreže za Crnu Goru, koja se nalazi u Direkciji za kontrolu naoružanja, pravovremeno je odgovorila na svaki poslati format i informaciju i u samom je vrhu po stabilnosti funkcionisanja mreže, sa odzivom od 98,95%.

U skladu sa odlukom Komunikacione grupe OEBS, tokom godine je izvršena aktuelizacija korisničkih programa i aplikacija koje se koriste u razmjeni notifikacija, obavještenja i informacija preko komunikacione mreže OEBS-a (softver za prijem i slanje notifikacija). Centar za prevenciju konflikata (CPC) OEBS-a je donirao Ministarstvu novi sistem za javljanje prispjelih notifikacija (SYSMAN), a ugovor o donaciji vrijednoj 3.610,00 € potpisali su direktor Centra za prevenciju konflikata (CPC) Marsel Peško i generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović. Sistem je stavljen u funkciju 15. marta 2018. godine u sklopu krajnje korisničke stanice za razmjenu notifikacija preko OEBS komunikacione mreže.

Implementacija ostalih obaveza prema Ujedinjenim Nacijama i OEBS-u

Direkcija za kontrolu naoružanja je realizovala niz obaveza koje proizilaze iz dokumenata UN i OEBS-a, kao što je dostavljanje godišnjih izvještaja po pitanju potpisanih konvencija i sporazuma vezanih prije svega za pitanja kontrole naoružanja i mjere jačanja povjerenja i bezbjednosti.

Godišnji izvještaji su dostavljani Ministarstvu vanjskih poslova koje je odgovorno za objedinjavanje podataka i distribuciju nacionalnih izvještaja ka UN i OEBS-u i isti su se odnosili na sledeće:

- Zbirni godišnji izvještaj po Konvenciji o zabrani određenih vrsta konvencionalnog naoružanja (CCW Konvencija), dostavljen Sekretarijatu UN;
- Godišnji izvještaj po Otavskoj Konvenciji (Konvencija o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prometa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju), dostavljen Ministarstvu vanjskih poslova
- OEBS Upitnik o protivpješadijskim minama;
- Godišnji izvještaj Ministarstva odbrane o stanju i promjenama po pitanjima iz Konvencije o biološkom oružju (BWC);
- Izvještaj po pitanjima iz nadležnosti Ministarstva odbrane u vezi s Kodeksom ponašanja u političko – vojnim aspektima bezbjednosti;
- Godišnji izvještaj Ministarstva odbrane o transferu malog oružja i lakog naoružanja (SALW) kao i transferima konvencionalnog naoružanja (CAT);
- Godišnji izvještaj po pitanju prometa i trgovine naoružanjem (ATT). U sklopu pomenutog sporazuma uvršten je i dio koji se odnosi na transfer naoružanja preko vazdušnog prostora Crne Gore;
- Godišnji izvještaj o kasetnoj municiji (CMC), dostavljen Ministarstvu vanjskih poslova;
- Godišnji izvještaj o registru i posjedovanju konvencionalnog naoružanja za UN (UNROCA).

Ministarstvo je realizovalo sve obaveze i redovno dostavilo i ostale izvještaje, kao što su:

- **Konvencija o zabrani određenih vrsta konvencionalnog naoružanja (CCW)** i njenih Protokola: Težište je bilo na izradi Godišnjeg izvještaja o implementaciji Izmijenjenog Protokola II o zabrani protivpješadijskih mina, mina iznenađenja i drugih sredstava. Verifikacioni centar je bio nosilac implementacije na državnom nivou;
- **Haški kodeks ponašanja (HCOC)**, nosilac izrade informacije je bio Verifikacioni sentar.

Direkcija za kontrolu naoružanja je redovno dostavljala i informacije iz svoje nadležnosti, vezane za skladištenje naoružanja i opreme, realizaciju MONDEM programa, realizaciju prometa i izvoza naoružanja kao i dodatne informacije o promjenama u godišnjim informacijama o naoružanju i vojnoj opremi po svim sporazumima i dokumentima.

4. RESURSI ODBRANE

4.1. Ljudski resursi

4.1.1. Organizacijske promjene

Ministarstvo, u skladu sa Metodologijom za izradu planova upravljanja ljudskim resursima, u 2018. godini donijelo i realizovalo Akcioni plan za implementaciju Strategije upravljanja ljudskim resursima u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore u 2018. godini, kao i niz pojedinačnih planova vezanih za upravljanje ljudskim resursima u 2018. godini, i to:

- Kadrovski plan Ministarstva odbrane,
- Plan odliva kadra u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore,
- Plan promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske Crne Gore,
- Plan usavršavanja lica u službi u Vojsci Crne Gore,
- Plan obrazovanja kadeta i stipendiranja studenata,
- Plan personalne podrške zaposlenima u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore,
- Plan aktivnosti na implementaciji politike rodne ravnopravnosti i Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija.

U cilju unapređenja personalne podrške i kvaliteta života donešene su **Smjernice za interpersonalnu komunikaciju u Ministarstvu odbrane**, a u cilju implementacije politike rodne ravnopravnosti **Smjernice za privlačenje i zadržavanje žena u Vojsci Crne Gore**.

Organizacijsko-formacijska struktura Vojske Crne Gore

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 15. novembra 2018. godine, donijela Odluku o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske. Odlukom je utvrđena nova mirnodopska veličina Vojske (2368 formacijskih, odnosno radnih mjesta) i ratna veličina Vojske (5159 formacijskih mjesta).

Odlukom je utvrđeno da Vojsku Crne Gore čine:

- 1) Generalštab Vojske Crne Gore,
- 2) 1. Pješadijski bataljon,
- 3) 2. Pješadijski bataljon „R“,
- 4) 3. Pješadijski bataljon „R“,
- 5) Mješoviti artiljerijski divizion „R“,
- 6) Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore,
- 7) Mornarica Vojske Crne Gore,
- 8) Bataljon za borbenu podršku,
- 9) Bataljon za podršku,
- 10) Centar za obuku,
- 11) Vojno-medicinski centar,
- 12) Četa za vezu i elektronsko ratovanje.

Jedinice Vojske Crne Gore: 2. Pješadijski bataljon „R“, 3. Pješadijski bataljon „R“, i Mješoviti artiljerijski divizion „R“, u miru, imaju razvijen dio komandi i jedinica, najviše do ranga voda, dok se preostali dio jedinica popunjava iz rezervnog sastava Vojske.

4.1.2. Upravljanje ljudskim resursima

Zapošljavanje

U Ministarstvu je tokom 2018. godine u radni odnos primljeno 25 državnih službenika i namještenika.

U službu u Vojsci primljeno je 135 lica, i to 8 oficira, 115 vojnika po ugovoru i 12 civilnih lica.

Obrazovanje i usavršavanje kadra

Izučavanje stranih jezika

Plansko i kontinuirano izučavanje stranih jezika, s akcentom na izučavanje engleskog jezika, imalo je bitnu ulogu u procesu sticanja znanja i izgradnje sposobnosti lica u službi u Vojsci, kao jednog od preduslova za dostizanje zahtijevanog nivoa interoperabilnosti za rad u međunarodnom okruženju.

Prioritet u procesu izbora lica za učenje stranih jezika imala su lica planirana za upućivanje na štabne i vojno-diplomatske dužnosti u inostranstvu, u međunarodne misije i operacije, kao i pripadnici jedinica deklariranih za kolektivnu odbranu.

Obuka iz engleskog jezika tokom 2018. godine realizovana je kroz kratke specijalističke i intenzivne kurseve. U Crnoj Gori je održano ukupno 25 kurseva (19 intenzivnih i šest kratkih specijalističkih kurseva), koje je pohađalo 196 polaznika iz Vojske i Ministarstva, dok je 17 polaznika pohađalo kurseve u inostranstvu.

Ministarstvo je u 2018. godini preduzelo inicijalne korake u cilju formiranja nacionalnog STANAG 6001 test tima i za tu namjenu su u budžetu za 2019. godinu opredijeljena potrebna finansijska sredstva. Nastavljeno je sa realizacijom nastavno-metodičke obuke za instruktore engleskog jezika iz Vojske, u zemlji i inostranstvu, kao i sa opremanjem biblioteke Centra za obuku stručnom literaturom.

Test tim Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, u dva navrata tokom 2018. godine, testirao je ukupno 86 lica iz Ministarstva i Vojske, u cilju verifikacije njihovog nivoa poznavanja engleskog jezika po NATO standardu STANAG 6001. Pored toga, u Centru za obuku izvršena je provjera znanja engleskog jezika po programu za provjeru znanja engleskog jezika Ministarstva odbrane SAD (ALCPT) 434 lica iz Ministarstva i Vojske u 2018. godini, radi učešća u misijama, karijernim školovanjima i na stručnim usavršavanjima.

Usavršavanje profesionalnih vojnih lica

Pripadnici Ministarstva i Vojske su tokom 2018. godine pohađali različite programe obuke i usavršavanja na prestižnim vojnim centrima u inostranstvu:

- usavršavanje operativno-strategijskog nivoa (dva oficira u Republici Hrvatskoj, jedno lice u SAD-u i jedan oficir u Velikoj Britaniji),
- usavršavanje komandno-štabnog nivoa (dva oficira u Velikoj Britaniji, četiri oficira u SAD i dva oficira u Republici Hrvatskoj),
- podoficirsko usavršavanje (jedan podoficir u Republici Hrvatskoj),
- oficirski karijerni kursevi (sedam oficira u SAD),
- ostali kursevi i obuke (šest oficira i podoficira u Saveznoj Republici Njemačkoj, Republici Italiji i SAD):
 - UN kurs za štabne oficire UNSOC 1 (jeda noficir),
 - Viši kurs na NATO odbrambenom koledžu (jedan oficir),
 - Combat Medic Specialist (jedan podoficir),
 - Međunarodni kurs za tehničko-obavještajne službenike (jedan podoficir),
 - Kurs za kvalifikaciju specijalnih snaga (jedan oficir),
 - Međunarodni kurs o uklanjanju eksplozivnih ubojnih sredstava (jedan podoficir).

Obuka profesionalnih vojnih lica

Obuka u inostranstvu realizovana je kroz: kurseve (96 PVL), vježbe (20 PVL), specijalističke obuke (35 PVL), seminare (pet PVL), radionice (12 PVL) i ostale aktivnosti (simpozijumi, konferencije, sastanci i sajmovi – 113 PVL).

Obuka u zemlji realizovana je kroz: kurseve (281 PVL), specijalističke obuke (366 PVL), seminare (23 PVL) i radionice (tri PVL).

Obuka civilnih lica

Obuka u inostranstvu realizovana je kroz: specijalističke obuke, kurseve izučavanja jezika i specijalističke kurseve. Ukupno je na obukama bilo sedam lica.

Obuke u zemlji je realizovana kroz kurseve, seminare i specijalističku obuku. Obuku je pohađalo 26 lica.

Obrazovanje kadeta za potrebe Vojske, studijska 2018/19. godina

Na inostranim vojnim akademijama trenutno se obrazuje 38 kadeta, od čega: u Republici Grčkoj 15, u Republici Makedoniji 12, u Republici Italiji tri, u Sjedinjenim Američkim Državama dva i u Republici Hrvatskoj šest kadeta, što je u skladu sa projektovanim podmlađivanjem kadra i potrebama Vojske.

Pet kadeta je završilo vojne akademije u 2018. godini (dva kadeta u Republici Makedoniji, jedan kadet i jedna kadetkinja u Republici Grčkoj i jedan kadet u Sjedinjenim Američkim Državama), nakon čega su proizvedeni u početni čin oficira, primljeni u profesionalnu vojnu službu i raspoređeni na dužnosti u jedinice Vojske.

Direktorat za ljudske resurse, na prijedlog Generalštaba Vojske, a na osnovu dobijenih potvrda o odobrenim pozicijama na vojno-obrazovnim institucijama savezničkih i partnerskih zemalja tokom 2018. godine raspisivao je javne oglase za obrazovanje na inostranim vojnim akademijama.

Komisija za sprovođenje javnog oglasa za izbor kadeta, je sačinila konačne rang liste, na osnovu kojih je ministar donio odluke za obrazovanje tri kadeta na Vojnoj akademiji Republike Makedonije, tri kadeta na Vojnoj akademiji Republike Hrvatske (jedna kadetkinja na Vojnoj akademiji Kopnene vojske i dva kadeta na Pomorskoj akademiji), jedne kadetkinje na Vojnoj akademiji Kopnene vojske u Republici Italiji i po dva kadeta na Vazduhoplovnoj (smjer avijacija i tehnički smjer) i Pomorskoj akademiji (smjer pomorstvo i tehnički smjer) Republike Grčke.

Stručno usavršavanje državnih službenika i namještenika

Ukupno 42 državna službenika i namještenika pohađala su različite vrste obuke u inostranstvu i to: kurseve 28 lica, radionice tri lica, seminare četiri lica i ostale aktivnosti sedam lica.

Na aktivnosti stručnog usavršavanja u zemlji tokom godine bilo je upućeno 146 lica i to na: kurseve 23 lica, obuke 54 lica, radionice sedam lica, seminare 55 lica i ostale aktivnosti sedam lica.

Kurseve stranih jezika u zemlji pohađalo je 16 lica.

Projekti

Ljetnji vojni kamp za mlade 2018.

U skladu sa Akcionim planom za implementaciju Strategije upravljanja ljudskim resursima u Ministarstvu i Vojsci u 2018. godini, u dijelu realizacije strateških ciljeva na podmlađivanje kadra, realizovan je „Ljetnji vojni kamp za mlade 2018“, u jedinicama Vojske u Pljevljima, Kolašinu i Danilovgradu od 16. do 29. jula 2018. godine. Na Kampu je učestvovao 41 srednjoškolac iz Crne Gore kao i pet - srednjoškolaca iz Republike Makedonije.

Realizaciju projekta podržali su Velika Britanija (boravak najboljih učesnika Kampa u Centru za obuku kadeta u Velikoj Britaniji) i Kraljevina Holandija (nabavka opreme za učesnike Kampa). Ministarstvo sporta Crne Gore je, kroz saradnju sa rukometnim, odbojkaškim i fudbalskim savezima, doniralo sportsku opremu za učesnike Kampa, a Javno preduzeće „Nacionalni parkovi Crne Gore“ je obezbijedilo besplatan ulazak u nacionalne parkove "Durmitor" i "Biogradska gora" za učesnike Kampa i instruktore.

Pored sportsko-rekreativnih, kulturno-zabavnih aktivnosti, Program aktivnosti je obuhvatao i: topografiju, rukovanje naoružanjem i gađanje, logorovanje, obuku na brzim vodama, sanitetsku obuku i alpinističku obuku. Učesnike Kampa obučavali su instruktori za obuku Vojske. Na bazi naučenih lekcija sa prethodnog kampa broj časova praktične obuke je povećan. Na završnici Kampa organizovan je revijalni prikaz stečenih znanja i vještina.

Analizom upitnika koji su popunjavali učesnici Kampa, zaključeno je da je opšti cilj projekta koji se odnosi na poboljšanje politika privlačenja mlađeg kadra za

obrazovanje na inostranim vojnim akademijama ispunjen. Takođe, analiza upitnika je pokazala da su polaznici Kampa bili izuzetno zadovoljni učešćem i da su njihova očekivanja u potpunosti bila ispunjena.

Prezentacija o mogućnostima i benefitima vojnog poziva „Budi dio nas“

Prezentacija o mogućnostima i benefitima vojnog poziva pod nazivom „Budi dio nas“ održana je 05. decembra 2018. godine u tržnom centru "Delta City" u Podgorici. Cilj promocije je bio informisanje mladih o mogućnostima obrazovanja na inostranim vojnim akademijama, projektima Ministarstva namijenjenih mladima, mogućnostima zapošljavanja i rodnoj ravnopravnosti. U saradnji sa Ministarstvom prosvjete, organizovane su posjete učenika srednjih škola iz Podgorice i Tuzi.

Sajam nauke na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“

U saradnji sa Ministarstvom prosvjete, 17. oktobra 2018. godine realizovan je Sajam nauke na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Golubovcima. U projektu su učestvovala četiri srednje stručne škole iz Podgorice: Srednja građevinsko - geodetska škola "Inženjer Marko Radević", Srednja stručna škola "Ivan Uskoković", Srednja stručna škola "Spasoje Raspopović" i Srednja elektrotehnička škola "Vaso Aligrudić".

Učenici škola su zajedno sa svojim profesorima i profesionalnim vojnim licima radili na projektima iz četiri oblasti i na dan Sajma prikazali sljedeće tačke:

- Izrada puta
- Rad izviđačke patrole HBNR u uslovima kontaminirane atmosfere;
- Periodični pregled i osnovno održavanje motornih vozila;
- Unapređenje funkcija robota i drona;
- Izrada web aplikacije za prijavu kvara od strane krajnjeg korisnika Help desku;
- Rad vazduhoplovnih motora na helikopteru Ho-42/45.

Kroz navedenu aktivnost mladi su na specifičan način bili informisani o vojnom pozivu, ulozi i značaju Vojske i podstaknuti su da razmišljaju o vojnoj profesiji. Učenici su tokom priprema za realizaciju aktivnosti pokazali visok stepen zainteresovanosti za rad Vojske, a upoznati su i sa zanimanjima koja su zastupljena u jedinicama. U cilju nastavka saradnje sa srednjim stručnim školama planirano je sprovođenje praktične nastave u jedinicama Vojske u 2019. godini.

Promocija Vojske i vojnog poziva

Kroz saradnju sa Ministarstvom prosvjete, u martu 2018. godine, realizovana je aktivnost promocije Vojske, vojnog poziva i Ljetnjeg vojnog kampa u srednjim školama u 18 srednjih škola u deset crnogorskih opština.

Tokom prezentacija oficiri Vojske su prenijeli svoja iskustva o obrazovanju na inostranim vojnim akademijama, dok su predstavnici Ministarstva upoznali srednjoškolce sa mogućnostima koje se pružaju u Vojsci kada su u pitanju obrazovanje, zapošljavanje i projekti namijenjeni mladima.

Povodom Dana Vojske organizovano je: krstarenje školskim brodom "Jadran" za učenike srednjih škola iz sjeverne regije i posjeta učenika osnovnih i srednjih škola, kao i djece predškolskog uzrasta vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“.

Rješavanje o pravima i obavezama iz službeničkih odnosa i odnosa u službi u vojsci, pravni i stambeni poslovi

Statusna pitanja

U 2018. godini u viši čin unaprijeđeno je ukupno 85 lica (55 oficira i 30 podoficira).

U 2018. godini radni odnos, odnosno služba prestala je za 147 lica i to:

- U Ministarstvu za četiri državna službenika i namještenika,
- U Vojsci, za 143 lica (23 oficira, 85 podoficira, 32 vojnika po ugovoru i tri civilna lica).

Posebna pažnja posvećena je vođenju evidencije i drugih podataka u okviru kadrovskog informacionog sistema, kao i ažuriranju personalnih dosijea zaposlenih.

Poslovi postupanja pred nadležnim organima

Ministarstvo, u postucima po tužbama lica zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, dostavljalo je Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, nadležnom Osnovnom sudu i Upravnom sudu Crne Gore dokumentaciju i izjašnjenja vezano za postupke za naknadu nematerijalne i materijalne štete, radne i druge sporove.

U 2018. godini podnijeta su ukupno 308 tužbenih zahtjeva od strane 528 lica. Ishodi naznačenog broja tužbenih zahtjeva su sledeći:

- 89 tužbenih zahtjeva je usvojeno,
- dva tužbena zahtjeva su djelimično usvojena,
- četiri tužbena zahtjeva su odbijena,
- 20 tužbenih zahtjeva je povučeno,
- u postupku po jednom tužbenom zahtjevu zaključeno je sudske poravnanje,
- postupak po jednom tužbenom zahtjevu je prekinut i
- 191 postupak je u toku pred prvostepenim sudom.

Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova podnijeta su 32 predloga u 2018. godini, od kojih je osam postupaka obustavljeno, 10 je usvojeno, dok je 14 postupaka u fazi rješavanja.

Stambena pitanja

Postupajući po presudi Višeg suda u Podgorici Gž.br. 5014/16-13 od 14. februara 2017. godine i Rješenja o izvršenju Osnovnog suda u Podgorica I.br. 238/17 od 02. avgusta 2017.godine, sprovedena je ponovna raspodjela stanova po Oglasu br. 801-6202/12-2 od 19. septembra 2012. godine, za kategoriju profesionalnih vojnih lica i u tom postupku 22. oktobra 2018. godine donijeta Konačna rang lista ove kategorije lica. Na osnovu navedene rang liste, u postupku ove ponovne raspodjele stanova donijeto je 18 rješenja o dodjeli stanova.

Shodno odlukama – rješenjima o dodjeli stanova koja su donijeta u postupcima po oglasima za raspodjelu stanova, te na osnovu rješenja o preimenovanju službenih stanova po zahtjevu stranaka, sačinjeno je: pet ugovora o zakupu stana, dva ugovora o zakupu garažnog mjesta, tri saglasnosti za prenos prava zakupa stana i šest zapisnika o preuzimanju stambenih jedinica.

Ažurirana je evidencija stambenih potreba zaposlenih u Ministarstvu, po kategorijama lica i stambenoj situaciji, kao i evidencija neotkupljenih stanova odnosno stanova slobodnih za raspodjelu, stanova za službene potrebe, neuslovnih stanova, stanova datih u zakup i stanova koji se koriste bez pravnog osnova.

U evidenciji stambenih potreba Ministarstva nalazi se ukupno 1557 lica, od čega 1135 lica koja nemaju riješeno stambeno pitanje i 422 lica koja nemaju odgovarajući stan.

Na kraju 2018. godine u evidenciji Odsjeka se nalazi ukupno 247 neotkupljenih stanova. Od ovog broja 19 je praznih stanova, sedam stanova za službene potrebe, 11 neuslovnih i uzurpiranih stanova i 39 stanova za koje Odsjek ne posjeduje dokumentaciju o pravnom osnovu njihovog korišćenja.

U evidenciji zakupaca stanova na kraju 2018. godine nalazila su se 203 lica, dok se u evidenciji zakupaca garažnih mjesta nalaze 73 lica. Redovno je vršeno ažuriranje evidencije naplate zakupnine za stanove i garažna mjesta, a za zakupce koji, shodno obavezi iz ugovora o zakupu stana, redovno ne izmiruju zakupninu izdate su 43 opomene. Ministarstvo je u 2018. godini započelo projekte adaptacije i rekonstrukcije 15 stambenih jedinica, kako bi se isti priveli namjeni. Vršena je redovna kontrola namjenskog korišćenja stanova.

Ministarstvo je u 2018. godine uputilo predlog Ministarstvu rada i socijalnog staranja da se pet stambenih jedinica ustupi Centrima za socijalni rad, kako bi se na što lakši način riješila stambena problematika lica koja su korisnici socijalne pomoći na teritorijama opština gdje se nalaze stambene jedinice.

Na zahtjev Službe za zajedničke poslove organa i tijela Bosne i Hercegovine dostavljen je 21 dopis sa traženim podacima.

Odsjek za stambena pitanja sačinio je: šest informacija Predsjedniku, 11 dopisa za druge državne organe, 32 uvjerenja i 65 obavještenja i odgovora strankama.

Rodna ravnopravnost

Ministarstvo, sprovodeći mjere i aktivnosti na implementaciji politika rodne ravnopravnosti i Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija SBUN, koje su utvrđene strategijskim, zakonskim i planskim dokumentima, donijelo je godišnji Plan aktivnosti za implementaciju politike rodne ravnopravnosti i Rezolucije 1325 SBUN za 2018. godinu, kojim su obuhvaćene aktivnosti/mjere iz:

1. Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori (PAPRR) za period 2017-2021. godine (Program sprovođenja za 2017-2018.godine)
2. Akcionog plana za primjenu Rezolucije SBUN 1325 – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018.godine).

Ministarstvo je bilo nosilac aktivnosti na izradi završnog Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 - Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018), koji je Vlada Crne Gore usvojila 17. januara 2019. godine.

Budžetom Ministarstva za 2018. godinu obezbijedena su finansijska sredstava u visini od 5.000,00€ za realizaciju brojnih aktivnosti utvrđenih ovim planovima. Aktivnosti su imale za cilj da se ženama približi Vojska i sve mogućnosti službe u Vojsci, uključujući obrazovanje na inostranim vojnim akademijama, stipendiranje, prijem u službu i učestvovanje u projektima Ministarstva.

Majorica Sanja Pejović krajem 2017. godine imenovana je za rodnu savjetnicu u Ministarstvu (rodna savjetnica na strateškom nivou), čime je implementirana NATO direktiva BI SCI 40/1. Imenovanje majorice Pejović na dužnost rodne savjetnice Komadanta NATO Savezničke komande za operacije u Monsu (ACO) u Kraljevini Belgiji, 20. jula 2018. godine, bilo je dokaz kontinuiranog rada i posvećenosti implementaciji politika rodne ravnopravnosti i Rezolucije 1325 SBUN u sistemu odbrane. Pozicija rodne savjetnice Komadanta NATO Savezničke komande za operacije (ACO) je najistaknutija funkcija koju Crna Gora pokriva u strukturama NATO-a.

Nakon upućivanja majorice Pejović na novu dužnost, na predlog Generaštaba Vojske i saglasnosti ministra odbrane, major Rade Stijepović, određen je za rodnog savjetnika na strateškom nivou. Major Stijepović će u 2019. godini pohađati obuke iz oblasti rodne ravnopravnosti u vojnim operacijama u RACVIAC-u i u Nordijskom centru za rod u vojnim operacijama.

U Ministarstvu i Vojsci, zaključno sa 31. decembrom 2018. godine, ima 14,74% (297) žena. U Ministarstvu je 44,81% žena, od čega 106 državnih službenica, jedna oficirka i jedna podoficirka. Crna Gora ima tri predstavnice u Stajnoj misiji Crne Gore pri NATO. U kategoriji visoko-rukovodnog kadra su dvije žene (sekretarka ministarstva i generalna direktorica Direktorata za materijalne resurse), a u kategoriji ekspertska - rukovodnog kadra je sedam žena.

U Vojsci ima 78 žena profesionalnih vojnih lica ili 4,40%: 39 vojnkinja po ugovoru, 24 podoficirke, 15 oficirki i 110 civilnih lica, pa je ukupan broj žena u Vojsci 188 ili 10,62%. Na inostranim vojnim akademijama obrazuje se devet kadetkinja. Do sada je sedam žena učestvovalo u mirovnoj misiji u Avganistanu, od kojih jedna oficirka, dvije podoficirke (jedna u dva kontingenta) i tri civilna lica.

Stručno osposobljavanje lica sa visokim obrazovanjem

Ministarstvo je, na osnovu javnog poziva koji je raspisala Uprava za kadrove, učestvovalo u realizaciji Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Za potrebe Ministarstva i Vojske zaključeni su ugovori o stručnom osposobljavanju sa šest visokoškolca, u trajanju od devet mjeseci, od 15. januara do 15. oktobra 2018. godine.

Praksa studenata

Na osnovu ostvarene saradnje Ministarstva i Studentske organizacije Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore (ADAMAS), stručnu volontersku praksu obavile su dvije studentkinje sa Fakulteta pravnih nauka Univerziteta Donja Gorica i Fakulteta političkih nauka Univerziteta Crne Gore, u trajanju od dva mjeseca, počev od novembra 2018. godine. Direktor za ljudske resurse je izradio Program obavljanja prakse studenata.

4.2. MATERIJALNI RESURSI

U toku 2018. godine težište rada Direktorata za materijalne resurse bilo je usmjereno na:

- opremanje jedinica Vojske savremenom opremom, u skladu sa odobrenim budžetskim sredstvima;
- učešće u pripremi i sprovođenju javnih nabavki, u skladu sa planovima;

- rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme;
- održavanje zahtijevanog nivoa ispravnosti vojne tehnike i opreme;
- učešće u međunarodnim aktivnostima, sa težištem na dostizanju logističkih NATO ciljeva sposobnosti;
- izradu Koncepta Podrške zemlje domaćina (HNS).

4.2.1. Opremanje Vojske Crne Gore

Težište opremanja u 2018. godini bilo je usmjereno na opremanje deklariranih jedinica, u skladu sa Dugoročnim planom razvoja odbrane, ciljevima sposobnosti i zahtjevima za razvoj nacionalnih odbrambenih kapaciteta i sposobnosti. Tokom 2018. godine su nabavljena tri srednja višenamjenska helikoptera Bell 412, u vrijednosti od 30 miliona €. Nabavkom ovih helikoptera značajno su povećane sposobnosti i kapaciteti kako Vazduhoplovstva i Vojske, tako i države Crne Gore.

Pregovori sa renomiranim inostranim kompanijama u vezi nabavke lako-oklopnih patrolnih vozila, sa pratećim naoružanjem, borbenim sredstvima i sistemima ušli su u finalnu fazu tokom 2018. godine. Opremanjem deklariranih pješadijskih četa lako-oklopnim patrolnim vozilima dostići će se zahtijevani nivo sposobnosti razmještaja, manevra, vatrene moći, mobilnosti i zaštite, a time i zahtijevani nivo interoperabilnosti za učešće u punom spektru operacija pod vođstvom NATO.

Izvršena je nabavka 30,68 tona novoprodučenih ubojnih sredstava (prilog br.1), kao i vježbovna, manevarska i druga nastavna sredstva za potrebe izvođenja obuke.

Vlada Crne Gore i Privredna agencija Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske „ASFAT“ A.S., u ime Vlade Republike Turske, potpisale su 2018. godine ugovor o nabavci uniformi za potrebe Vojske. Na osnovu navedenog ugovora izvršena je nabavka 2.700 kompleta vježbovno-terenskih uniformi M18, kao i 250 kompleta uniformi za ljudstvo ukrcano na plovila, ukupne vrijednosti 1,26 miliona €. Ministarstvo je za nabavku novih uniformi u periodu od 2018. do 2022. godine opredijelilo 5,3 miliona €.

Takođe, u 2018. godini je nabavljena i oprema za boravak u ekstremno hladnim uslovima ukupne vrijednosti 28.162,60 €.

Za potrebe Ministarstva i Vojske nabavljena su i četiri putnička i tri kombi vozila, ukupne vrijednosti 176,350,00 €.

Vojska je u 2018. godini opremljena novim građevinskim mašinama i vojnim motornim vozilima. Za potrebe inženjerske čete nabavljene su tri građevinske mašine (dozer gusjeničar, valjak i kopač gusjeničar) i tri kamiona kipera. Ukupna vrijednost nabavki bila je 727.705,12 €. Pored navedenog, Vojska je opremljena i sa dva terenska vozila, u vrijednosti od 36.000,00 € i jednom cistijernom za vodu, kapaciteta 6,5 m³, vrijednosti 98.889,12 €.

Donacije:

Ministarstvo odbrane Crne Gore i Ministarstvo odbrane Savezne Republike Njemačke zaključili su u oktobru 2017. godine Sporazumom o donaciji šest lakih oklopnih patrolnih vozila Mercedes Benz G-Class. Ukupna vrijednost doniranih vozila

bila je 2.150.747,10 €, a vozilima je u septembru 2018. godine opremljena Četa Vojne policije. Takođe, firme „Yachting Tivat“ po ugovoru iz 2017. godine realizovala je nabavku gumenog čamca sa vanbrodskim motorom za potrebe raketne topovnjače RTOP-405 Mornarice. Vrijednost gumenog čamca je 58.978,50 €.

Nabavka sredstava i opreme iz Sjedinjenih Američkih Država

FMF program (Foreign Military Financing):

Program za finansiranje stranih oružanih snaga (FMF program) je program kroz koji SAD realizuju donaciju vojne opreme, ali ne i naoružanja i municije. Crna Gora je prethodnih godina bila korisnik donacija u vrijednosti od 1 do 1,2 miliona dolara na godišnjem nivou. U fiskalnoj 2017. godini (FY 2017) Crnoj Gori je odobreno 1.000.000,00 \$ dok za fiskalnu 2018. godinu po ovom programu nijesu odobrena finansijska sredstva. Međutim, u 2018. godini nastavljena je realizacija više predmeta iz prethodnih fiskalnih godina, i to:

Predmet MJ-B-UAF:

- Vrsta opreme: Taktički radio uređaji sa pratećom opremom;
- Vrijednost donacije: 518.038,80 \$;
- Datum isporuke: maj 2018. godine.

Predmet MJ-B-UAO:

- Vrsta opreme: taktički radio prijemnici - uređaji marke “Harris” sa pripadajućim baterijama;
- Vrijednost donacije: 799.517,80 \$;
- Datum isporuke: decembar 2018. godine.

Ambasada SAD u Crnoj Gori pokrenula je realizaciju donacije dva EOD čamca sa pratećom opremom, radi pružanja pomoći u izgradnji kapaciteta EOD tima Pomorskog odreda Mornarice i obuke ljudstva, a u svrhu protivminskog pretraživanja morskog dna i hidrografskih istraživanja. Riječ je o dva „Borbena diverzantska čamca sa automatskim naduvavanjem (CRRC) oznake P 5.8“, čija vrijednost sa dodatnom opremom iznosi \$73.565,40. Isporuka čamaca se očekuje u prvom kvartalu 2019. godine, po završetku kompletne carinske procedure.

U toku je realizacija Protokola o donaciji između Ministarstva Nacionalne odbrane Republike Turske i Ministarstva odbrane Crne Gore za 15 pušaka MPT-76 i 15 pušaka MPT-55, koje će biti donirane Ministarstvu.

4.2.2. Remont i održavanje

Održavanje UbS

Remont i održavanje sredstava, naoružanja i vojne opreme vršeni su planiranom dinamikom, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima. U toku 2018. godine realizovano je sljedeće:

- Izvršen je pregled stanja uzoraka baruta u kontejnerima, uklanjanje uzoraka čije dalje čuvanje nije potrebno i izuzimanja 88 uzoraka baruta, iz kolekcije baruta u vojnom objektu Sasovići, radi ispitivanja.
- Izvršen je kontrolno tehnički pregled svih ubojnih sredstava u vojnim objektima Sasovići i Pristan.

- Na osnovu rezultata sa kontrolno tehničkih gađanja i kontrolnih ispitivanja data je preporuka jedinicama za preduzimanje mjera za sprečavanje vanrednih događaja.
- Firma „SIMON“ iz Herceg Novog, na osnovu Ugovora iz 2017. godine izvršila je površinsku zaštitu 80 poluautomatskih pušaka 7,62 mm M59.
- Izvršeno je kontrolno ispitivanje manevarske municije 7,62x39 mm za automatsku pušku M70 i manevarske municije 7,62x54 mm za mitraljez M84, čime je rok upotrebe produžen do februara, odnosno do juna 2019. godine.

U cilju unapređenja sposobnosti Mornarice, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Nastavljeni su radovi na konverziji raketne topovnjače RTOP-405. Planirano je da treća faza konverzije bude završena u prvom kvartalu 2019. godine. Do sada su realizovani radovi iz prve faze u vrijednosti od 260.000 € i druge faze u vrijednosti od 248.625 €. Za kompletiranje planiranih radova u okviru treće faze utrošiće se još 600.000 €.
- Izvršena je nabavka i ugradnja dva vanbrodska motora na čamcu „Valiant“, snage 250 KS, u vrijednosti od 42.528,74 €.
- Izvršena je nabavka rezervnih djelova, potrošnog materijala, boja i opreme za vez brodova, u iznosu 49.905,15 €.
- Za usluge tekućeg održavanja plovniha objekata i opreme utrošeno je 84.523,49 € a za realizaciju nabavki malih vrijednosti, putem neposrednog sporazuma za potrebe Mornarice utrošeno je ukupno 13.354,20 €.
- Iz domena višeg stepena održavanja ugovorena je opravka i servisiranje motornih vozila, inženjerskih mašina, specijalnih vozila (dizalica, cisterni i dr.) i drugih tehničkih sredstava, sa preduzećima:
 - AD „Osmanagić CO“ doo Nikšić i „Autoremont Osmanagić“ Podgorica, u vrijednosti od 70.000,00 € (pružanje usluga održavanja i servisiranja vozila marke Opel, tehnički pregledi i limarsko farbarski radovi za teretna vozila vojne proizvodnje);
 - „Efel – Motors“ doo Cetinje, u vrijednosti od 55.000,00 € (pružanje usluga održavanja i servisiranja vozila marke TOYOTA);
 - „LJETOPIS AUTOMOTIVE“ doo Podgorica, u vrijednosti od 13.000,00 € (održavanje i servisiranje vozila marke „Mercedes“);
 - „SAMVEKO“ doo, Podgorica u vrijednosti do 20.000,00 € (pružanje usluge održavanja i servisiranja inženjerskih mašina). MONTEX HIDROMONT“ doo Nikšić, u vrijednosti od 20.000,00 € (održavanje nadgradnji na specijalnim motornim vozilima).
 - „Moto Frigo Vujović“ doo Podgorica, u vrijednosti od 27.000,00 € (pružanje usluge servisiranja i opravke bijele tehnike i klima uređaja);
 - „TEKNOX GROUP“ doo Danilovgrad, u vrijednosti od 4.000,00 € (pružanje usluge servisiranja i opravke stacionarnih elektroagregata marke „CATERPILAR“);
 - „SIMES INŽINJERING“ doo Podgorica, u vrijednosti od 16.000,00 € (pružanje usluge servisiranja i opravke stacionarnih elektroagregata na stacionarnim čvorištima veze).

4.2.3. Neutralizacija viškova ubojnih sredstava

U 2018. godini uništeno je ukupno 180,90 tona viškova ubojnih sredstava.

MONDEM program

U okviru programa za demilitarizaciju (MONDEM program), u 2018. godini, izvršena je neutralizacija 87,18 tona ubojnih sredstava, u okviru III 9 faze ovog programa. (Prilog br. 2).

Do sada je u okviru ovog programa ukupno neutralisano 1.805,32 tona ubojnih sredstava i 825 komada raznog zastarjelog naoružanja. Ovaj program je završen.

NATO Fond povjerenja

U okviru NATO Fonda povjerenja, u 2018. godini, izvršena je neutralizacija 93,72 tone viškova ubojnih sredstava (Prilog br. 3). Do sada je u okviru ovog programa ukupno neutralisano 129,32 tona ubojnih sredstava, od planiranih 454,32 tone. Za preostalu količinu NSPA je raspisala međunarodni tender čija se realizacija očekuje u toku 2019. godine.

Prodaja naoružanja i vojne opreme

Ministarstvo nije vršilo prodaju naoružanja i ubojnih sredstava u toku 2018. godine. Takođe, nije bilo preuzimanja naoružanja i ubojnih sredstava od strane komisionara i kupaca po ranije zaključenim ugovorima.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-3954 od 06. septembra 2018. godine, Ministarstvo je sprovelo postupak prodaje suvišnih plovni objekata, opreme i rezervnih dijelova od plovni objekata i radioničke opreme. Na prodaju je bilo ponuđeno 28 stavki plovni objekata, opreme i rezervni dijelova od plovni objekata i radioničke opreme.

Prodate su dvije stavke u vrijednosti od 3.961,00 € (Prilog broj 4).

U toku 2018. godine izvršena je prodaja suvišni materijalni sredstava i ostvaren prihod od 776.620,21 €.

4.2.4. Zaštita i zdravlje na radu, zaštita od požara i zaštita životne sredine

Odjeljenje za inspekcijski nadzor Ministarstva u 2018. godini je izvršilo nadzor po sva tri segmenta ove oblasti u Direktoratu za materijalne resurse i u skladištima ubojni sredstava Vojske. Zaključci izvršenog nadzora su:

- Oblast zaštite na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara (ZiZnR, ZŽS i ZoP) u Ministarstvu i Vojsci odvija se u skladu sa važećim normativno - pravnim propisima,
- Izgrađivanje i održavanje potrebnog nivoa zaštite na vojnim objektima realizuje se na nivou koji obezbjeđuje realizaciju namjenskih zadataka,
- Određena odstupanja su utvrđena u pogledu neusaglašenosti vojni pravilnika sa zakonima koji uređuju ove oblasti na nacionalnom nivou,
- Nedostaje Akt o procjeni rizika za sva radna mjesta u Vojsci, što je problem koji se u narednom periodu mora otkloniti,
- Neophodno je izvršiti licenciranje lica u Vojsci koja se bave poslovima ZiZnR “.

Zaštita i zdravlje na radu

Planiranje, organizovanje i sprovođenje svih segmenata u oblasti zaštite i zdravlja na radu, čini sastavni dio funkcionisanja, rukovođenja i komandovanja u Ministarstvu i Vojsci.

Sve vojne aktivnosti i drugi radni procesi koji se odvijaju u Ministarstvu i Vojsci, organizovani su na način kojim se obezbjeđuje potreban nivo zaštite i zdravlja u radu zaposlenih.

Ministarstvo i Vojska su realizovali sve aktivnosti u cilju efikasne zaštite života i zdravlja svojih pripadnika, materijalnih dobara i očuvanja životne sredine, a svojim aktivnostima su u kontinuitetu uticali na poboljšanje nivoa znanja i tehničke opremljenosti subjekata zaštite kao i na razvijanje efikasnog sistema informisanja o svim prisutnim opasnostima i rizicima. Komande jedinica Vojske su, u skladu sa svojim nadležnostima u rukovođenju i komandovanju organizovale posebne mjere zaštite na svim radnim mjestima sa visokim rizikom u procesu rada i vršile su redovne kontrole njihovog sprovođenja.

Broj povreda na radnom mjestu, u 2018. godini je 19, što je manje u odnosu na prethodnu godinu. Pored povreda na radnom mjestu desilo se i pet povreda van radnog mjesta, prilikom odlaska i dolaska na radno mjesto te je ukupan broj povreda na radu u 2018. godini iznosio 24.

Sanitarni, sistematski i specijalistički pregledi su ugovoreni i realizuju se po predviđenoj dinamici. Ljekarski pregledi pilota i letaća u Vazduhoplovstvu su vršeni planski u 2018. godini. Takođe je realizovana usluga preventivne medicine, vakcinacija i ispitivanje ronilačkih medija.

U cilju potpune i kvalitetne medicinske zaštite pripadnika Vojske, u toku godine je izvršena nabavka nedostajuće medicinske opreme i aparata.

Problemi koji su pratili zaštitu i zdravlje na radu u prethodnom periodu ogledali su se prije svega u relativno niskom procentu popune ličnim zaštitnim sredstvima i opremom na upotrebi u Vojsci, što je posljedica limitiranih finansijskih sredstava. Duži vremenski period u upotrebi je dio zastarjele opreme za rad i zaštitu (zaštitni prsluci, zaštitne maske, ogrtači, sanitetski kompleti i sl.). Zbog nedostatka finansijskih sredstava nije atestiran dio opreme i sredstava za rad kao ni sredstva integralnog transporta, što bi trebalo biti prioritet u narednom periodu.

U Direktoratu za materijalne resurse nije sistematizovano mjesto savjetnika za medicinsku zaštitu. Problem organizacije i planiranja medicinske zaštite dodatno je usložen nepopunjenošću formacijskog mjesta referenta za sanitetsku podršku u Odjeljenju za logistiku G-4 Generalštaba Vojske.

Zaštita od požara

Stanje zaštite od požara u 2018. godini održavano je na potrebnom nivou.

Komande jedinica Vojske su, u skladu sa nadležnostima u rukovođenju i komandovanju i postojećim propisima iz oblasti Zaštite od požara, izradile planove protivpožarne zaštite za sve vojne objekte, propisale standardne operative procedure (SOP) za organe unutrašnje službe u slučaju izbijanja požara i u cilju preventivnog djelovanja i pripreme za ljetnju sezonu, formirale protivpožarne jedinice privremenog karaktera na kasarnskom nivou.

Zahvaljujući preduzetim požarno - preventivnim mjerama i maksimalnom angažovanju ljudstva na uređenju vojnih objekata, skladišta, sidrišta i kasarnskih prostora u Vojsci, u toku godine nije bilo požara na vojnim objektima. Jedinice Vojske namijenjene za zaštitu od požara bile su angažovane na gašenju požara na ukupno devet lokacija van vojnih objekata i prostora, radi pružanja pomoći civilnim institucijama.

Planskim rješavanjem viškova ubojnih sredstava, značajno je poboljšana pirotehnička bezbjednost svih skladišta u odnosu na prethodne godine. Posebno se vodilo računa da sva lakozapaljiva i ubojna sredstva budu pravilno uskladištena, da nema sredstava koja se čuvaju van namjenskih objekata, da se eksplozivne materije čuvaju u propisanoj ambalaži i da su uskladištene na način predviđen tehničkim propisima. U ovakvim uslovima izbjegnute su mogućnosti akcidentnih situacija, požara sa dalekosežnim posljedicama i eksplozija zapaljivih para i gasova.

Činjenica da je kod velikog broja protiv-požarnih aparata (PP) istekao rok upotrebe (preko 30 godina) predstavlja ozbiljan problem, za čije je rješavanje neophodno obezbjeđenje finansijskih sredstava. Nemogućnost hidrauličnog ispitivanja PP aparata u organizaciji Vojske, zbog nedostatka kadra sa odgovarajućim sertifikatima takođe predstavlja značajan problem. Kapacitet PP radionice Logističkog bataljona je nedovoljan i sa aspekta realnih potreba neophodno je proširenje formacije. Pored ovog ističe se problem u održavanju protivpožarnih vozila koja su zastarjela i teško je obezbijediti rezervne djelove za njihovo održavanje. Poseban problem predstavlja neispravna hidrantska mreža u skladištu UbS „Brezovik“. Dio hidrantske mreže nije u funkciji u skladištu UbS „Taraš“ (jedan bazen je neispravan) i nema mogućnosti za njegovu opravku.

Zaštita životne sredine

S obzirom na važnost zaštite životne sredine na nacionalnom nivou, Ministarstvo i Vojska poseban značaj pridaju svim oblicima zaštite životne sredine. Identifikovane su sve materije u posjedu Ministarstva koje čine otpad visokog rizika, pa su na osnovu klasifikacije njihove toksičnosti preduzimane neophodne mjere i postupci kako bi se izbjegle akcidentne situacije.

Kao rezultat takvih aktivnosti možemo konstatovati da u prethodnom periodu nijesmo imali akcidentnih situacija.

Znatne količine sredstava i raznih materijala koja su na dugovanju u materijalnom knjigovodstvu su u višku ili su isteklog roka upotrebe.

Crna Gora je bila domaćin aktivnosti „Prva balkanska radionica zaštite životne sredine u vojnim operacijama“, koja je organizovana u saradnji Ministarstva i Vojske sa Komandom američkih snaga u Evropi (USEUCOM) od 30. januara do 01. februara 2018. godine. „Druga balkanska radionica zaštite životne sredine u vojnim operacijama“ je realizovana u Republici Makedoniji od 05. do 09. novembra 2018. godine i na njoj su učestvovali predstavnici Ministarstva i Vojske.

4.2.5. Standardizacija i kodifikacija

Direkcija za standardizaciju, kodifikaciju i kvalitet Ministarstva je stručni organ koji je u toku 2018. godine inicirao, organizovao, administrirao i pratio aktivnosti procesa standardizacije, vršio poslove izvještavanja NATO o potvrđivanju i implementaciji NATO standarda (e-ratification tool) i predstavljao Ministarstvo i Vojsku u organima nacionalne i međunarodne standardizacije.

Odlukom ministra odbrane iz marta 2018. godine definisan je način izrade i određeni su nosioci izrade Nacionalnih odgovora o potvrđivanju NATO standarda, što predstavlja obavezu svake NATO članice. Prioriteti za pripremu i izradu Nacionalnih odgovora u 2018. godini su usklađeni sa zahtjevima iz paketa NATO Ciljeva sposobnosti, kao i sa do sada usvojenim standardima odbrane, te je standardizacija u potpunosti usklađena sa planiranjem odbrane i uključuje sve strukture Ministarstva i Vojske.

U toku 2018. godine izrađena su 93 Nacionalna odgovora o potvrđivanju NATO standarda, i isti su putem (e-ratification tool) objavljeni u bazi NATO kancelarije za standardizaciju (NATO standardization office – NSO).

Kodifikacija u oblasti odbrane

Realizacija Testa usklađenosti

U skladu sa odlukom Glavne grupe nacionalnih direktora NATO Komiteta za kodifikaciju AC/135 iz novembra 2017. godine, kao nova NATO članica Crna Gora je u 2018. godini bila u obavezi da se podvrgne testiranju po „Compliance test-u“ za Tier 2 nivo sposobnosti NATO kodifikacionog sistema. Testiranje su sproveli Nacionalni kodifikacioni biro i sertifikovanih zemalja testera: SAD, Republike Francuske, Kraljevine Belgije, Kraljevine Finske i Novog Zelanda, kao i NSPA agencije od 05. februara do 07. juna 2018. godine. Prvi put je primjenjena automatizovana testna platforma za razmjenu podataka, što je predstavljalo veliki izazov. Test je trajao četiri mjeseca, od 05. februara do 07. juna 2018. godine. Ukupan broj transakcija izvršenih tokom testiranja u oba smjera komunikacije na Test platformi je bio 184.

Kako kodifikacija predstavlja i NATO obavezu iz oblasti interoperabilnosti u materijalnoj sferi, uspješno položen test je bio dokaz potpune spremnosti Nacionalnog kodifikacionog biroa Crne Gore za vršenje poslova u oba smjera kodifikacione komunikacije (Tier 2 level), odnosno potpune usklađenosti sa pravilima i procedurama NATO kodifikacionog sistema (NCS). Ministarstvu odbrane je dodijeljen Sertifikat o uspješno završenom testiranju za sposobnost kodifikacije na nivou NATO zemalja. Sertifikat je, ministru odbrane mr Predragu Boškoviću, uručio Tjeri Vanden Dris, predsjedavajući NATO komiteta za kodifikaciju AC/135. Svečanosti povodom uručjenja sertifikata, prisustvovali su i Predsjednik Privredne komore Crne Gore, kao i privrednici koji su kodifikovali svoje proizvode i predstavnici nevladinih organizacija koji su dobili NCAGE kod.

Aktivnosti iz oblasti kodifikacije u 2018. godini

Crnogorskim entitetima ukupno je dodijeljeno 37 novih NCAGE kodova u 2018. godini; za 9 entiteta su mijenjani podaci u NCAGE kodu; kodifikovana su ukupno 44 nova proizvoda od strane 2 crnogorska proizvođača (dodjeljen NSN broj, NATO skladišni broj - National Significant Number) i Vojska je upisana kao korisnik 27 novih sredstava sa dodijeljenim NSN brojem.

Obaveze proistekle iz članstva u NATO kodifikacionom sistemu (NCS) su ispunjavanje tokom 2018. godine. Definisani su svi podaci koji se odnose na Crnu Goru i njene obaveze i prosljeđeni za objavljivanje u CodSP web publikaciji. Definisano je preko 50 CodSP tabela koje su po potrebi redovno ažurirane tokom godine. Kodifikacioni instrument u Crnoj Gori – softver „Bulcod“ je ažuriran sa šest dvomjesečnih nadogradnji baze podataka NCAGE kodova koji objavljuje NSPA. Obaveze izvještavanja su takođe redovno izvršavane u vidu slanja periodičnih ESR2

i ESR4 izvještaja. Vršene su pripreme za NDER transformaciju sa postojećeg NADEX u XML format razmjene podataka. Potpuna transformacija će biti okončana do kraja 2021. godine.

Osiguranje kvaliteta u oblasti odbrane

Osiguranje kvaliteta je nova oblast i funkcija koju razvija Ministarstvo. Uspostavljanjem funkcije osiguranja kvaliteta u Ministarstvu postiže se povjerenje da će sredstva i oprema nabavljena za potrebe Vojske ispuniti definisane zahtjeve.

Izradom novog Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme, čiji je nosilac Ministarstvo ekonomije unaprijediće se zakonodavni okvir u ovoj oblasti, sa jasnim nadležnostima Ministarstva.

Započet je proces izdavanja dozvole za proizvodnju naoružanja i vojne opreme preduzeću „Poliex“ AD, Berane. Sa Zavodom za metrologiju uspostavljena je komunikacija i realizovan je radni sastanak na kojem su predstavnici Zavoda prezentovali svoje mogućnosti. Predstavnici Direkcije su u toku 2018. godine izvršili obuku odgovornih lica u Vojski za vršenje poslova u ovoj oblasti. U toku 2018. godine pripremljen je Predlog Pravilnika o metrologiji u Vojski Crne Gore, čije se usvajanje očekuje u prvom kvartalu 2019. godine.

Aktivnosti bilateralne saradnje iz oblasti standardizacije, kodifikacije i kvaliteta:

- Transfer iskustva iz oblasti kodifikacije sa Ministarstvom odbrane Republike Srbije, Republike Francuske, Republike Austrije i Republike Bugarske;
- Transfer iskustva iz oblasti standardizacije i kvaliteta sa Ministarstvom odbrane Republike Poljske;
- Transfer iskustva iz oblasti standardizacije i kodifikacije sa Ministarstvom odbrane Republike Makedonije;
- Transfer iskustva iz oblasti standardizacije sa Ministarstvom odbrane Republike Hrvatske;
- Transfer iskustva iz oblasti kvaliteta sa Ministarstvom odbrane Republike Slovenije.

Aktivnosti multilateralne saradnje iz oblasti kodifikacije:

- Multilateralni sastanak korisnika „BULCOD“ softvera u novembru 2018. godine u Republici Bugarskoj;

Saradnja sa NATO:

- Učešće na 113. sjednici Glavne grupe nacionalnih direktora NATO Komiteta za kodifikaciju AC/135 u maju 2018. godine u Luksemburgu;
- Učešće na NATO komitetu za standardizaciju u oktobru 2018. godine u Kraljevini Belgiji;
- Učešće na 114. sjednici Glavne grupe nacionalnih direktora NATO Komiteta za kodifikaciju AC/135 u novembru 2018. godine u Kraljevini Holandiji;
- Učešće pripadnika Direkcije na sastanku NATO tima za evaluaciju, analizu i izvještavanje (EARC tim) o standardima za potrebe realizacije vježbe Sposobni logističar 19 (CL-19) u decembru 2018. godine u Portugaliji.

4.2.6. Infrastruktura

Investicioni radovi u vojnom krugu

Realizacijom investicionih radova na vojnim objektima u vojnom krugu poboljšani su ukupni uslovi za život i rad organizacionih jedinica Ministarstva i Komandi i jedinica Vojske. Najznačajnije aktivnosti koje su realizovane tokom 2018. godine bile su:

- Radovi na rekonstrukciji objekta KN-43 na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici. Radovi su počeli u 2017. god. a završeni su u I kvartalu 2018. godine. Ukupan iznos investicije bio je 247.900 €;
- Izrada detaljnih urbanističkih planova za kasarnu „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu i za vojni aerodrom „Knjaz Danilo“ u Podgorici. Vrijednost usluge bila je 55.000 €;
- Adaptacija prostorija za potrebe Odjeljenja za VOiBP u kasarnama Vojske na teritoriji Crne Gore. Vrijednost radova iznosila je 155.000 €;
- Radovi na ugradnji agregata za rezervno napajanje objekta Operativnog centra na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici. Vrijednost radova iznosila je 33.505€;
- Radovi na adaptaciji objekta KN-36 (ambulanta) na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Golubovcima i objekta KN-45 u Skladištu „Kapino Polje“ u Nikšiću.;
- Radovi su počeli 2017. godine, a završeni u II kvartalu 2018. godine. Vrijednost radova bila je 69.500 €;
- Radovi na remontu i servisiranju termotehničkih instalacija vrijednosti od 14.940€;
- Radovi na ispitivanju gromobranskih instalacija na magacinima municije i minsko eksplozivnih sredstava vrijednosti 16.382 €;
- Ugovoreni su radovi na rekonstrukciji objekta kuhinje u kasarni „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu. Početak rekonstrukcije objekta planiran je u I kvartalu 2019. god. Ugovorena vrijednost radova je 295.000 €;
- Ugovorena je izrada Glavnog projekta za rekonstrukciju objekata KN-18, KN-19, KN-20 i KN-21 i za izgradnju novog objekta Generalštaba Vojske u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost ugovora je 225.000 €;
- Završena je izrada Glavnog projekta za izgradnju čeličnog hangara za smještaj helikoptera na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici;
- U završnoj fazi su radovi na izgradnji ograde oko magacina municije u Skladištu „Brezovik“ u Opštini Nikšić. Vrijednost radova je 180.000 €. Radovi se realizuju iz sredstava donacije, u saradnji sa UNDP;
- U toku je postupak za donošenje Odluke za izbor najpovoljnijeg ponuđača za izvođenje radova na rekonstrukciji objekta KN-8 u kasarni „13 Jul“ u Nikšiću. Vrijednost radova je 210.000 €;
- U toku su radovi na adaptaciji službenih stanova sa kojima raspolaže Ministarstvo. Vrijednost radova je 112.157 €;

- U toku je izrada Glavnog projekta za izgradnju sportske sale u kasarni „13 Jul“ u Nikšiću.

Raspologanje nepokretnostima

Ministarstvo raspolaže sa 95 lokacija, sa oko 1400 objekata visokogradnje, sa pratećim instalacijama vodovoda, kanalizacije, rasvjete i trafostanica, 240 stanova, 75 garažnih mjesta, 37 poslovnih prostora i sa 68 podruma.

Za funkcionisanje Ministarstva i Vojske potrebne su 33 lokacije, a iste su određene u Dugoročnom planu razvoja odbrane.

U skadu sa Zaključcima Vlade Crne Gore iz oblasti raspolaganja imovinom realizovane su sledeće aktivnosti:

1. Sproveden je postupak za izdavanje u dugoročni zakup dijela zemljišta na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici, površine 4.300 m² i sa „Adriatic Properties“ D.O.O. iz Budve zaključen je Ugovor o dugoročnom zakupu, uz mjesečnu zakupninu od 2.500,00 €;
2. Sproveden je postupak za izdavanje u dugoročni zakup nepokretnosti na lokaciji „Vrsuta“ u opštini Bar, ukupne površine 19.798 m². Sa Kontrolom letenja Republike Srbije i Crne Gore (SMATSA D.O.O. Beograd) zaključen je Ugovor o dugoročnom zakupu, a mjesečna zakupnina iznosi 22.000,00 €;
3. Izvršen je prenos urbanističke parcele 6-04 koja čini lokaciju „Rsojevica“ u opštini Danilovgrad, na Stambenu zadrugu „Odbrane“, radi izgradnje stambenog objekta za potrebe rješavanja stambenog pitanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci;
4. Objavljen je javni poziv za prodaju 17 poslovnih prostora u Podgorici, Nikšiću, Tivtu i Danilovgradu. Na objavljeni javni poziv prijavili su se potencijalni kupci za kupovinu četiri poslovna prostora u opštini Tivat. Postupak oko zaključenja ugovora o prodaji istih je u toku;
5. Nastavljene su aktivnosti koje imaju za cilj da se dio prostora na planini Sinjajevina, opredijeli kao vježbovni strelišni poligon za potrebe Vojske. Od ovlašćene geodetske agencije pribavljen je Elaborat o identifikaciji tog prostora i isti je dostavljen Ministarstvu održivog razvoja i turizma radi davanja mišljenja u vezi sa formiranjem predmetnog poligona. Postupak oko određivanja ovog prostora za potrebe vježbovno strelišnog poligona za potrebe Vojske nastaviće se i tokom 2019. godine. Nakon dobijanja mišljenja od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i opština Kolašin i Šavnik, kompletna dokumentacija će biti dostavljena Vladi Crne Gore radi donošenja konačnog rješenja o formiranju ovog poligona;
6. Pokrenut je postupak da se lokacija Kasarne „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici, površine oko 33 hektara, opredijeli za potrebe Ministarstva i Vojske. Po važećem planskom dokumentu na navedenoj lokaciji predviđeni su gradski sadržaji, tako da je Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao nadležni organ, ugovorilo izradu izmjene Prostorno urbanističkog plana Podgorice, čime će se stvoriti uslovi da se ovaj prostor opredijeli za potrebe odbrane;
7. Pokrenut je postupak da se za potrebe Vojske, u opštini Andrijevića formira kasarna na prostoru od oko 4,6 hektara. U tom cilju, u 2019. godini potrebno je inicirati izmjenu Prostorno urbanističkog plana opštine Andrijevića nakon čega bi se pokrenuo postupak eksproprijacije zemljišta i početak gradnje objekata u

skladu sa arhitektonsko-urbanističkom razradom i važećim planskim dokumentom.

Imovinsko-pravni i geodetski poslovi

U dijelu imovinsko-pravnih i geodetskih poslova u 2018. godini najznačajnije aktivnosti bile su:

- Popis nepokretnosti koje koriste Ministarstvo i Vojska (vojne lokacije, stanovi, poslovni prostori, garažna mjesta i podrumi);
- Fakturisanje i ispostavljanje mjesečnih računa za zakup poslovnih prostora i knjiženje istih;
- Knjiženje dnevnih izvoda računa preko kojih se vrši uplata zakupa poslovnih prostora i rasknjižavanje uplata po analitičkim karticama zakupaca;
- Slanje opomena zbog neblagovremenog plaćanja zakupa poslovnih prostora, priprema i slanje dokumentacije za utuženje zbog dužne zakupnine (finansijska kartica, obračun kamate, kopija ugovora, kopija opomena);
- Kontrola i slanje na isplatu računa Skupština etažnih vlasnika stambenih zgrada u kojima se nalaze poslovni prostori koje koristi Ministarstvo. Za ovu namjenu u 2018. godini isplaćeno je 2.598,72 €;
- Obilazak poslovnih prostora radi kontrole namjenskog korišćenja;
- Obračun otkupne cijene stanova po zahtjevu stranaka (na rate i gotovinski);
- Priprema dokumentacije za izradu ugovora o otkupu stanova i podruma, knjiženje ugovora o otkupu i vođenje analitičkih kartica kupaca stanova na rate. U 2018. godini zaključeno je devet ugovora o otkupu nepokretnosti (stanova i podruma);
- Izrada aneksa ugovora za kupce koji žele da otkupe stan gotovinski. Urađeno je deset Aneksa ugovora za gotovinski otkup stanova;
- Knjiženje dnevnih izvoda računa preko kojih se vrši otkup stanova na rate i rasknjižavanje uplata po analitičkim karticama kupaca;
- Praćenje uplata kupoprodajne cijene, izdavanje vlasničkih saglasnosti i druge radnje koje podrazumijeva promet nekretnina;
- Rješavanje uknjižbe stanova kod Uprave za nekretnine. U tom cilju angažovana je ovlašćena geodetska agencija koja je izvršila identifikaciju i etažnu razradu stanova sa kojim upravlja Ministarstvo, a koji se nalaze u Podgorici i Herceg Novom;
- Pokretanje je postupak za upis objekata koji se nalaze na poluostrvu Luštica u Katastarsku opštinu Zabrdje, kao imovina Crne Gore - subjekt raspolaganja Vlada Crne Gore;
- Prikupljanje i dostavljanje podataka i informacija za potrebe Zaštitnika imovinsko pravnih interesa, Uprave za imovinu Crne Gore i Ministarstva finansija;
- Izrada mišljena na plansku dokumentaciju koja se dostavlja od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma i organa lokalne samouprave. Tokom 2018. godine urađeno je i dostavljeno 77 mišljenja na nacrt planske dokumentacije;

- Priprema i izrada odgovora po zahtjevima fizičkih i pravnih lica, kao i izrada izvještaja i informacija;
- Učešće predstavnika Direkcije za infrastrukturu u komisiji za obilazak 21 praznog stana radi procjene o ulaganju novčanih sredstava za njihovu adaptaciju.

Prihodi od zakupa nepokretnosti

Određeni broj poslovnih prostora i bivših vojnih lokacija izdaju se u zakup, u skladu sa Zaključcima Vlade Crne Gore. U zakup se izdaje 12 poslovnih prostora, od čega: osam u Podgorici, jedan u Danilovgradu, dva u Tivtu i jedan u Nikšiću.

U zakup se izdaju i sljedeći vojni objekti i zemljište: Objekat KN - 49 i stajanka za avione na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici Montenegro Airlinesu, dio objekta "Veliki Štuoc" na Durmitoru Crnogorskom Telekomu, objekat SČV "Durmitor" kompaniji Promonte GSM (Telenor), vojni kompleks "Dizdarica" JP Čistoća Herceg Novi, lokacija „Vrsuta“ kontroli leta „SMATSA“, d.o.o. i dio vojnog zemljišta na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici kompaniji „Adriatic Properties“ d.o.o. Budva.

Pored zakupa poslovnih prostora, objekata i zemljišta, Direkcija za infrastrukturu realizuje i aktivnosti koje se odnose na obračun i vođenje evidencije oko plaćanje otkupa stanova.

Od zakupa poslovnih prostora, objekata, zemljišta i otkupa stanova, ostvareni su značajni prihodi koji se uplaćuju u budžet Crne Gore, na žiro račun Ministarstva finansija i na žiro račun Ministarstva odbrane kao prihodi.

Sredstva dobijena od izdavanja u zakup svih nepokretnosti u 2018. godine prikazana su u sljedećoj tabeli:

Red. broj	OPIS PRIHODA	Naplaćeno od 01.01.2017. - 31.12.2018.god.
1.	Prihodi od zakupa poslovnih prostora, račun Min. finansija Crne Gore br. 832-52007-55	40.546,98 €
2.	Prihodi od zakupa vojnih objekata i zemljišta, račun Min. finansija br. 832-5207-55	18.462,83 €
3.	Prihodi od zakupa vojnih objekata koji se uplaćuju na račun Min. odbrane 832-213-43	75.674,13 €
4.	Prihodi od otkupa stanova, račun Min. finansija br. 832-182-39 i 832-215-37	96.152,86 €
UKUPNO NAPLAĆENI PRIHODI		230.836,80 €

Tabela 1. Prihodi ostvareni izdavanjem nepokretnosti

Stambena izgradnja

Stambena zadruga „Odbrana“ otpočela je izgradnju stambenog objekata sa 68 stambenih jedinica na lokaciji Rsojevica u opštini Danilovgrad, za potrebe zaposlenih

u Ministarstvu i Vojsci. Radovi na izgradnji predmetnog objekta počeli su u novembru 2018. godine, sa rokom završetka do maja 2020. godine.

Ministarstvo je, u saradnji sa Glavnim gradom Podgorica, stvorilo planske uslove da se na lokaciji „Zagorič pored pruge“ u Podgorici, u zahvatu DUP-a „Zagorič 3 i 4 Zona 2“, na dvije urbanističke parcele, mogu izgraditi stambeni objekti za kolektivno stanovanje, sa oko 420 stambenih jedinica.

Od Sekretarijata za planiranje prostora i zaštite životne sredine Glavnog grada Podgorica pribavljeni su Urbanističko tehnički uslovi, čime su se stvorili uslovi da se preko stambene zadruge „Odbrana“ ili na neki drugi način, pokrene postupak za izgradnju stambenih objekata na ovoj lokaciji.

Takođe, Ministarstvo je, u saradnji sa opštinom Bar, pokrenulo postupak za izgradnju stambeno poslovnih objekata na lokaciji „Popovića ekonomija“ u Baru. U skladu sa Lokalnom studijom lokacije „Popovići“ na ovoj lokaciji predviđena je izgradnja dva stambeno-poslovna objekta sa ukupno 100 stambenih jedinica. Postupak oko izgradnje stambenih jedinica na ovom prostoru nastavlja se u 2019. godini. Planirana je izrada Elaborata o parcelaciji po važećem planskom dokumentu, rješavanje upisa tereta postupka restitucije, izrada Glavnog projekta i rješavanja naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.

Ministarstvo je tokom 2018. godine pokrenulo postupak za rješavanje otvorenih problema sa Glavnim gradom Podgorica. Otvoreni problemi odnose se na dio zemljišta koje je Ministarstvo ustupilo Glavnom gradu, a predloženo je da se izvrši poravnanje na način da se Ministarstvo prilikom izgradnje stambeno-poslovnih objekata oslobodi naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta ili da se poravna na neki drugi način. Saradnja sa Glavnim gradom nastaviće se i kroz sagledavanje mogućnosti da se na određenim lokacijama zajednički grade stambeno-poslovni objekti (UP 92 u zahvatu DUP-a, Konik Sanacioni plan Stari aerodrom i dr.).

4.2.7. Informaciono-komunikacioni sistemi

Organizacija informaciono-komunikacionih sistema (IKS) u Ministarstvu i Vojsci u 2018. godini realizovana je planski.

Realizovane su sljedeće aktivnosti:

- implementacije ciljeva sposobnosti iz oblasti IKS i sajber odbrane;
- ažuriranje Plana veze Vojske;
- nabavka opreme za unaprijeđenje serverske infrastrukture (nova virtuelna platforma za IKS-C1 mrežu, sistem za skladištenje podataka);
- nabavka opreme i usluga za modernizaciju e-mail sistema;
- nabavka uređaja za „TETRA“ sisteme;
- nabavka opreme za modernizaciju radio-relejnih veza i opreme za modernizaciju telefonskih centrala i dr.

U skladu sa dinamičkim planom razvoja IKS u Ministarstvu i Vojsci za period 2017-2018. godina, tokom 2018. godine nastavljena digitalizacije stacionarnog sistema radio-relejnih veza „Backbone“ u skladištu „Brezovik“, čime je ova lokacija integrisana u glavnu IK mrežu (GIKMr) i započeto je uvođenje IP linkova na trasi

Ministarstvo – SČV „Lovćen“ – SCV „Golubovci“. Uvođenje IP linkova na trasama prema Mornarici i Pješadijskom bataljonu nastaviće se u 2019. godini.

Nastavljena je izgradnja lokalne računarske mreže (LAN) unutar vojnih objekata, sa težištem na stvaranje preduslova za implementaciju NATO IS u zgradi Ministarstva i VOC, kao i stvaranje preduslova za dalju implementaciju IK mreža u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici i objektima Mornarice i Pješadijskog bataljona. Završena je modernizacija digitalnih automatskih centrala (DATC) i ugrađivanje IP komponenti (VoIP) u SCV „Podgorica“ i SCV „Golubovci“, kao i njihovo uvezivanje sa DATC u SCV „Bar“. Nabavka DATC za SCV „Danilovgrad“ i za kasarnu „13. jul“, Nikšić planirana je da se realizuje u 2019. godini. Nabavkom rezervnih baterija za centralni UPS koji napaja DATA centar, obezbijeđeno je stabilno napajanje za sve IKS na centralnoj lokaciji.

Potpisivanjem Ugovora između Ministarstva i kompanije “Telekom” omogućeno je uspostavljanje optičkog kablovskog linka između zgrade Ministarstva i Vazduhoplovnog operativnog centra (VOC). Krajem godine, povezane su još tri lokacije sa glavnom zgradom Ministarstva (jezgrom IKS) i to: SCV „Danilovgrad“, SCV „Bar“ i Kasarna u Maslinama. Početkom 2019. očekuje se privođenje kraju aktivnosti u vezi sa uvođenjem optičkih veza do lokacija u Pljevljima i Komandi Mornarice u Baru. Takođe, u toku je i povezivanje tri izdvojene lokacije Ministarstva putem optičkih veza sa centralnim sistemom.

Poseban fokus je bio na punoj implementaciji nove mreže za internu komunikaciju, na koju je do sada priključeno preko 200 korisnika. Mreža je centralizovana, odnosno definisane su restriktivne polise pristupa, korisničkih prava i prenosa podataka (tzv. „end to end“ enkripcija). U narednom periodu nastaviće se sa razvojem ove mreže kroz unaprijeđenje mrežno-komunikacione infrastrukture.

U cilju unaprijeđenja servisa i povećanja bezbjednosti, relizovane su sledeće aktivnosti:

- Izvršen je popis svih računara u IKS-C1 i IKS-D1 mrežama;
- Izvršena je segmentacija korisnika u cilju efikasnije administracije domenom IKS-C1 mreže;
- Unaprijeđen je sistem za ažuriranje Microsoft proizvoda (Windows Server Update Service);
- Završena je implementacija antivirus rješenja koja imaju za cilj zaštitu od gubitka podataka (DLP) u IKS-D1 mreži. Navedeno rješenje ima mogućnost kontrole upotrebe prenosivih (USB) uređaja, što podrazumijeva korišćene samo onih uređaja i ekstenzija koji su registrovani u sistemu. U toku je nastavak implementacije navedene funkcionalnosti u IKS-C1 mreži;
- Izvršena je primjena restriktivnih mjera u IKS-C1 mreži, na način što je na osnovu potreba korisnika sačinjena tzv. „whitelist“ dozvoljenih web stranica i internet adresa, čime je smanjena mogućnost kompromitacije sistema. U IKS-D1 mreži, koju kontroliše Ministarstvo javne uprave, napravljeno je posebno pravilo pristupa internetu za korisnike iz Ministarstva.

Nastavljena je IK podrška implementaciji mornaričkog sistema za komandovanje i kontrolu (C2) u Mornaričkom operativnom centru (MOC). Završena je izgradnja senzorske radio-relejne mreže u Mornarici, čime je uvezan MOC sa Kasarnom „13.

jul“, sidrištem u luci Bar i svim radarskim položajima (VO Mavrijan, Crni Rt i Obostnik) i na taj način je omogućena razmjena podataka kroz nezavisnu IK mrežu Ministarstva i Vojske.

Obezbijeđena je IK podrška za uvezivanje u NATO sistem protiv-vazduhoplovne zaštite „NATINAMDS“, čime su stvoreni uslovi za prijem prepoznate radarske slike (RAP). Omogućeno je neprekidno funkcionisanje vazduhoplovnog C2 sistema za praćenje situacije u vazdušnom prostoru (NATO program "ASDE"), čime je osigurana direktna razmjena podataka između VOC na Vojnom aerodromu "Knjaz Danilo" i VOC Oružanih snaga Republike Hrvatske "Podvornica" u Zagrebu.

Opremanje jedinica Vojske taktičkim radio uređajima marke "Harris" i komercijalnim „SATCOM“ terminalima u 2018. godini realizovano je u skladu sa Planom javnih nabavki i kroz donacije Vlade Sjedinjenih Američkih Država. Pored navedenog, sa Vladom Sjedinjenih Američkih Država potpisan je ugovor o isporuci taktičkih radio uređaja sa krypto zaštitom nivoa „Secret“ (taktički RU sa enkripcijom „Type One“).

Tokom 2018. godine započeto je sa opremanjem uređajima digitalnog radija „TETRA“, namijenjenog za prenos govornih informacija i poruka. Prioritet u opremanju imaće Četa vojne policije i jedinice Vojske koje se angažuju u trećoj misiji - podrška civilnim institucijama.

Sajber bezbjednost

Formiranje organizacione jedinice Ministarstva, odgovorne za sajber odbranu i odgovore na kompjuterske incidente (CD/CIRT), bila je aktivnost visokog prioriteta u 2018. godini i podrazumijevalo je:

- Formiranje Odsjeka za sajber odbranu od 5 lica u okviru Ministarstva i formiranje elemenata za sajber odbranu u Odjeljenu G-6 GŠ i Četi veze (5-7 lica);
- Izradu Predloga Strategije sajber bezbjednosti Ministarstva i Vojske 2019-2022 i pratećeg Akcionog plana za njenu implementaciju Akcioni plan implementacije;
- Izradu Predloga Pravilnika o radu CD/CIRT;
- Izradu Analize rizika po informacione sisteme Ministarstva i Vojske, u skladu sa Strategijom sajber bezbjednosti Crne Gore 2018-2021;
- Izradu "Security Awareness" programa, koji ima za cilj podizanje nivoa svjesnosti korisnika o sajber prijetnjama. Ovaj program će se u skladu sa preporukama realizovati kroz polugodišnja predavanja i polaganje "online" testa;
- Razmjenu iskustava sa saveznicima i partnerima po pitanju sajber prevencije i analize incidenata;
- Aktivnosti na polju međunarodne saradnje u cilju prikupljanja znanja i iskustava za uspostavljanje sajber kapaciteta. Pripadnici Sajber komande Sjedinjenih Američkih Država, su boravili dva mjeseca u Crnoj Gori i tom prilikom su prikupljena značajna iskustva iz te oblasti. Tom prilikom uspostavljen je i "open source" monitoring u jednoj od nacionalnih mreža.

U narednoj godini, poseban fokus će biti usmjeren na opremanje i razvoj Bezbjednosnog Operativnog Centra (SOC – Security Operation Center), koji će biti centralna tačka praćenja i zaštite sajber prostora Ministarstva i Vojske. Krajem 2018. godine, pokrenuta je nabavka savremenog uređaja za prevenciju prijetnji, nadzor

mreže i kontrole internet pristupa, čime će se značajno unaprijediti preventivna zaštita sistema Ministarstva i Vojske.

4.2.8. Nabavke roba i usluga

Plan javnih nabavki za 2018. godinu je donešen 09. januara 2018. godine, i za isti je iz budžeta opredijeljeno 9.102.001 €. Planom je predviđeno 70 postupaka nabavki od kojih je jedan ustupljen Upravi za imovinu (osiguranje zaposlenih). Pomenuti plan je u toku 2018. godine imao dvije izmjene (07. juna 2018. godine i 24. septembra 2018. godine), nakon čega je Plan javnih nabavki za 2018. godinu imao 64 predmeta. Konačno, opredijeljena sredstva predviđena Izmjenom II Plana javnih nabavki iznosila su 8.032.031 €.

Od 64 predmeta predviđenih Izmjenom II Plana javnih nabavki sprovedeno je (na osnovu redovnih postupaka, izuzeća, nabavke male vrijednosti, saglasnosti Vlade) 63 postupka, što procentualno iznosi 98,43 %.

Planom nabavki malih vrijednosti za 2018. godinu predviđena vrijednost iznosila je 815.010,00 €, a pokrenuta 809.089,00 €. Pokrenuto je 111 postupaka nabavki male vrijednosti.

Četiri predmeta čija nabavka nije ugovorena u 2018. godini, biće uvršteni u Plan javnih nabavki za 2019. godinu.

4.3. BUDŽET ZA ODBRANU

Zakonom o budžetu za 2018. godinu za finansiranje Ministarstva odobrena su sredstva u ukupnom iznosu od 53.803.559,17 €, od čega su sredstva iz opštih prihoda u iznosu od 50.303.559,17 € i sredstva iz sopstvenih prihoda do iznosa njihovog ostvarenja odnosno 3.500.000,00 eura.

Budžetom za 2018. godinu nastavljen je trend uvećavanja izdvajanja za odbranu iz prethodnih godina. Nabavkom višenamjenskih helikoptera učinjen je značajan iskorak na polju opremanja i modernizacije, a novi projekti definisani Dugoročnim planom razvoja i Planom investiranja u odbranu garant su značajnih ulaganja na opremanju u narednom periodu.

Srednjoročne makroekonomske projekcije za period 2019-2021 i utvrđeni limiti potrošnje za odbranu potvrda su održivog finansiranja i spremnosti Vlade za dostizanje ciljanog izdvajanja od 2% BDP do 2024. godine. Dostizanje ovakvog nivoa izdvajanja i njegovo zadržavanje omogućiće nastavak reformi u sistemu odbrane, dalju modernizaciju i opremanje i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

5. VOJSKA CRNE GORE

5.1. Organizaciona struktura Vojske

U skladu sa Odlukom Vlade o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske (broj: 07-2908 od 28. septembra 2017. godine), Vojska ima 1950 formacijskih mjesta: 300 oficira, 778 podoficira, 606 vojnika po ugovoru i 266 civilnih lica. Popuna na dan 31. decembar 2018. godine bila je 1771 lica i to: 237 oficira, 719 podoficira, 552 vojnika po ugovoru i 263 civilna lica, što iznosi 90,82%.

Prosječna starost lica zaposlenih u Vojsci je 39 godina. Najnepovoljnija starosna struktura je kod civilnih lica i iznosi 50 godina, dok je kod vojnika po ugovoru najpovoljnija i iznosi 31 godinu.

U Vojsci Crne Gore je zaposleno 188 žena (39 vojnkinja po ugovoru, 24 podoficirke, 15 oficirki i 110 civilnih lica) što čini 10,62% od ukupnog broja zaposlenih.

Putem javnog oglasa u službu u Vojsci je primljeno je 128 lica: 3 oficira, 113 vojnika po ugovoru i 12 civilna lica.

Služba u Vojsci prestala je za 135 lica u 2018. godini, i to za: 16 oficira, 84 podoficira, 32 vojnika po ugovoru i 3 civilna lica, čime su stvoreni uslovi za prijem novih lica i podmlađivanje kadra Vojske.

5.2. Učešće Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama

Crna Gora pruža aktivan doprinos izgradnji i očuvanju mira na regionalnom i globalnom nivou, prvenstveno kroz učešće u misijama i operacijama vođenim od strane NATO, EU i UN.

Angažovanjem Vojske u međunarodnim misijama i operacijama u 2018. godini Vojska je prepoznata i uvažena kao pouzdan partner. Pripadnici Vojske su bili angažovani u šest međunarodnih misija, operacija i aktivnosti.

Angažovanje Vojske u misiji "Resolute Support"

U misiji "Resolute Support", tokom 2018. godine, angažovana su tri kontingenta Vojske. Od avgusta je u misiji angažovan IX kontingent, a smjena sa X kontingentom je planirana za sredinu marta 2019. godine. Upućivanjem IX kontingenta Vojske u misiju „Resolute Support“ u Avganistanu brojno stanje angažovanog ljudstva je povećano na 29 lica (devet lica više u odnosu na VIII kontingent).

Misija zaštite koalicionih snaga, uspješno je realizovana uz dosljednu primjenu propisanih taktika, tehnika i standardnih operativnih procedura.

Dvije delegacije Ministarstva i Vojske posjetile su pripadnike crnogorskog kontingenta u misiji "Resolute Support" u toku 2018. godine.

Do sada je u misijama "ISAF" i "Resolute Support" u Avganistanu učestvovalo 18 kontingenata Vojske, sa ukupno 467 pripadnika, što predstavlja 27% ukupnog brojnog stanja Vojske.

Operacija „EU NAVFOR - ATALANTA“

Pomorske snage EU NAVFOR u operaciji "ATALANTA" imaju mandat da štite trgovačke brodove koji dopremaju hranu Somaliji, podržavaju misiju Afričke Unije "AMISOM", te preventivno djeluju na piratske aktivnosti u teritorijalnim vodama Somalije.

Tokom 2018. godine, pripadnici Vojske su bili angažovani u operaciji po sljedećem:

- dva podoficira Mornarice na italijanskom ratnom brodu "Carlo Margottini";
- jedan podoficir Mornarice na španskom ratnom brodu "Castilla";
- dva oficira Mornarice u Komandi operacije "ATALANTA" u Nortvudu;
- devet pripadnika Vojske u sastavu AVPD tima, na trgovačkom brodu „Petra II“.

Misija "EUTM" u Republici Mali

U toku 2018. godine, Vojska je angažovala tri oficira u misiji "EUTM", na dužnosti vođe logističkog instruktorskog tima za obuku jedinica oružanih snaga Republike Mali. Smjene pripadnika Vojske na dužnosti u misiji izvršene su 11. februara i 15. avgusta 2018. godine, dok se prva smjena u 2019. godini očekuje sredinom mjeseca februara. Jedna rotacija traje šest mjeseci.

Misija UN "MINURSO" u Zapadnoj Sahari

U misiji "MINURSO" u toku 2018. godine, Vojska je angažovala tri oficira na dužnosti posmatrača Ujedinjenih nacija. Dva oficira završili su angažman u misiji 22. decembra 2018. godine, dok je jedan oficir upućen u misiju 21. decembra 2018. godine.

Angažovanje Vojske u operaciji „KFOR”

Operacija KFOR uspostavljena je Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija (SBUN) broj 1244 od 10. juna 1999. godine.

Operacija KFOR-a ima sljedeće zadatke:

- doprinos u očuvanju bezbjednog i sigurnog okruženja;
- podrška i koordinacija međunarodnog humanitarnog napora i civilnog prisustva;
- podrška u izgradnji stabilne, demokratske, multietničke i miroljubive države;
- podrška u izgradnji Kosovskih bezbjednosnih snaga.

Snage KFOR-a broje oko 4000 pripadnika iz 28 nacija. Na Kosovu KFOR sarađuje i koordiniše aktivnosti sa Ujedinjenim nacijama, Evropskom unijom i drugim međunarodnim činiocima u cilju postizanja zadataka operacije.

U toku 2018. godine, Vojska je angažovala jednog oficira u operaciji "KFOR", na dužnosti zamjenika načelnika odsjeka za inženjerske planove i operacije u Komandi operacije u Bazi "Film City" u Prištini. Pripadnik Vojske upućen je na dužnost u operaciju 18. oktobra 2018. godine. Jedna rotacija traje 12 mjeseci.

Angažovanje Vojske u NATO aktivnosti „Pojačano istureno prisustvo“ (Enhanced Forward Presence – eFP) u Letoniji

Na samitu NATO saveza u Varšavi 2016. godine donijeta je odluka da se pojača vojno prisustvo saveza na njegovim istočnim granicama zbog neophodnosti zauzimanja odlučnije odbrambene politike i politike odvaraćanja od napada. NATO snage u pojačanom isturenom prisustvu (eFP) su odbrambene, proporcionalno usklađene i organizovane u skladu sa međunarodnim obavezama NATO saveza. Ove snage predstavljaju značajnu posvećenost saveznika odbrambenoj politici i podsjetnik da je napad na jednog saveznika napad na cio savez.

Snage "eFP" su potpuno zadejstvovane u junu 2017. godine i sastoje se od međunarodnih snaga koje obezbjeđuju nacije - nosioci i druge nacije kontrubutori na dobrovoljnoj osnovi, potpuno održive i na bazi rotacionih smjena. Temelj "eFP" čine četiri rotacione borbene grupe, svaka jačine bataljona, koje djeluju u saradnji i koordinaciji sa nacionalnim odbrambenim snagama zemalja na čijoj se teritoriji angažuju. Bobene grupe su stalno stacionirane na teritoriji zemlje domaćina. Nacije-

nosioци u "eFP" su: Kanada, SR. Njemačka, Velika Britanija i Sjedinjene Američke Države. Borbene grupe su stacionirane u: R. Letoniji, Litvaniji, R. Estoniji i R. Poljskoj.

U decembru 2018. godine Vojska je angažovala jedno pješadijsko izviđačko odjeljenje, jačine 8 lica, koje je angažovano u sklopu kontingenta Republike Slovenije u "eFP" Borbenoj grupi Letonija, kojom komanduje Kanada. Jedna rotacija traje 6 mjeseci.

Tokom 2018. godine nije bilo ugrožavanja bezbjednosti pripadnika Vojske koji su angažovani u međunarodnim misijama i operacijama.

5.3. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u kriznim situacijama

U oblasti podrške civilnim institucijama u 2018. godini, najzahtjevniji zadatak Vojske je bilo angažovanje tokom zaštite državne granice od nezakonitih migracija. Predstavnici Generalštaba Vojske redovno su učestvovali na sastancima Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje, u cilju podizanja nivoa spremnosti svih subjekata u sistemu zaštite i spašavanja za reagovanje na elementarne nepogode i druge krizne situacije.

Zaštita državne granice od nezakonitih migracija

Savjet za odbranu i bezbjednost je u skladu sa Ustavom Crne Gore i Zakonom o odbrani, kojima se regulišu obaveze (misije) Vojske, donio odluku da se Vojska angažuje na zadacima zaštite državne granice od nezakonitih migracija. Angažovanje je započeto 16. avgusta 2018. godine u mješovitim patrolama sa pripadnicima Uprave policije, radi intenzivnije kontrole ilegalnih prelazaka državne granice u zoni Graničnog prelaza "Božaj".

Međusobne obaveze i način izvršenja zadatka regulisane su „Tehničkim sporazumom o realizaciji aktivnosti zaštite državne granice od nezakonitih migracija“. Navedeni sporazum važio je do kraja 2018. godine. Od početka angažovanja Vojske na ovom zadatku, zabilježeno je 1069 pokušaja ilegalnog prelaska granice.

Zaštita od požara

Pripadnici Vojske su i u 2018. godini pružali pomoć civilnim institucijama i stanovništvu u zaštiti od požara, angažovanjem ljudstva, sredstava i helikoptera. Helikopteri su bili angažovani u gašenju požara na lokacijama opština Ulcinj, Budva i Podgorica i za gašenje požara na objektu fabrike „Franca“ u Bijelom Polju.

Pomoć u uklanjanju posledica sniježnih nepogoda

Dežurna ekipa Vazduhoplovstva Vojske angažovana je po potrebi, odnosno na zahtjev „Aerodroma Podgorica“, za čišćenje snijega na poletnoj – sletnoj stazi.

Zaštita mora od zagađenja

Mornarica je, na zahtjev predstavnika Uprave pomorske sigurnosti, pružila pomoć tokom akcije sprečavanja širenja „uljne mrlje“ u akvatorijumu kotorskog zaliva.

Hemijska, biološka, radiološka i nuklearna zaštita

Predstavnici Vojske redovno su učestvovali u radu Nacionalnog koordinacionog tijela za neproliferaciju oružja za masovno uništenje i na drugim aktivnostima u zemlji i inostranstvu vezanim za navedenu oblast.

Pripadnici Vojske učestvovali su u Interesornoj simulacionoj štabnoj vježbi, radnog naziva „RESISTEX“, realizovanoj u februaru 2018. godine. Tokom vježbe testirana je Nacionalna strategija Crne Gore za neproliferaciju oružja za masovno uništenje, koju je Vlada Crne Gore usvojila 2017. godine.

Takođe, Vojska je učestvovala i na vježbi „Balkanski odgovor 2018“ („Balkan Response 2018“), održanoj u Republici Srbiji, na temu „Akcija spašavanja u urbanoj sredini u uslovima HBRN kontaminacije nastale terorizmom, oružjem za masovno uništavanje i akcidentima“. Učešćem u vježbi unaprijeđena je interoperabilnost, međusobno razumijevanje i obučenosť pripadnika jedinica i drugih struktura HBRN odbrane država učesnica vježbe.

Ostale aktivnosti

Pored navedenog pripadnici Vojske u toku 2018. godine učestvovali su na brojnim vježbama i aktivnostima iz oblasti podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama i civilno-vojne saradnje u Crnoj Gori (10 aktivnosti) i inostranstvu (devet aktivnosti).

Kontrole obučenosťi ljudstva u jedinicama za pružanje podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama, redovno su sprovedene i imale su za cilj provjeru spremnosťi Vojske za pružanje pomoći civilnim strukturama u slučaju elementarnih nepogoda.

Aktivnosťi Vojske iz oblasti civilno-vojne saradnje

Vojska je u 2018. godini realizovala brojne aktivnosťi iz oblasti civilno-vojne saradnje.

Na osnovu ugovora o poslovno - tehničkoj saradnji Vojska je izvodila inžinjerijske radove na teritoriji opština: Podgorica, Danilovgrad, Plav, Cetinje i Žabljak. Pripadnici Vojske su učestvovali na 11 sportskih manifestacija u zemlji i inostranstvu.

Pored gore navedenog, pripadnici Vojske su tokom 2018. godine pružali pomoć u realizaciji aktivnosťi državnog protokola, obrazovnih ustanova, Zavoda za transfuziju krvi, Crvenog krsta, sportskih saveza, društava i klubova, NVO i prilikom obilježavanja značajnih događaja i jubileja.

5.4. Obuka i vježbe

Obuka

Obuka u Vojsci je planirana, organizovana i realizovana na osnovu Doktrine obuke Vojske, Uputstva za upravljanje obukom, Instrukcije za obuku Vojske za 2018. godinu, Smjernica za obuku jedinica Vojske za 2018. godinu, planova bilateralne vojne saradnje i naređenja Generalštaba Vojske.

Težišni zadaci bili su održavanje i razvijanje sposobnosťi za:

- odbranu Crne Gore;
- učešće u međunarodnim misijama i operacijama;
- podršku civilnim institucijama u kriznim situacijama izazvanim poplavama i požarima, terorističkim djelovanjem i prekobrojnim prilivom izbjeglica.

Bitno je napomenuti i druge zadatke koji su bili dio procesa obuke, a odnosili su se na: osposobljavanje, pripremu za ocjenjivanje i ocjenjivanje deklariranih jedinica, stručno-specijalističko usavršavanje i izučavanje stranih jezika u zemlji i inostranstvu.

U Centru za obuku realizovani su kursevi engleskog jezika, Osnovni podoficirski kurs, Napredni vojnički kurs i dva ciklusa osnovne obuka vojnika (111 lica).

Obuku iz oblasti integriteta i rodne ravnopravnosti u Vojsci realizovali su instruktori Ministarstva i Vojske, dok je obuka iz oblasti „Trgovina ljudima“ realizovana u saradnji sa Kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima.

Podizanje nivoa fizičkih sposobnosti i razvijanje svijesti o važnosti fizičkog vježbanja, bio je jedan od prioriteta individualne obuke. Izrađeno je i donešeno novo Uputstvo za fizičku obuku u Vojsci.

Učešćem pripadnika Vojske na sportskim takmičenjima i manifestacijama u zemlji i inostranstvu unaprijeđena je sportska saradnja. Vojska je u maju mjesecu 2018. godine uspješno organizovala međunarodni turnir u futsalu na kojem je učestvovalo 90 lica iz šest država.

Osnovne probleme u realizaciji svih vidova obuke predstavljaju nedostatak poligona za obuku, opterećenost Strelišta "Danilovgrad" i zastarjelost dijela sredstava, uređaja i sistema za obuku.

Učešće Vojske na vojnim vježbama u zemlji i inostranstvu

Vojne vježbe u zemlji

Tokom 2018. godine u Crnoj Gori planirano je i izvedeno niz vježbi na svim nivoima komandovanja. Kroz planiranje i realizaciju vježbi razvijano je sadejstvo kopnenih, vazduhoplovnih, mornaričkih snaga i snaga za podršku. Vježbe su poslužile za provjeru efikasnosti usvojenih standarda odbrane i provjeru funkcionalnosti vojne opreme u ekstremnim vremenskim uslovima. Najznačajnija vježba Vojske u Crnoj Gori je bila "Odlučan odgovor 18".

Vježba "Odlučan odgovor 18"

Nacionalna vježba pod nazivom "Odlučan odgovor 18" realizovana je od 11. do 21. septembra 2018. godine, u okolini Pljevalja. Na vježbi je učestvovalo oko 300 pripadnika Vojske i dva strana posmatrača. Tokom realizacije vježbe izvršeno je ocjenjivanje dijela deklariranih sastava Vojske, i to: 2. pješadijske čete, odjeljenja hemijsko biološko radiološko nuklearne odbrane (HBRNO), tima za uklanjanje i uništavanje eksplozivnih naprava (EOD-"Explosive Ordnance Disposal" team) iz sastava Pješadijskog bataljona i Odjeljenja VP iz Čete vojne policije.

Ocjenjivanje je izvršio nacionalni ocjenjivački tim, u prisustvu NATO posmatrača, u skladu sa NATO programom za ocjenjivanje kopnenih snaga (CREVAL).

Vojne vježbe u inostranstvu

Pripadnici Vojske su tokom 2018. godine učestvovali na 19 međunarodnih vježbi, u organizaciji NATO i partnerskih zemalja, koje su realizovane na vojnim poligonima Republike Albanije, Republike Bugarske, Republike Grčke, Republike Hrvatske, Kraljevine Norveške, Savezne Republike Njemačke, Republike Poljske, Republike Slovenije, Litvanije, Republike Kosovo i Republike Srbije.

Učešće na vježbama značajno je doprinijelo unapređenju interoperabilnosti štabnih elemenata i jedinica Vojske za rad u sastavu međunarodnih snaga.

Tokom vježbi, pored borbenih sposobnosti, uvježbavane su i provjeravane sposobnosti podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama.

Najznačajnije međunarodne vježbe za pripadnike Vojske, bile su: **"Trident Juncture 2018"**, **"PLATINUM LION 2018"** i **"COMBINED RESOLVE XI"**.

6. INSPEKCIJSKI NADZOR

Funkcija inspekcijskog nadzora je ostvarena u potpunosti i kvalitetno, u skladu sa članom 56. Zakona o odbrani, Zakona o inspekcijskom nadzoru i drugih propisa koji regulišu inspekcijski nadzor u oblasti odbrane.

Inspekcijski nadzor je vršen radi utvrđivanja zakonitosti postupanja u primjeni propisa u oblasti odbrane, naročito u odnosu na: Ostvarivanje planova i pripremnih mjera za odbranu zemlje; Planiranje i upotrebu ljudskih i materijalnih resursa odbrane; Borbeni gotovost Vojske; Zaštitu na radu u Vojsci, zaštitu od požara i zaštitu životne sredine u Ministarstvu i Vojsci; Primjenu ovlašćenja od strane ovlašćenih lica u Ministarstvu i Vojsci; Ostvarivanje prava lica u službi u Vojsci iz službe ili po osnovu službe uključujući ocjenjivanje, disciplinsku i materijalnu odgovornost; Planiranje i uređenje prostora, izgradnju, rekonstrukciju i održavanje vojnih objekata u vojnom krugu i realizaciju mjera iz Plana integriteta Ministarstva i Vojske.

Unutrašnja kontrola je vršena nad obavljanjem vojno obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova u Ministarstvu i Vojsci i preduzetim mjerama po osnovu svih oblika neetičkog i nezakonitog ponašanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci.

Planom inspekcijskog nadzora za 2018. godinu planirano je ukupno 28 inspekcijskih nadzora i četiri unutrašnje kontrole i sve aktivnosti su u potpunosti realizovano. Takođe, realizovan je i jedan povratni inspekcijski nadzor radi sagledavanja realizacije naloženih mjera.

Ukupno su realizovana 32 inspekcijska nadzora, odnosno unutrašnje kontrole i to: 50 % u Vojsci, 40.4 % u organima lokalne samouprave i privrednim društvima i 9,6 % u organizacionim jedinicama Ministarstva. Najviše inspekcijskih nadzora je realizovano iz oblasti dostignutog nivoa odbrambenih priprema (Prilog broj 6).

Primjenom jedinstvenih kriterijuma je sagledavano stvarno stanje u pogledu primjene propisa u oblasti odbrane i naložene su mjere u cilju otklanjanja nedostataka i unapređivanja stanja. Inspektori su ukupno naložili 103 mjere i to: 63% Vojsci, 21% organima lokalne samouprave i privrednim društvima i 16 % organizacionim jedinicama Ministarstva.

Inspekcijskim nadzorima nije utvrđeno kršenje zakonskih propisa koje bi zahtijevalo pokretanje disciplinske i krivične odgovornosti.

Odjeljenje za inspekcijski nadzor je realizovalo dvije aktivnosti međunarodne saradnje u Crnoj Gori, sa delegacijama Inspektorata za odbranu Republike Slovenije i delegacijom Sektora za inspekciju u odbrani Republike Makedonije.

Na rad Odjeljenja za inspekcijski nadzor u toku 2018. godine, negativno je uticala česta promjena kadra, prevashodno oficira na dužnostima inspektora. Česta

promjena kadra otežava sticanje i prenošenje znanja i iskustava i otežava kontinuitet rada Odjeljenja za inspekcijski nadzor.

7. VOJNO - OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI

Postizanje nacionalnih bezbjednosnih ciljeva zahtijeva stalan razvoj i održavanje sposobnosti obavještajno bezbjednosnog sektora. Odjeljenje za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove (Odjeljenje) tokom 2018. godine intenzivno je radilo na razvijanju i implementaciji vojno obavještajnih sposobnosti, u skladu sa nacionalnim interesima i strateškim prioritetima, uz kontinuirano praćenje i analizu različitih bezbjednosnih fenomena.

Aktivnosti Odjeljenja u 2018. godini realizovane su na osnovu Smjernica i Planova rada, kojima su definisane smjernice u planiranju, razvoju i realizaciji vojno obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova na svim nivoima, uz obezbjeđenje planskog, sistematskog i koordinisanog djelovanja svih pripadnika. Odjeljenje je realizovalo planirane aktivnosti u najvećoj mjeri.

Obavještajni poslovi su prvenstveno bili usmjereni na praćenje regionalnih i globalnih procesa čije bi se posljedice mogle reflektovati na bezbjednosne prilike u Crnoj Gori, odnosno koje bi mogle imati negativnog uticaja na Ministarstvo i Vojsku ili saveze i organizacije čiji je Crna Gora član.

Kako je proces evropskih i evroatlanskih integracija Crne Gore uslovio pojačano interesovanje određenih stranih subjekata za različite sfere crnogorskog društva, uključujući i oblast odbrane, tokom 2018. godine, kontraobavještajni poslovi su u najvećoj mjeri bili vezani za kontraobavještajnu zaštitu pripadnika i infrastrukture Ministarstva i Vojske, u zemlji i inostranstvu.

Osnovni zadaci Odjeljenja u pogledu bezbjednosnih poslova su se odnosili na bezbjednost i zaštitu zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, pripadnika Vojske angažovanih u međunarodnim misijama i operacijama, zaštitu objekata, materijalnih sredstava i vojne opreme, prostorija u kojima se čuvaju dokumenti označeni različitim stepenima tajnosti, kao i bezbjednost informacija. U 2018. godini ukupno je izvršeno 2.515 bezbjednosnih provjera po raznim osnovama.

U pogledu analitičkih poslova, Odjeljenje je nastavilo sa analitičkom obradom i procjenom prikupljenih podataka, u cilju kontinuiranog i sistematičnog tretiranja različitih bezbjednosnih pojava, kao i davanja adekvatnih i pravovremenih procjena. Izrađeno je više od 450 različitih analitičkih produkata za potrebe krajnjih korisnika.

S obzirom na karakteristike savremenih bezbjednosnih izazova, Odjeljenje je posebnu pažnju posvetilo unapređivanju svih oblika međunarodne saradnje. Neophodnost zajedničkog djelovanja na suprotstavljanju bezbjednosnim prijetnjama po nacionalnu i kolektivnu bezbjednost, opredijelila je Odjeljenje za uspostavljanje i nastavak saradnje sa vojno obavještajnim i bezbjednosnim strukturama partnerskih NATO država i država u regionu. S tim u vezi, tokom 2018. godine održana su 32 bilateralna sastanka na međunarodnom nivou.

U okviru svojih nadležnosti, a u cilju unapređenja obavještajno bezbjednosnog sektora i jačanja međuinstitucionalne saradnje, Odjeljenje je ostvarivalo intenzivnu saradnju sa organima i institucijama na nacionalnom nivou.

U skladu sa potrebama, u toku je izrada nacrtu zakona kojim se preciziraju nadležnosti i ovlaštenja u oblasti vojno obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova, uz uvažavanje obaveza proisteklih iz procesa evroatlantskih integracija i primjenu najbolje međunarodne prakse. Usvajanje zakona se očekuje do kraja 2019. godine. Takođe su izrađena brojna doktrinarna dokumenta, standardne operativne procedure i druga podzakonska dokumenta koja regulišu rad na polju obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova.

Tokom 2018. godine Odjeljenje je intenzivno radilo na unapređenju vojno obavještajnih sposobnosti, pa su pripadnici Odjeljenja učestvovali na 17 različitih edukativnih programa.

Takođe, u kontinuitetu se sprovodila nadogradnja IT segmenta, kako bi se postigli zadovoljavajući rezultati u pogledu zaštite, upravljanja, razmjene i čuvanja podataka i informacija.

Odjeljenje za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove će i u narednom periodu nastaviti sa jačanjem profesionalnih kapaciteta, uz značajan progres na putu izgradnje moderne i efikasne službe, uz primjenu najsavremenijih profesionalnih i bezbjednosnih standarda.

8. UNUTRAŠNJA REVIZIJA

Unutrašnju reviziju u Ministarstvu vrši Odjeljenje za unutrašnju reviziju. Planom unutrašnje revizije za 2018. godinu predviđeno je sprovođenje četiri revizijska postupka, od kojih su realizovana tri, i to:

- Revizija procesa obračuna i isplate zarada i naknada licima u službi u vojnodiplomatskim predstavništvima;
- Revizija procesa ostvarenja i praćenja;
- Revizija procesa evidentiranja stvorenih obaveza (rashoda) u Direkciji za zaštitu tajnih podataka.

Posebna pažnja tokom 2018 godine posvećena je osposobljavanju, edukaciji i razvoju kadra raspoređenog na poslove unutrašnje revizije. Dva službenika Odjeljenja za unutrašnju reviziju, u periodu od januara do jula 2018. godine, pohađali su obuku i uspješno položili ispit za sticanje ovlaštenja za obavljanje ovih poslova.

Unutrašnji revizori iz sastava Odjeljenja učestvovali su na osam radionica u organizaciji Ministarstva finansija - Direktorata za centralnu harmonizaciju, Uprave za kadrove i Udruženja unutrašnjih revizora u javnom sektoru Crne Gore.

Kroz bilateralnu saradnju sa Ministarstvom odbrane Republike Bugarske i učešćem na Međunarodnoj konferenciji o unutrašnjoj reviziji u Tbilisiju u Gruziji unaprijeđen je aspekt samoocjenjivanja i eksternog ocjenjivanja revizorskih aktivnosti, kao i aspekt procjene revizorskog rizika.

9. JAVNOST RADA

9.1. Saradnja sa medijima

Služba za odnose sa javnošću, kroz saradnju sa crnogorskim medijima, preko svoga sajta i stranica na društvenim mrežama, kontinuirano je obavještavala crnogorsku javnost o radu i aktivnostima Ministarstva i Vojske.

Osim redovnih aktivnosti u praćenju rada Ministarstva i Vojske u 2018. godini bilo je više značajnih događaja i manifestacija.

Sa aspekta odnosa sa javnošću 2018. godinu obilježili su uvođenje Air Policing misije, godišnjica članstva u NATO i aktivnosti vezane za modernizaciju Vojske (nabavka Bell helikoptera i donacija šest lakooklopnih vozila od strane Savezne Republike Njemačke). Služba za odnose sa javnošću uradila je dva nova filma, dokumentarno-edukativni film "Naša snaga, Vojska Crne Gore", kao i polusatni dokumentarni film "Avganistan - priča crnogorskog vojnika". Urađene su dvije TV reklame za kampanju dobrovoljnog služenja vojnog roka.

Tokom 2018. godine zabilježen je značajan rast broja pratilaca na društvenim mrežama Ministarstva i Vojske.

Ministar odbrane je tokom 2018. godine dao intervju sledećim inostranim medijima: časopisu „Janes Defence Weekly“, BBC-ju, magazinu Ministarstva odbrane Makedonije „Štit“, Televiziji Kosovo i Radiju K4 (KFOR). U decembarskom broju magazina „Air Forces Monthly“ objavljena je detaljna reportaža o Vazduhoplovstvu Vojske.

Pored navedenih intervjua, tokom 2018. godine, ministar odbrane dao je sedam intervjua crnogorskim medijima i gostovao u emisijama na TV Pink, „Živa istina“ TVCG, „Replika“ TV Vijesti, kao i na Radiju Crne Gore.

Služba za odnose sa javnošću je odgovorila na preko 90 novinarskih pitanja i zahtjeva na različite teme. Objavljene su brojne reportaže i prilozi o jedinicama Vojske, o crnogorskim vojnicima u međunarodnim misijama i operacijama, kao i o kadetima na školovanju u inostranstvu. Pored navedenog, organizovana su i brojna gostovanja predstavnika Ministarstva i pripadnika Vojske u programima na nacionalnim televizijama i radijima.

Ministarstvo je realizovalo i promovisalo različite aktivnosti koje su imale za cilj kreiranje pozitivnog odnosa javnosti prema Ministarstvu i Vojsci, a posebno jačanje interesovanja mladih za vojni poziv.

Pripadnici Službe za odnose sa javnošću su tokom mjeseca marta posjetili 18 srednjih škola u 10 crnogorskih gradova. Posjete su imale imala za cilj predstavljanje vojnog poziva i mogućnosti karijernog razvoja i usavršavanja. Medijski su promovisani svi oglasi, kako za vojnike po ugovoru, tako i za školovanje na inostranim vojnim akademijama.

Služba za odnose sa javnošću, u okviru medijske podrške projektu „Ljetnji vojni kamp za mlade“, pripremila je sedam video reportaža sa terena, koje su emitovane na TV CG i na Facebook i Instagram stranicama Ministarstva, kao i You Tube kanalu. Realizaciju manifestacije "Budi dio nas", održanu 05. decembra u tržnom centru „Delta City“ u Podgorici, pratile su medijske promocije i najave, izrada promotivnog štampanog materijala i gostovanja i direktna uključenja u program više televizijskih kuća.

Prezentacija o mogućnostima i benefitima vojnog poziva pod nazivom „Budi dio nas“ održana je 05. decembra 2018. godine u tržnom centru "Delta City" u Podgorici. Cilj promocije je bio informisanje mladih o mogućnostima obrazovanja na inostranim vojnim akademijama, projektima Ministarstva namijenjenih mladima, mogućnostima zapošljavanja i rodnoj ravnopravnosti. Ministarstvo, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, organizovalo je posjete učenika srednjih škola iz Podgorice i Tuzi.

Prethodnu godinu obilježila je kampanja povodom uvođenja dobrovoljnog služenja vojnog roka. U novembru i decembru organizovano je snimanje 15 priloga i intervjua za različite medijske kuće o dobrovoljnom služenju vojnog roka. Direktor Direktorata za ljudske resurse Mihailo Volkov intervjuisan je od strane više televizijskih i radio stanica (RTCG, TV 777, TV Nova M, TV Prva, Radio Antena M, Dnevne novine, Al Jazeera i Fos Media). Emisiju Magazin TVCG je bila posvećena temi dobrovoljnog služenja vojnog roka. U sklopu medijske podrške projektu dobrovoljnog služenja vojnog roka, Ministarstvo je uradilo i dva reklamna spota. Reklame se emituju na TVCG od 26. decembra 2018. godine, a emitovane su i na društvenim mrežama Ministarstva, kao i na You Tube kanalu. U sklopu kampanje reklamama za dobrovoljno služenje vojnog roka oblijepljeni su autobusi i minibusovi na gradskim linijama u Podgorici, kao i bilbordi u Glavnom gradu.

Služba za odnose sa javnošću je organizovala, ali i aktivno učestvovala u izradi dokumentarno-edukativnog filma "Naša snaga, Vojska Crne Gore", koji je za potrebe Ministarstva odbrane izradila NVO "Cezam", a promocija istog je početkom decembra realizovana u tržnom centru „Delta City“.

Povodom godišnjice članstva Crne Gore u NATO, 03. juna je u Crnogorskom narodnom pozorištu u Podgorici premijerno prikazan polusatni dokumentarni film "Avganistan – priča crnogorskog vojnika". Film je emitovan i na TVCG, TV Prva, kao i na You Tube kanalu Ministarstva.

Stranice Ministarstva i Vojske na društvenim mrežama su važan segment interakcije i komunikacije sa javnošću, pogotovo sa mladima. Pored postova, ažurno se odgovara na poruke i upite koji stižu na dnevnom nivou.

Ministarstvo objavljuje magazin „Partner“ u 3.000 primjeraka, koji je besplatan. Dio tiraža dostupan je građanima preko distributivnih mreža, a dio se šalje na sve relevantne adrese u Crnoj Gori, od predstavnika zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, do diplomatskih predstavništava i velikih preduzeća i kompanija. Časopis se bavi detaljnom obradom aktivnosti i aktuelnosti u Ministarstvu i Vojsci kroz članke, komentare, intervjue, reportaže. Do sada su objavljena 72 broja.

Služba za odnose sa javnošću Ministarstva u 2018. godini veoma intenzivno i aktivno je bila uključena u sprovođenje Komunikacione strategije Vlade Crne Gore kao i u pripremu Komunikacione strategije „Crna Gora članica NATO“ za period do 2020. godine i pratećeg Akcionog plana za implementaciju strategije u 2019. godini.

9.2. Saradnja sa nevladinim organizacijama

U skladu sa Odlukom o utvrđivanju prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2018. godini, a na osnovu Sektorske analize Ministarstva za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u 2018. godini, Ministarstvo je u maju objavilo javne konkurse za:

- "Uspostavljanje Savjetodavne kancelarije i formiranje savjetodavnog tima", za koju je opredijeljeno 15. 000,00 €,
- "Vojska za mlade – mladi za Vojsku" – nevladine organizacije kao partner u promociji Vojske i vojnog poziva u osnovnim i srednjim školama, za koji je opredijeljeno 14. 000,00 €.

Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija donijela je Odluku o raspodjeli sredstava po javnom konkursu "Vojska za mlade – mladi za Vojsku". Sredstva, u iznosu od 2.800,00 € dodijeljena su nevladinoj organizaciji "Fondacija za promovisanje nauke – Prona", za projekat "Naučno obrazovanje mladih za Vojsku Crne Gore XXI vijeka". Projekat će se realizovati u 2019. godini.

Po javnom konkursu "Uspostavljanje Savjetodavne kancelarije za mlade" sredstva nijesu raspodijeljena.

U cilju pripreme Sektorske analize za utvrđivanje prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti odbrane, Ministarstvo je u 2019. godini objavilo Javni poziv zainteresovanim nevladinim organizacijama za konsultacije.

Ministarstvo je objavilo Javni poziv nevladinim organizacijama za dostavljanje predloga projekata na temu: „Vojska Crne Gore i mladi – udružimo potencijale“, koji je realizovan u okviru bilateralne saradnje Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Ujedinjenog Kraljevstva, koje je ujedno i finansijer najboljih projektnih rješenja. Ministar odbrane je u februaru 2018. godine donio Odluku o izboru najboljeg projektnog rješenja. Sredstva za realizaciju projekta, u iznosu od 5.000,00 €, dodijeljena su nevladinoj organizaciji "Centar za multimedijalnu produkciju", za projekat: dokumentarno-edukativni film "Naša snaga – Vojska Crne Gore".

Projekat je realizovan, a film je premijerno prikazan u bioskopu "Cineplex", 04. decembra 2018. godine.

10. OCJENA STANJA FUNKCIONALNIH OBLASTI MINISTARSTVA I VOJSKE

Prijem Crne Gore u punopravno članstvo u NATO predstavlja priznanje za dostignuti nivo reforme sistema odbrane.

Crna Gora je tokom 2018. godine svoju politiku odbrane implementirala putem bilateralne, multilateralne odbrambene saradnje i kroz učešće u realizaciji sporazuma o kontroli naoružanja. U cilju stabilizacije regiona ostvarena je bilateralna saradnja sa svim državama u regionu, kao i značajnim partnerima i članicama NATO. Bilateralna odbrambena saradnja razvijena je sa 27 država. Crna Gora je bila aktivna i u radu regionalnih multilateralnih inicijativa.

Saradnja sa NATO odvijala se kroz učešće u radu Sjevernoatlantskog savjeta i raznih komiteta, procesu planiranja odbrane, implementaciji NATO Ciljeva sposobnosti i učešću jedinica Vojske u NATO vođenoj misiji „Resolute Support“. Svi oblici saradnje sa NATO tokom 2018. godine su uspješno izvršeni. Integracija Crne Gore u komandnu i vojnu strukturu NATO predstavlja značajnu aktivnost.

Tokom 2018. godine izvršena je nabavka značajne vojne opreme. U narednom periodu nastaviće se opremanje i modernizacija jedinica Vojske, a prioriteti će biti nabavka lako oklopnih vozila za potrebe deklarisanih jedinica. Biće nastavljeno rješavanje viška vojne opreme u cilju ostvarenja prihoda, koji će biti korišćeni za opremanje i modernizaciju.

Crna Gora, kao punopravna članica NATO, realizuje harmonizaciju nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane koji se vrši u NATO (NDPP).

Sve aktivnosti u tom cilju, u toku 2018. godine, bile su usmjerene prvenstveno ka dostizanju Ciljeva sposobnosti kroz izgradnju odgovarajućih sposobnosti i usvajanje i implementaciju NATO standarda.

Budžetom za 2018. godinu nastavljen je trend uvećavanja izdvajanja za odbranu iz prethodnih godina. Srednjoročne makroekonomske projekcije za period 2019-2021 i utvrđeni limiti potrošnje za odbranu potvrda su održivog finansiranja i spremnosti Vlade za dostizanje ciljanog izdvajanja od 2% BDP od 2024 godinu. Dostizanje ovakvog nivoa izdvajanja i njegovo zadržavanje omogućit će nastavak reformi u sistemu odbrane, dalju modernizaciju i opremanje i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

Vojska je u 2018. godini obezbijedila potreban nivo sposobnosti za uspješno izvođenje dodijeljenih misija i zadataka. Unaprijeđene operativne sposobnosti Vojske i aktivno učešće u međunarodnim misijama i operacijama, značajno su doprinijele procesu evroatlantskih integracija. U cilju dostizanja potrebnih sposobnosti Vojska je efikasno izvršila težišne aktivnosti: izradu predloga nove veličine i organizacijsko-formacijske strukture; pripremu i učešće u međunarodnim misijama i operacijama; učešće u međunarodnoj vojnoj saradnji sa težištem na međunarodnim vježbama; realizaciju Plana vojne integracije u NATO; obuku i usavršavanja; opremanje i modernizaciju i unaprijeđenje životnog standarda svojih pripadnika.

Bez obzira na značajan napredak u razvoju sposobnosti, postoje izazovi koji negativno utiču na spremnost Vojske: nedostatak oklopnih borbenih vozila za pješadijske jedinice; nedostatak vojnih poligona za izvođenje vježbi taktičkih jedinica i gađanja sa oruđima većeg kalibra; viškovi vojne opreme za čije je čuvanje angažovan značajan broj pripadnika Vojske; sporo rješavanje stambenih potreba pripadnika Vojske i još uvijek nepovoljna starosna struktura Vojske.

Značajan izazov u narednom periodu biće dalji razvoj zajedničkih sposobnosti za kontrolu vazdušnog prostora i mora, sa oružanim snagama zemalja saveznica. Takođe, dostizanje vojnih sposobnosti za izvođenje zajedničkih operacija sa saveznicima zahtijeva dalje prilagođavanje administrativnih, operativnih i materijalnih kapaciteta Vojske.

U potpunosti i kvalitetno je ostvarena funkcija inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole. Izvršene su inspekcije borbene gotovosti, inspekcijski nadzor odbrambenih priprema i inspekcijski nadzor stanja zaštite na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara u svim skladištima ubojnih sredstava Vojske. Kod kontrolisanih jedinica nije utvrđeno odstupanje borbene gotovosti od potrebnog stepena za uspješno izvršavanje namjenskih zadataka. U toku vršenja inspekcijskog nadzora dostignutog nivoa odbrambenih priprema preduzimane su isključivo preventivne mjere. Kontrolom svih skladišnih prostora utvrđeno je da se sva ubojna sredstva pravilno skladište, nema sredstava koja se čuvaju van objekata, eksplozivne materije čuvaju se u propisanoj ambalaži i složene su prema tehničkim propisima.

Odjeljenje za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove je intenzivno radilo na razvijanju i implementaciji vojno obavještajnih sposobnosti u skladu sa nacionalnim interesima i strateškim prioritetima. Neophodnost zajedničkog djelovanja na suprotstavljanju bezbjednosnim prijetnjama po nacionalnu i kolektivnu bezbjednost, opredijelila je Odjeljenje za uspostavljanje i nastavak saradnje sa vojno obavještajnim i bezbjednosnim strukturama partnerskih NATO država i država u regionu. S tim u vezi, tokom 2018. godine održana su 32 bilateralna sastanka na

međunarodnom nivou.

Unutrašnja revizija je izvršavala sprovođenje revizijskih postupaka. Izvršenom odgovarajućom popunom i osposobljavanjem kadra stvoreni su uslovi za uspješno vršenje unutrašnje revizije, što je značajno doprinijelo jačanju sistema finansijskog upravljanja i kontrola u funkcionalnim oblastima rada Ministarstva.

Služba za odnose sa javnošću Ministarstva kontinuirano je obavještavala crnogorsku javnost o radu i aktivnostima Ministarstva i Vojske, kroz saradnju sa crnogorskim medijima, preko svoga sajta i stranica na društvenim mreža. U 2018. godini, osim redovnih aktivnosti u praćenju rada Ministarstva, ministra, Vojske i načelnika Generalštaba za crnogorske i inostrane medije, sa aspekta odnosa sa javnošću obilježilo i uvođenje misije Air Policing, godišnjica članstva u NATO, kao i značajna modernizacija Vojske, kroz nabavku helikoptera Bell-412 i njemačku donaciju šest lakooklopnih vozila. Služba za odnose sa javnošću uradila je dva nova filma, dokumentarno-edukativni film "Naša snaga, Vojska Crne Gore", kao i polusatni dokumentarni film "Avganistan - priča crnogorskog vojnika". Urađene su dvije TV reklame za kampanju dobrovoljnog služenja vojnog roka.

ZAKLJUČAK

Težišne aktivnosti Ministarstva i Vojske u 2018. godini bile su: nastavak integracije Crne Gore u NATO, međunarodna saradnja u oblasti odbrane; izvršavanje misija i zadataka Vojske, izvršavanje obaveza iz okvira punopravnog članstva u NATO, priprema i učešće Vojske u međunarodnim operacijama, osposobljavanje, opremanje i modernizacija.

Nakon pristupanja Crne Gore Sjevernoatlantskom savezu, unaprijeđena je saradnja sa članicama NATO Alijanse, ali i sa zemljama regiona.

Međunarodna odbrambena saradnja predstavljala je snažan instrument podrške unaprijeđenju odbrambenih sposobnosti i tokom 2018. godine, prvenstveno u kontekstu jačanja političkih odnosa sa ključnim strateškim partnerima, unaprijeđenja regionalne saradnje, razvoju dobrosusjedskih odnosa i pronalaženja zajedničkih rješenja u cilju adekvatnog reagovanja na sve učestalije izazove, rizike i prijetnje po bezbjednost.

Multilateralna odbrambena saradnja odvijala se u cilju doprinosa izgradnji i očuvanju mira u svijetu, stabilizacije regiona, kao i međusobne podrške integracijama u NATO i EU. Crna Gora je učestvovala u radu sledećih regionalnih bezbjednosnih i odbrambenih inicijativa: Proces saradnje ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope (SEDM), Američko-jadranska povelja A-5 i Centar za bezbjednosnu saradnju „RACVIAC“, BMTF - Balkanska medicinska namjenska jedinica, Minhenska bezbjednosna konferencija i forumu o globalnoj bezbjednosti - GLOBSEC.

Bilateralna odbrambena saradnja u 2018. godini, obuhvatala je ministarske posjete, konferencije, seminare, posjete stranih brodova, obuku pojedinaca i jedinica u izvođenju pomorskih operacija i protivminskih dejstava, CBRN zaštite, planinske obuke, preduputne obuke za međunarodne misije, učenje stranih jezika kao i učešće na zajedničkim vježbama. Ministarstvo je potpisalo 18 planova bilateralne saradnje u 2018. godini, dok su sa pet država održane bilateralne konsultacije održane.

Učešćem na međunarodnim vojnim vježbama unaprijeđene su sposobnosti komandnog i štabnog osoblja Vojske za rad u međunarodnim komandama, primjena NATO standarda i procedura u komandovanju jedinicama. Učešće u međunarodnim vježbama bilo je posebno važno sa aspekta razvijanja povjerenja i unapređenja saradnje između oružanih snaga zemalja članica NATO i zemalja regiona.

Priprema za učešće i učešće jedinica Vojske u međunarodnim misijama i operacijama predstavljali su najznačajnije aktivnosti Ministarstva i Vojske. Tokom 2018. godine, pripadnici Vojske su učestvovali u šest međunarodnih misija, operacija i aktivnosti: misiji „Resolute Support“ u Avganistanu; EU NAVFOR „Atalanta“, „EUTM“ u Republici Mali, „MINURSO“, misija UN u Zapadnoj Sahari, operacija „KFOR“ na Kosovu i NATO aktivnost „Enhanced Forward Presence - eFP“ u Republici Letoniji. Jedinice i pripadnici Vojske su uspješno izvršili zadatke u međunarodnim operacijama, misijama i aktivnostima i nije bilo ugrožavanja njihove bezbjednosti.

Najodgovorniji zadatak Vojske u oblasti podrške civilnim institucijama u 2018. godini je bilo angažovanje tokom zaštite državne granice od nezakonitih migracija. Angažovanje je započeto 16. avgusta 2018. godine i realizovano je do kraja 2018. godine, u mješovitim patrolama sa pripadnicima Uprave policije u zoni Graničnog prelaza „Božaj“.

Angažovanje Vojske na pružanju pomoći civilnim institucijama i stanovništvu u zaštiti od požara je bilo nižeg intenziteta u odnosu na prethodnu godinu. Tokom ljeta, u saradnji sa Službom zaštite i spašavanja, pripadnici Vojske su učestvovali u gašenju požara na teritoriji opštine Ulcinj, saniranju požara na teritoriji Glavnog grada Podgorice, angažovani su helikopteri za gašenje požara na lokacijama u opštini Budva i na drugim nepristupačnim lokacijama, kao i za gašenje požara na objektu fabrike „Franca“ u Bijelom Polju.

Mornarica je, u saradnji sa Upravom pomorske sigurnosti, tokom 2018. godine u akvatorijumu Bokokotorskog zaliva učestvovala u aktivnostima koje su imale za cilj sprječavanje izlivanja opasnih materija u more.

Težište obučavanja u Vojsci, u 2018. godini, bilo je na: osposobljavanju za učešće u međunarodnim misijama i operacijama, osposobljavanju deklariranih jedinica za ocjenjivanje po NATO programu CREVAL; osposobljavanju za pružanje podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama; osposobljavanju jedinica za pružanje podrške policiji i drugim državnim organima u slučajevima ugrožavanja nacionalne bezbjednosti terorizmom; izučavanju stranih jezika i zajedničkom osposobljavanju i prikazivanju dostignutih sposobnosti na međunarodnim vježbama i kursevima.

Vojska je u 2018. godini učestvovala na 19 međunarodnih vježbi na kojima su, osim borbenih sposobnosti, uvježbavane i provjeravane sposobnosti za podršku civilnim institucijama u kriznim situacijama. U Crnoj Gori je izvedeno više vježbi u cilju provjere efikasnosti usvojenih standarda odbrane i funkcionalnosti vojne opreme.

Do sada je ostvaren značajan progres u implementaciji ciljeva sposobnosti i dostizanju potrebnog nivoa interoperabilnosti sa NATO snagama, posebno u dijelu osposobljavanja deklariranih sastava. Značajan napredak je ostvaren u planiranju odbrane, razvoju informaciono - komunikacionih tehnologija, usvajanju NATO standarda, kodifikaciji i poznavanju stranih jezika.

U 2018. godini uništeno je ukupno 180,90 tona viškova ubojnih sredstava, čime su umanjeni bezbjednosni rizici od viškova ubojnih sredstava. U izvještajnom periodu nije vršeno uništavanje naoružanja i drugih borbenih sredstava.

Srednjoročne makroekonomske projekcije za period 2019-2021 i utvrđeni limiti potrošnje za odbranu potvrda su održivog finansiranja i spremnosti Vlade za dostizanje ciljanog izdvajanja od 2% BDP do 2024. godinu. Dostizanje ovakvog nivoa izdvajanja i njegovo zadržavanje omogućiće nastavak reformi u sistemu odbrane, dalju modernizaciju i opremanje i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

Nabavkom višenamjenskih helikoptera učinjen je značajan iskorak na polju opremanja i modernizacije, a novi projekti definisani Dugoročnim planom razvoja i Planom investiranja u odbranu garant su značajnih ulaganja na opremu u narednom periodu. Ostvareni rezultati i ukupni napredak sistema odbrane predstavljaju dobru osnovu za dostizanje potrebnih sposobnosti i standarda za ostvarivanje funkcije odbrane države i izvršavanja obaveza iz okvira punopravnog članstva u NATO.

U narednom periodu, Ministarstvo će nastaviti proces sveobuhvatnih reformi, integrisanja nacionalnog odbrambenog sistema u NATO, svjesni činjenice da, dostižući kriterijume NATO zajednice, unapređujemo i sopstvene kapacitete i sposobnosti.

POPIS SKRAĆENICA

1. A-5 – US – Adriatic Charter, Američko-jadranska povelja
2. ABHO – Atomska-biološko-hemijska odbrana
3. ACDC - Arms Control and Disarmament Center, Centar za kontrolu naoružanja i razoružanje
4. ACO - Allied Command Operations, NATO Saveznička komanda za operacije
5. AEMI - Annual exchange of military information, Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011
6. AIWG - Accession Integration Working Group, NATO Radna grupe za pristupanje i integraciju
7. AMISOM - Misija Afričke Unije
8. ASDE - Air Situation Data Exchange, Razmjena podataka o vazdušnom stanju
9. ATALANTA - EU misija u vodama Somalije
10. ATT – Arms trade treaty, Sporazum o trgovini oružjem
11. AVPD - Autonomus Vessel Protection Detachment, Autonomni odred za zaštitu plovila
12. BACKBONE –
13. BD 2011 –Bečki dokument 2011
14. BIRN - Balkan Investigative Reporting Network – Balkanska mreža za istraživanje i izvještavanje
15. BMTF – Balkan Medical Task Force, Balkanska namjenska medicinska jedinica
16. BMATT - British Military Assistance Training Team, Centar za vojnu obuku u Velikoj Britaniji
17. BULCOD - Bulgarian codification, softver koji koristi Vojska Bugarske u sistemu kodifikacije
18. BWC - Biological and Toxin Weapons Convention, Konvencija o biološkom naoružanju
19. CAT – Conventional arms transfer, Transfer konvencionalnog naoružanja
20. CCM – Convention on cluster munitions, Konvencija o kasetnoj municiji
21. CCW - Convention on Certain Conventional Weapons, Konvencija o zabrani određenih vrsta konvencionalnog naoružanja
22. CEDC+ - Odbrambena saradnja zemalja Srednje Evrope
23. CIRT - Crnogorski tim za sajber bezbjednost
24. CIS - komunikaciono-informacioni sistem
25. CMX 2017 - Crisis Management Exercise, NATO štabna vježba „Upravljanje kriznim situacijama
26. CoC - Kodeks ponašanja u vojno-političkim aspektima bezbjednosti
27. CPC – Conflict prevention center, Centar za sprečavanje konflikata
28. CREVAL - Combat Readiness Evaluation, NATO program za ocjenjivanje kopnenih snaga
29. CSDP - Zajednička bezbjednosna i odbrambena politika Evropske unije
30. CWIX - Coalition Warrior Interoperability Exercise, Vježba za interoperabilnost koalicija ratnika
31. DECI - Defence Cooperation Initiative, Inicijativa za odbrambenu saradnju
32. DIB HRM - Defence Institutional Building Human Resources Management Team, Centar za upravljanje ljudskim resursima u institucionalnoj izgradnji odbrane

33. DUP – Detaljni urbanistički plan
34. ECF - Expeditionary Capability Fund, Fond za ekspedicione sposobnosti
35. eDMS - Sistem za elektronsko upravljanje dokumentima
36. EOD - Explosive Ordinance Disposal, osposobljavanje specijalista za uklanjanje neeksplozivnih sredstava
37. EUTM - Misija Evropske unije u Maliju
38. FMF - Foreign Military Financing, Strano vojno finansiranje
39. FMS - Foreign Military Sales, Strane vojne prodaje
40. GEMI – Global exchange of military information, Globalna razmjena vojnih informacija
41. GSOIA - Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država u vezi sa bezbjednosnim mjerama za zaštitu tajnih podataka
42. GŠVCG – Generalštab Vojske Crne Gore
43. HCoC - The Hague Code of Conduct, Haški kodeks ponašanja
44. IK mreža – infrastrukturna mreža
45. IKS - informaciono komunikacionih sistema
46. INA 5.5 - Integrated notification application, Aplikacija za notifikacije (INA – SMS alert system - Sistem za javljanje prispjelih notifikacija - SYSMAN softver za prijem notifikacija)
47. ISAF - International Security Assistance Force, Međunarodna bezbjednosna misija u Avganistanu
48. JTAC - Joint Terminal Attack Controller, Saveznička stanica za kontrolu napada
49. JRSO – Jedinstveni registar standarda odbrane
50. KFOR – Kosovo Force, Snaga na Kosovu
51. MAG – Multinational advisory group, Multinacionalna savjetodavna grupa RACVIAC-a
52. MARFOR - Marine Corps forces, Komanda Marinskog korpusa u Evropi
53. MCLSB - Military Committee Land Standardization Board, Bord Vojnog komiteta NATO-a za standardizaciju kopnene vojske
54. MIMS - Mornarički informacioni sistem
55. MINURSO The United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara, Misija Ujedinjenih nacija u Zapadnoj Sahari
56. MO – Ministarstvo odbrane
57. MONDEM - Montenegro demilitarization, Program uništavanja viškova naoružanja i municije
58. MVCG – Mornarica Vojske Crne Gore
59. NABS - NATO Automated Business System, NATO automatizovan biznis sistem
60. NATO - North Atlantic Treaty Organization, Sjeverno atlantski savez
61. NATINAMDS - NATO Integrated Air and Missile Defence System, NATO integrisani sistem vazdušne i raketne odbrane
62. NATO CIS – Communications and Information Systems School
63. NCAGE - NATO Commercial and Government Entity Code, NATO komercijalni i državni entitetski kod
64. NCS – NATO Committee for standardization, NATO Komitet za standardizaciju
65. NCIA – NATO Communication and information agency, NATO agencija za komunikacije i informacije
66. NCIO – NATO Communication and information organization, NATO organizacija za komunikacije i informacije

67. NDPCS - NATO Defence Planning Capability Survey, Upitnik o planiranju odbrambenih sposobnosti
68. NDPP –NATO Defence planning program, NATO Proces planiranja odbrane
69. NMCRL - NATO Master Catalogue of References for Logistics, NATO baza podataka
70. NSO – NATO Standardization Office, NATO Kancelarija za standardizaciju
71. NSPA - NATO Support and Procurement Agency, Agencija za podršku i nabavku
72. NSWAN - NATO informaciono-komunikacioni sistem
73. NCS – NATO Codification system, NATO kodifikacioni sistem
74. NVO – Nevladina organizacija
75. OCC - Operational Capabilities Concept, Koncept operativnih sposobnosti
76. ODC – Office for defence cooperation USA, Kancelarija za odbrambenu saradnju SAD
77. OEBS – Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
78. PAPRR - Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori
79. PARP - Planning and Review Process, Proces planiranja i revizije
80. PELT - Partnership Project for English Language Training, Program osposobljavanja u oblasti učenja engleskog jezika
81. PKI - Public Key Infrastructure, Ključ javne infrastrukture
82. PMSC - Political-Military Steering Committee on Partnership for Peace, Političko-vojni upravni komitet za mir
83. PP – protiv-požarno
84. PSOTC - Peace Support Operation Training Centre, Centar za operacije podrške miru u Butmiru
85. PRKK - Podregionalna konsultativna komisija OEBS-a
86. PRONA - Montenegrin Science Promotion Foundation, Crnogorska fondacija za promovisanje nauke
87. PVL – profesionalno vojno lice
88. RACVIAC - Centar za bezbjednosnu saradnju
89. RDC – radio-relejna veza
90. RSBUN - Rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 - Žene, mir i bezbjednost
91. SALW - UN Small Arms and Light Weapons, Sporazumi o malom oružju i lakom naoružanju
92. SČV – stacionirano čvorište veze
93. SEDM - South-East Europe Defense Ministerial Process, Forum za saradnju
94. SEDM CC (koordinacioni komitet) ministara odbrane Jugoistočne Evrope
95. SEDM-CC/PMSC - Proces za saradnju zemalja Jugoistočne Evrope u oblasti odbrane
96. SKEV - Sporazum između između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o prenosu informacionog sistema
97. SMATSA - Serbia and Montenegro Air Traffic Services Agency, Agencija za kontrolu vazdušnog saobraćaja Srbije i Crne Gore
98. SNIMG 2 - NATO stalna pomorska grupa 2
99. SPKN-Dayton - Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini
100. SRG - Stalna radna grupa OEBS-a

- 101. STANAG 4569 - NATO Standardization Agreement covering the standards for the "Protection Levels for Occupants of Logistic and Light Armored Vehicles
- 102. STANAG 6001 - Military English exams
- 103. SYSMAN- softver za slanje notifikacija
- 104. TIKA - Turkish Cooperation and Coordination Agency, Agencije za međunarodnu saradnju i koordinaciju Republike Turske
- 100. UbS – Ubojita sredstva
- 101. UNDP - U.N. Development Program
- 102. UNROCA–UN register of conventional armaments, UN registar konvencionalnog naoružanja
- 103. VCG – Vojska Crne Gore
- 104. VDP - vojno-diplomatskog predstavljanja
- 105. VfC – Verifikacioni centar
- 106. VMC – Vojno-medicinski centar
- 107. VVC – Verification coordination committee, Verifikacioni koordinacioni komitet

PRILOZI

Prilog br. 1

PREGLED primljenih novoprodučenih UbS u 2018. godini

Red. br.	NAZIV UBOJNOG SREDSTVA	Primljeno (kom.)
	ARTILJERIJSKA MUNICIJA	
1.	Metak 122 mm, TFG, smanjeno b/p, M78	800
	MUNICIJA ZA PJEŠADIJSKU PODRŠKU	
2.	Granata 40 X 46 mm, za podcijevni bacač	1.000
Zaključno sa rednim brojem 2 (dva).		

Prilog br. 2

PREGLED uništenih ubojnih sredstava po programu "MONDEM" u 2018. godini

Red. br.	NAZIV UBOJNOG SREDSTVA	Količina (kom.)
1.	Metak 30 mm TOG za PA top M53/59	29.475
2.	Metak 76,2 mm za brodski top AK-276	2.011
3.	Barutno punjenje za CAB-50	8.280
Zaključno sa rednim brojem 3 (tri).		

Prilog br. 3

PREGLED

uništenih ubojnih sredstava preko "NATO Fonda povjerenja" u 2018. godini

Red. br.	NAZIV UBOJNOG SREDSTVA	Količina (kom.)
1.	Bomba, avio fotografska, FOTAB-100-50P	96
2.	Bomba raketna "DURANBAL"	110
3.	Raketa AGM-65B, vođena kumulativna "MAVERIK"	43
4.	Indukciona na dnu ležeća mina, GMI 100 "ROKAN"	100
Zaključno sa rednim brojem 4 (četiri).		

Prilog br. 4

PREGLED

ostvarenih prihoda prodajom NVO u 2017. godini

Red. br.	NAZIV SREDSTVA	Prodato privrednom društvu/fiz. licu	Količina (kom.)	Jed. cijena (EUR)	Cijena (EUR)
1	Brodski gasni motor M8G-gasna turbina	"Cezar Montenegro" Nikšić	1	3.011	3.011
2	Tip motora B-534, fab. broj 6540, snaga 80 kW	Aleksandar Stojanović, Podgorica	1	950	950
UKUPNO				3.961	3.961
Zaključno sa rednim brojem 2 (dva).					

Prilog br. 5

PREGLED PROPISA, SPORAZUMA (MEMORANDUMA) I DRUGIH AKATA

I Propisi na osnovu Zakona o Vojski Crne Gore iz nadležnosti Vlade Crne Gore

Redni broj	NAZIV ODLUKE
1.	Uredba o određivanju rodova i službi u Vojski Crne Gore („Službeni list CG“, broj 43/18)
2.	Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o zaradama lica u službi u Vojski Crne Gore („Službeni list CG“, broj 48/18)
3.	Odluka o određivanju lica i objekata koje obezbjeđuje Vojna policija, način njihovog obezbjeđivanja i druga pitanja od značaja („Službeni list CG“, broj 16/18)
4.	Odluka o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u međunarodnu misiju KFOR u Republici Kosovo („Službeni list CG“, broj 47/18)
5.	Odluka o utvrđivanju visine novčane naknade pripadniku Vojske Crne Gore u međunarodnoj misiji KFOR u Republici Kosovo („Službeni list CG“, broj 63/18)
6.	Odluka o dopuni Odluke o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore - 20.9.2018. godine
7.	Odluka o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore 15. novembra 2018. godine
8.	Odluka o upućivanju zaposlenog/e u Ministarstvu odbrane u međunarodnu misiju KFOR u Republici Kosovo („Službeni list CG“, broj 78/18)
9.	Odluka o utvrđivanju visine novčane naknade zaposlenom/oj u Ministarstvu odbrane za vrijeme učešća u međunarodnoj misiji KFOR u Republici Kosovo („Službeni list CG“, broj 78/18)

II Propisi na osnovu Zakona o Vojsci Crne Gore iz nadležnosti Ministarstva

Redni broj	NAZIV PRAVILNIKA
1.	Pravilnik o obliku i sadržaju službene legitimacije službenika Direkcije za zaštitu tajnih podataka ("Službeni list Crne Gore", broj 3/18")
2.	Pravilnik o bližem načinu ocjenjivanja lica u službi u Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“, broj 12/18)
3.	Pravilnik o bližem načinu vršenja unutrašnje kontrole u oblasti odbrane ("Službeni list Crne Gore", broj 13/18)
4.	Pravilnik o načinu prijema lica u službi u Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“, broj 16/18)
5.	Pravilnik o načinu vanrednog unapređivanja profesionalnih vojnih lica („Službeni list CG“, broj 19/18)
6.	Pravilnik o bližim uslovima za određivanje čina za lica koja se primaju u službu u Vojsci Crne Gore u svojstvu oficira, odnosno podoficira („Službeni list CG“, broj 20/18)
7.	Pravilnik o načinu prevođenja profesionalnog vojnog lica i proizvođenja lica u službi u Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“, broj 22/18)
8.	Pravilnik o bližim uslovima, načinu izbora i drugim pitanjima od značaja za izbor profesionalnog vojnog lica za obrazovanje ili usavršavanje i stipendiste („Službeni list CG“, broj 22/18)
9.	Pravilnik o sadržaju i način vođenja evidencije primljenih poklona, i sadržaj prijave primljenih poklona u Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“, broj 23/18)
10.	Pravilnik o oznakama državne pripadnosti, registarskim i drugim oznakama crnogorskih vojnih vazduhoplova („Službeni list CG“, broj 29/18)
11.	Pravilnik o rješavanju stambenih potreba oficira, podoficira i civilnih lica – broj 813-4175-18 od 11.5.2018
12.	Pravilnik o privremeno rezervisanom crnogorskom vazdušnom prostoru i privremenim ili stalnim ograničenjima u crnogorskom vazdušnom prostoru u interesu odbrane („Službeni list CG“, broj 50/18)
13.	Pravilnik o načinu prestanka službe u Vojsci Crne Gore profesionalnom vojnom licu i licu u rezervnom sastavu Vojske Crne Gore („Službeni list CG“, broj 53/18)
14.	Pravilnik o načinu izbora profesionalnih vojnih lica za unapređivanje („Službeni list CG“, broj 60/18)
15.	Pravilnik o dodjeljivanju nagrada i drugih priznanja licima u službi u Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“, broj 70/18)
16.	Pravilnik o iznosu naknade licu u službi u Vojsci Crne Gore upućenom na obrazovanje, usavršavanje, obuku ili vojnu vježbu („Službeni list CG“, broj 70/18)
17.	Pravilnik o dodjeljivanju jubilarne nagrade licu u službi u Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“, broj 79/18)
18.	Pravila letačke službe u Vojsci Crne Gore 813-4967/18 od 31. maja 2018. godine

III Mišljenja na sporazume (memorandume), protokole, zakone i podzakonske akte

Redni broj	NAZIV PROPISA
1.	Predlog zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju humanitarne pomoći
2.	Izmjene Sporazuma o tranzitnim aranžmanima za podršku mirovnim operacijama
3.	Protokol o donaciji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kraljevine Norveške
4.	Nacrt Memoranduma o razumijevanju i Tehnički sporazum u nadležnosti Štaba NATO korpusa za brzo raspoređivanje u Italiji
5.	Nacrt sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o saradnji i uzajamnoj pomoći u oblasti vanrednih situacija
6.	Zakon o slobodnom pristupu informacijama
7.	Upitnik o zakonodavnim i drugim mjerama preduzetim u skladu sa Preporukom o istorijskom urbanom pejzažu
8.	Predlog zakona o unutrašnjim poslovima
9.	Predlog sporazuma o paketu komunikaciono-informacionih usluga za 2018. godinu
10.	Protokol o saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Bugarske
11.	Nacrt sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke o zaštiti i uređenju ratnih grobova i vojnih memorijala
12.	Nacrt memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Evropske komande oružanih snaga SAD o korišćenju kancelarijskih prostora pri Ministarstvu odbrane od strane Kancelarije za odbrambenu saradnju SAD-a
13.	Tehnički Sporazum između Vlade Crne Gore i Vrhovne komande savezničkih snaga za Evropu (SHAPE) za zaštitu vazdušnog prostora
14.	Memorandum o saglasnosti između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Hrvatske
15.	Tehnički Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Bugarske u vezi sa učešćem na vojnoj vježbi „PLATINASTI LAV“
16.	Nacrt tehničkog sporazuma o realizaciji aktivnosti zaštite državne granice od nezakonitih migracija
17.	Nacrt memoranduma o razumijevanju o statusu stalne balkanske namjenske medicinske jedinice i njenog personala

IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI
MINISTARSTVA ODBRANE ZA 2018. GODINU

Redni broj	NAZIV PROPISA
18.	Nacrt pravilnika o upravljanju kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja
19.	Predlog zakona o potvrđivanju Zajedničkog protokola o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije
20.	Predlog odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe i usluga koje mogu da se koriste za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje
21.	Memorandum o razumijevanju u oblasti međusobne logističke podrške između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske
22.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lukama
23.	Memorandum o razumijevanju između Vlade Republike Finske i Vlade Kraljevine Švedske sa štabom Vrhovnog komandata savezničke komande za transformaciju kao i Vrhovnog štaba savezničkih snaga za Evropu u vezi pružanja podrške zemlji domaćina za izvršenje NATO operacija/vježbi/sličnih vojnih aktivnosti
24.	Predlog zakona o potvrđivanju Međunarodne konvencije o sprječavanju akata nuklearnog terorizma
25.	Nacrt zakona o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju
26.	Predlog uredbe o mjerama zaštite kritične informatičke infrastrukture

Prilog br. 6

PREGLED REALIZACIJE PLANA INSPEKCIJSKOG NADZORA I NALOŽENIH MJERA

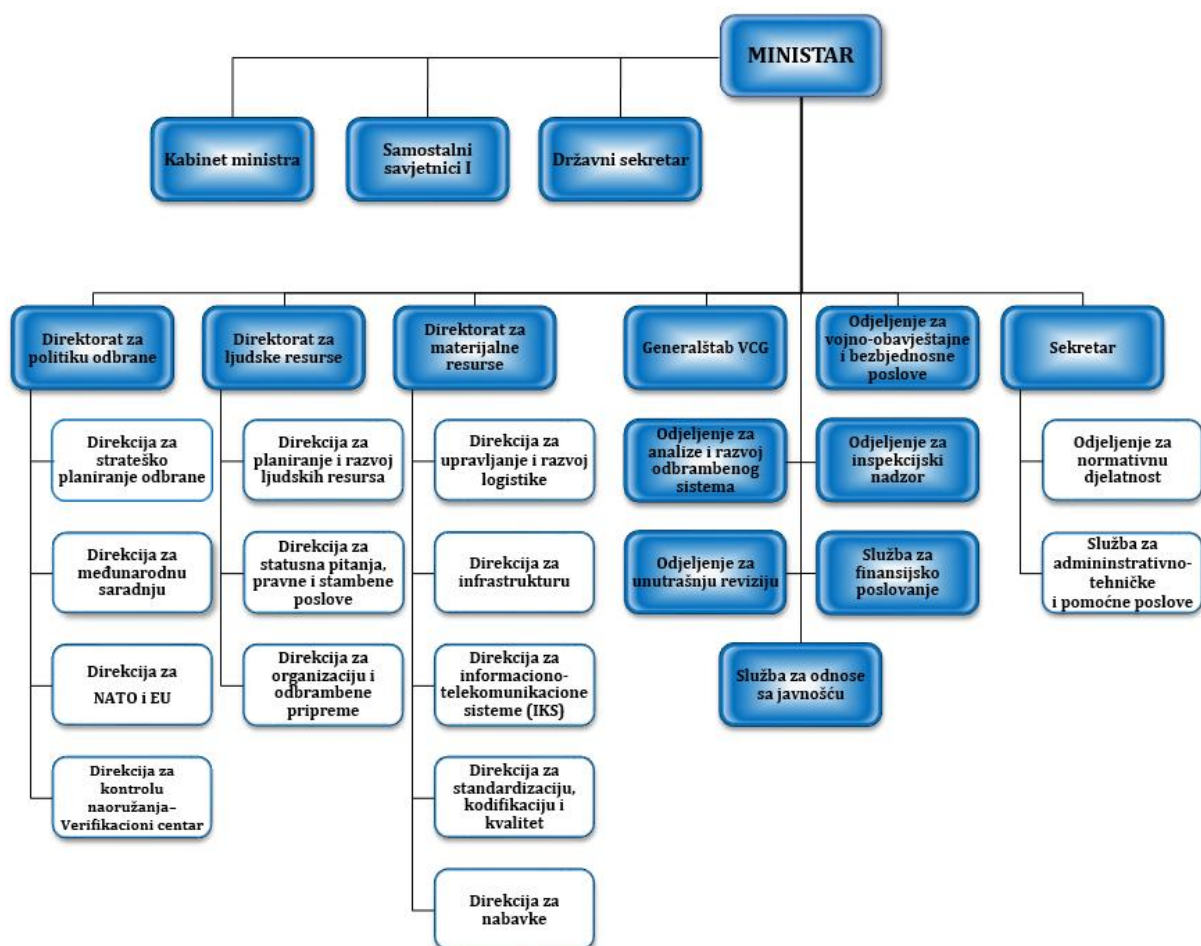
Red. br.	Oblast inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole	Planirano	Realizovano	Procenat realizacije	Naloženo mjera subjektima kontrole								
					SVEGA	Opštinski organi	Privredni subjekti	DPO	DLJR	DMR	OJ MO	GŠ VCG	Jedinice VCG
1.	Inspekcijski nadzor dostignutog nivoa odbrambenih priprema	13	13	100	21	19	2	/	/	/	/	/	/
2.	Inspekcijski nadzor planiranja i upotrebe ljudskih i materijalnih resursa	2	2	100	7	/	/	/	7	/	/	/	/
3.	Inspekcijski nadzor borbene gotovosti Vojske	3	3	100	2	/	/	/	/	/	/	2	/
4.	Inspekcijski nadzor ZNR, ZZS i ZOP u Ministarstvu i Vojsci	4	4+1*	110	50	/	/	/	/	1	/	28	21
5.	Inspekcijski nadzor primjene ovlaštenja lica u Ministarstvu i Vojsci	1	1	100	1	/	/	/	/	/	/	/	1
6.	Inspekcijski nadzor ostvarivanja prava lica na službi u Vojsci, ocjenjivanje, disciplinska i materijalna odgovornost	3	3	100	2	/	/	/	2	/	/	/	/
7.	Inspekcijski nadzor planiranja i uređenja prostora, izgradnje, rekonstrukcije i održavanja vojnih objekata	1	1	100	14	/	/	/	1	4	/	4	5
8.	Inspekcijski nadzor realizacije mjera iz Plana integriteta u Ministarstvu i Vojsci	1	1	100	/	/	/	/	/	/	/	/	/
9.	Unutrašnja kontrola nad obavljanjem obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova	1	1	100	3	/	/	/	/	/	/	1	2

IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI
MINISTARSTVA ODBRANE ZA 2018. GODINU

10.	Unutrašnja kontrola nad preduzetim mjerama po osnovu svih oblika neetičkog i nezakonitog ponašanja zaposlenih	3	3	100	1	/	/	/	/	/	/	/	1
UKUPNO		32	32+1*	103	101	19	2	/	10	5	/	35	30

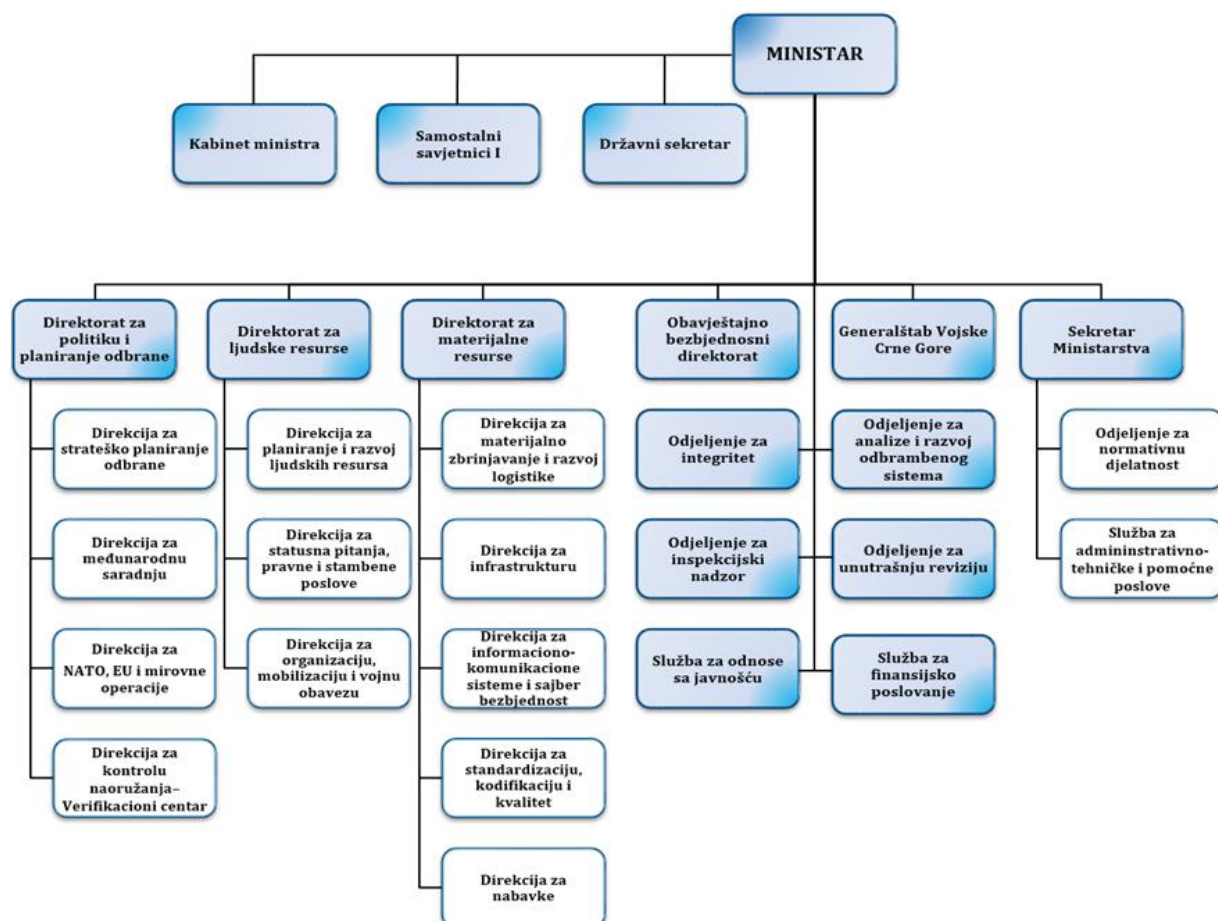
* Povratna inspekcija

ORGANIZACIONA STRUKTURA MINISTARSTVA ODBRANE

Prilog br. 8

NOVA ORGANIZACIONA STRUKTURA MINISTARSTVA ODBRANE

CRNA GORA
Direkcija za zaštitu tajnih podataka

IZVJEŠTAJ O RADU
Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2018. godinu

Podgorica, februar 2018. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
I NORMATIVNI POSLOVI	3
II DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA	3
III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA	5
III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka	5
III-1 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka	5
IV NATO I EU	7
IV-1. NATO	7
IV-2. EVROPSKA UNIJA	10
V MEĐUNARODNA SARADNJA	11
VI MEĐURESORSKA SARADNJA	13
VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA	14
VIII OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA	15
IX ORGANIZACIJA DIREKCIJE	15
X INSPEKCIJSKI NADZOR	18
XI BUDŽET I NABAVKE	18
XII FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTORLA	19
XIII JAVNOST RADA	19

UVOD

Nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka utvrđene su Zakonom o tajnosti podataka ("Službeni list CG", br. 14/08, 76/09, 41/10, 40/11, 38/12, 44/12, 14/13, 18/14 i 48/15) i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG", broj 87/18).

Izveštajem o radu Direkcije za zaštitu tajnih podataka obuhvaćen je pregled najvažnijih aktivnosti Direkcije u 2018. godini u vezi sa: učešćem u izradi propisa iz oblasti tajnih podataka, izradom opštih akata Direkcije, izdavanjem dozvola za pristup tajnim podacima, NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima, razmjenom tajnih podataka sa NATO i Evropskom unijom, obavezama koje proističu iz članstva u NATO, EU pregovorima za Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivnostima na polju međunarodne saradnje naročito u pogledu zaključivanja bilateralnih sporazuma o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, neposredne bilateralne i regionalne saradnje, međuresorskom saradnjom i saradnjom sa nevladinim organizacijama, obukama iz oblasti tajnih podataka i unapređenjem sistema obuke, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem službenika Direkcije, unutrašnjom organizacijom Direkcije i njenim funkcionisanjem, inspekcijskim nadzorom nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, izvršenjem budžeta, sprovođenjem finansijskog upravljanja i kontrole i pružanjem obavještenja o radu Direkcije putem sredstava javnog informisanja.

I **NORMATIVNI POSLOVI**

Predstavnici Direkcije učestvovali su u radu međuresorske radne grupe za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je pripremila Predlog pravilnika o obliku i sadržaju službene legitimacije službenika Direkcije za zaštitu tajnih podataka ("Službeni list CG", br. 003/18).

U ovom izvještajnom periodu Direkcija je učestvovala u davanju mišljenja na predloge zakona i podzakonskih akata koje su pripremali drugi organi, kao i mišljenja na predloge memoranduma i sporazuma o saradnji koji su uključivali odredbe o razmjeni i zaštiti tajnih podataka.

II **DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA**

Dozvole za pristup tajnim podacima za fizička lica

Direkcija za zaštitu tajnih podataka, u skladu sa Zakonom, nadležna je za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima stepena tajnosti STROGO TAJNO, TAJNO i POVJERLJIVO.

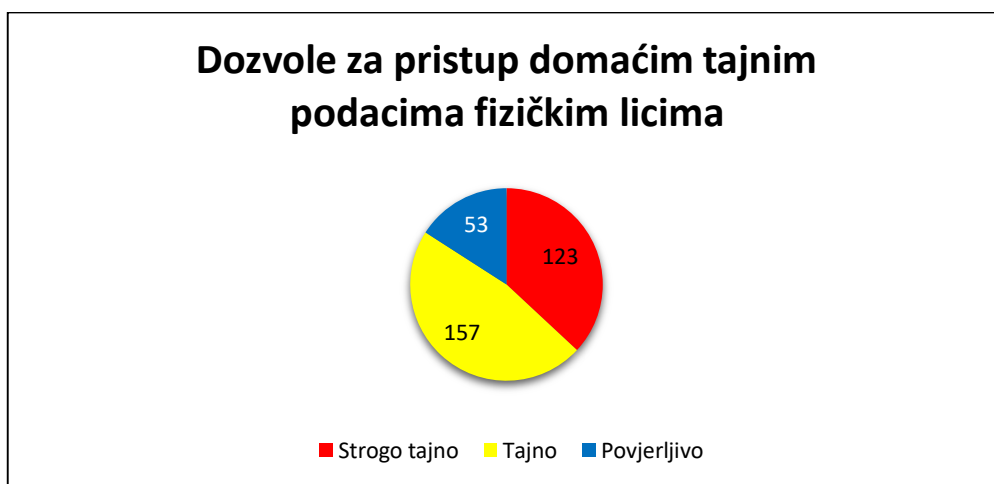
U 2018. godini, podneseno je 367 zahtjeva za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, od čega je 118 zahtjeva za produženje važenja dozvole.

U 2018. godini, izdate su ukupno 333 dozvole za pristup tajnim podacima, od čega su 224 nove dozvole, a produžen je rok važenja za 109 dozvola.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **STROGO TAJNO** izdato je 76 dozvola, a produžen rok važenja za 47 dozvola.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **TAJNO** izdato je 95 dozvola, a produžen rok važenja za 62 dozvole.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **POVJERLJIVO** izdate su 53 dozvole.

U 2018. godini, na zahtjev Nacionalnih bezbjednosnih organa (NSA) drugih država, procesuiran je veći broj bezbjednosnih provjera za strance koji su rođeni, živjeli ili radili u Crnoj Gori.

Dozvole za pristup tajnim podacima za pravna lica

U 2018. godini podneseno je 27 zahtjeva za izdavanje i 9 za produženje važenja dozvole za pristup tajnim podacima za fizička lica u pravnom licu.

Izdata je 21 dozvola, a produženo 5 dozvola za pristup tajnim podacima za fizička lica u pravnom licu i to za stepen tajnosti:

STROGO TAJNO - izdato 5 dozvola,
TAJNO - izdato 13 i produženo 5 dozvola,
POVJERLJIVO - izdate 3 dozvole.

Podnesen je i jedan zahtjev za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima za pravno lice.

III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA

III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka

U kontekstu fizičkih mjera zaštite tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u 2018. godini nastavila saradnju sa državnim organima i pravnim licima koja u vršenju zakonom utvrđenih poslova, odnosno izvršavanju ugovorenog posla postupaju sa tajnim podacima.

Sprovedene su konsultacije sa organima i pravnim licima radi upoznavanja s obvezama koje treba ispuniti u postupku izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima, zatim konsultacije po pitanju fizičkih mjera zaštite tajnih podataka i propisanih standarda u ovoj oblasti, procesuiranje zahtjeva za vršenje bezbjednosne procjene ugroženosti i zahtjeva za vršenje pregleda protiv prisluškivanja, te provjeravanje ispunjenosti fizičkih mjera zaštite u prostorijama za rad sa tajnim podacima.

U prethodnoj godini Direkcija je primila i procesuirala veći broj zahtjeva za bezbjednosnu procjenu ugroženosti, kao i zahtjeva za pregled protiv prisluškivanja.

Rad sa državnim organima po pitanju primjene fizičkih mjera zaštite tajnih podataka

U cilju sagledavanja ispunjenosti fizičkih mjera zaštite tajnih podataka i pružanja stručne pomoći na implementaciji mjera za zaštitu tajnih podataka obišle su prostorije: Predsjednika Crne Gore u kojima se planira rad sa tajnim podacima, Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore, radi opremanja prostorije namijenjene za registar tajnih podataka i akreditacije registra, Ministarstva odbrane – Direktorata za politiku odbrane, u kojima se planira izmještanje Direkcije za NATO i EU, Vazduhoplovnog operativnog centra Vojske Crne Gore (VOC) kao i prostorije Uprave za ugljovodonike, radi upoznavanja s obvezama koje treba da ispune za rad sa tajnim podacima.

Rad sa pravnim licima po pitanju primjene fizičkih mjera zaštite tajnih podataka

U toku 2018. godine, Direkcija je sarađivala sa pravnim licima po pitanju dobijanja dozvole za pristup tajnim podacima za pravno lice. S tim u vezi, u Direkciji su održani sastanci sa predstavnicima: Montenegro tourist service, Jadroagent Bar, Montenegro defence industry, Poliox i Čikom d.o.o. informatički inženjering i objašnjene su procedure za dobijanje dozvole za pravno lice, kao i uslovi koje treba da obezbijede po pitanju fizičkih mjera zaštite tajnih podataka, koji su preduslov za izdavanje dozvole.

Pravna lica koja su započela postupak dobijanja dozvole nastavila su saradnju sa Direkcijom.

III-2 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka

Informacioni sistem za razmjenu domaćih tajnih podataka

U sklopu prve faze projekta implementacije informacionog sistema za razmjenu domaćih tajnih podataka, uspostavljen je jedinstveni komunikaciono-informacioni sistem za razmjenu domaćih tajnih podataka između državnih organa Crne Gore, do i uključujući stepen tajnosti POVJERLJIVO, koji povezuje Centralni registar Direkcije za zaštitu tajnih podataka i registar tajnih podataka u Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih poslova i Misiji Crne Gore pri

NATO u Briselu. Na ovaj sistem u 2018. godini povezan je i registar tajnih podataka Agencije za nacionalnu bezbjednost. U toku 2018. godine nastavljene su aktivnosti u cilju unapređenja i podizanja nivoa zaštite ovog komunikaciono-informacionog sistema i iniciran projekat njegove nadgradnje za razmjenu tajnih podataka stepena tajnosti TAJNO.

U skladu sa godišnjim Akcionim planom za implementaciju Strategije sajber bezbjednosti Crne Gore 2018-2021 i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017 – 2018, Direkcija je, kao državni organ nadležan za sprovođenje bezbjednosne akreditacije komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se koriste tajni podaci (SAA – Security Accreditation Authority) i organ nadležan za upravljanje materijalima za kriptografsku zaštitu tajnih podataka (NDA – National Distribution Authority), u 2018. godini zaposlila jednog službenika u Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka.

U martu 2017. godine donesen je set pravnih propisa neophodnih za sprovođenje sertifikacije komunikaciono informacionih sistema i procesa u kojima se koriste tajni podaci većih stepena tajnosti. U decembru 2018. godine Direkcija je inicirala formiranje međuresorske radne grupe u cilju unapređenja ovog seta propisa.

Tokom 2018. godine predstavnik Direkcije aktivno je učestvovao u radu Savjeta za informacionu bezbjednost.

Sistem za prenos NATO tajnih podataka - NS WAN

Direkcija za zaštitu tajnih podataka u kontinuitetu se bavi održavanjem NATO SECRET WAN AREA NETWORK - NS WAN informacionog sistema za razmjenu tajnih dokumenata sa NATO koji je implementiran na lokacijama u Ministarstvu odbrane, Vazduhoplovnom operativnom centru VCG (VOC) i Ministarstvu vanjskih poslova, koordinacijom između institucija u Crnoj Gori koje su korisnici ovog sistema, kao i saradnjom sa NATO Agencijom za komunikacije i informacije (The NATO Communication and Information Agency – NCIA) po pitanju održavanja i uspostavljanja novih servisa za korisnike u Crnoj Gori (u okviru godišnjih "Service Support Package for Montenegro" sporazuma). "Service Support Package for Montenegro 2018" (SSP 2018) potpisan je od strane direktora Direkcije u novembru 2018. godine.

Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka - druge aktivnosti

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u okviru SAA nadležnosti (Security Accreditation Authority) akreditovala informacione sisteme za razmjenu tajnih podataka sa NATO u Ministarstvu odbrane i Agenciji za nacionalnu bezbjednost.

U okviru svojih NDA nadležnosti (National Distribution Authority), Direkcija je u saradnji sa NATO Agencijom za komunikacije i informacije (The NATO Communication and Information Agency – NCIA) vršila razmjenu NATO kripto materijala u elektronskoj formi i njihovu distribuciju korisnicima u Crnoj Gori.

Potpisan je Memorandum o saglasnosti (MOA) između Vlade Crne Gore, koju predstavlja Direkcija za zaštitu tajnih podataka i Vlade SAD, koju predstavlja Agencija za nacionalnu bezbjednost i Agencija NATO Vojnog komiteta za distribuciju i upravljanje nalogima (DACAN) koji se odnosi na obezbjeđivanje opreme za bezbjednost komunikacija i usluga za DACAN sistem upravljanja elektronskim ključevima (DEKMS).

U martu 2018. godine, od strane dva službenika Direkcije, pružena je pomoć na uspostavljanju sistema za elektronsku razmjenu tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO - u novoj zgradi NATO u Briselu.

Obuka

Predstavnici Direkcije učestvovali su na sastanku NATO Radne grupe za pristupanje i integraciju – AIWG (Accession and Integration Working Group).

U organizaciji Mobes Monte d.o.o. iz Podgorice i Mobes Quality d.o.o. iz Novog Sada, jedan službenik Direkcije - iz Odjeljenja za informatičku zaštitu tajnih podataka, završio je kurs „Sistem menadžmenta bezbjednosti informacija – ISO/IEC 27001:2013 i upravljanje rizicima informacione bezbjednosti – ISO/IEC 27005:2011.

IV NATO I EU

Najznačajnija dužnost Direkcije u vezi sa tajnim podacima NATO i EU je dužnost da kao bezbjednosni organ koordinira i sprovodi bezbjednosnu politiku NATO i EU u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđivanja adekvatnog nivoa zaštite tajnih podataka (NSA - National Security Authority) i izdavanje NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima.

U cilju adekvatne razmjene i zaštite NATO i EU tajnih podataka, ustanovljeni su i vode se Centralni registar NATO i EU tajnih podataka u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i Podregistri tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO, Stalnoj misiji Crne Gore pri EU u Briselu i Komandi združenih snaga SHAPE u Monsu.

Podregistri tajnih podataka predstavljaju prvu tačku prijema NATO i EU tajnih podataka, odakle se tajni podaci distribuiraju Centralnom registru Direkcije za potrebe državnih organa u Crnoj Gori.

Distribucija tajnih podataka iz Centralnog registra prema državnim organima, korisnicima NATO i EU tajnih podataka, vrši se u okviru registara tajnih podataka uspostavljenih u državnim organima.

IV-1. NATO

Pravni okvir za saradnju

Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 012/17 od 07.12.2017), predstavlja pravni okvir za saradnju u oblasti uzajamne zaštite i čuvanja NATO tajnih podataka koji se dostavljaju Crnoj Gori i tajnih podataka koje Crna Gora dostavlja NATO-u i obezbjeđuje primjenu bezbjednosnih standarda i postupaka za razmjenu i zaštitu tajnih podataka.

Razmjena NATO tajnih podataka

U skladu sa Zakonom o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka, u kontinuitetu se odvija razmjena tajnih podataka sa NATO,

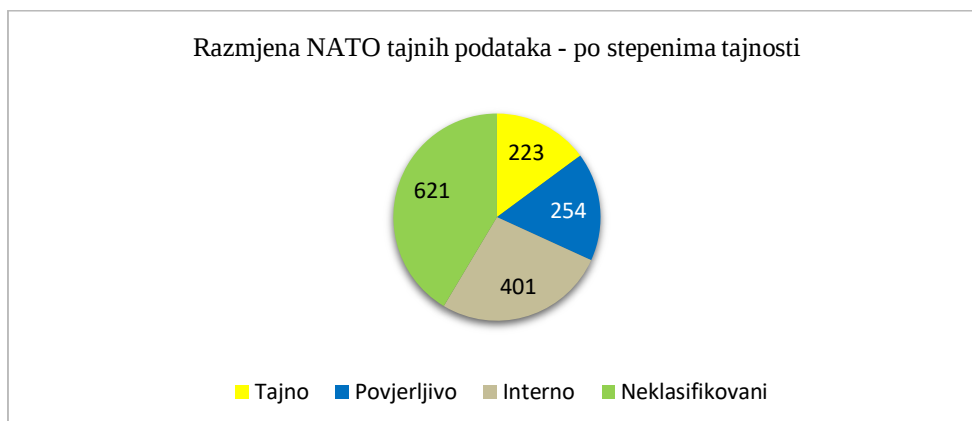
koja je otpočela nakon upućivanja prvog kontigenta crnogorskih vojnika u mirovnu misiju ISAF u Avganistanu, a kasnije u misiju "Resolute Support" u Avganistanu.

Pristupanjem Crne Gore NATO Savezu uveden je novi sistem elektronske razmjene NATO tajnih podataka NATO SECRET WAN AREA NETWORK (NS WAN) odobren od strane NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS).

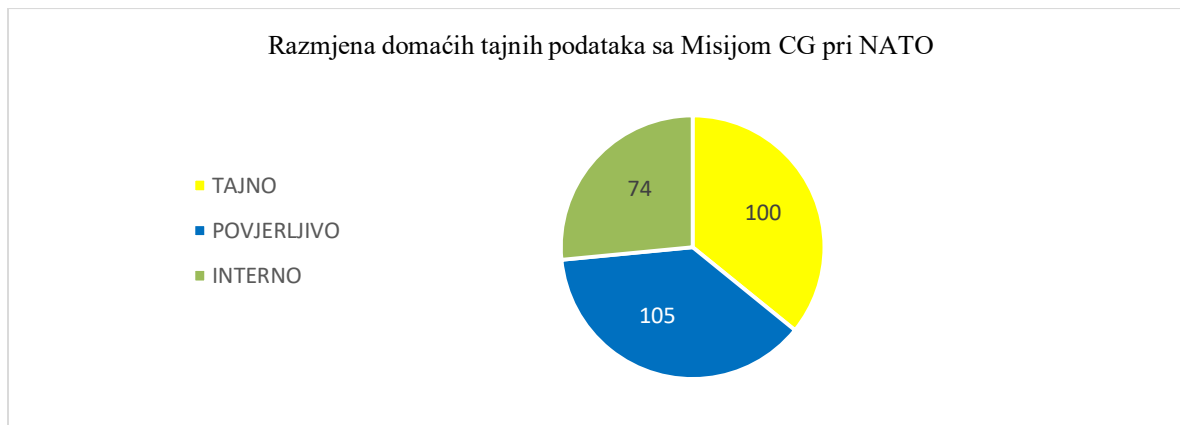
*šematski prikaz razmjene tajnih podataka sa NATO

U 2018. godini razmijenjeno je ukupno 1499 NATO tajnih podataka različitih stepena tajnosti, od čega 223 stepena tajnosti TAJNO, 254 stepena tajnosti POVJERLJIVO, 401 stepena tajnosti INTERNO i 621 neklasifikovani podatak.

Razmjena nacionalnih tajnih podataka sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu

U 2018. godini sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu razmijenjeno je ukupno 279 tajnih podataka različitih stepena tajnosti, od čega 100 stepena tajnosti TAJNO, 105 stepena tajnosti POVJERLJIVO i 74 stepena tajnosti INTERNO.

U 2018. godini preuzeta je veća količina NATO tajnih podataka iz Stalne misije Crne Gore pri NATO u Briselu radi njihovog uništavanja u skladu sa standardima.

Sertifikati za pristup NATO tajnim podacima

Za pristup NATO tajnim podacima koji se prosleđuju Crnoj Gori, kao i za učešće na određenim NATO aktivnostima (konferencijama, sastancima, kursevima, obukama, vježbama, radionicama i sl.) na kojima se razmatraju NATO tajni podaci, neophodno je posjedovanje NATO sertifikata.

U skladu sa Zakonom o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka, Direkcija je organ nadležan za izdavanje NATO sertifikata za pristup NATO tajnim podacima i u 2018. godini izdala je 180 stalnih NATO sertifikata.

U skladu sa preporukama NATO sačinjen je spisak pozicija na nacionalnom nivou i lica na tim pozicijama koja imaju pristup posebnoj grupi NATO tajnih podataka (NATO sensitive informations), kao i spisak ovlašćenih lica i njihovih zamjenika u Direkciji i Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO u Briselu, ovlašćenih za prijem i dostavu NATO COSMIC/ATOMAL podataka.

NATO NOS inspeksijska kontrola

NATO tajni podaci prosljeđeni Crnoj Gori čuvaju se u Centralnom registru Direkcije, koriste u skladu sa propisanim bezbjednosnim standardima i podliježu redovnoj kontroli NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS).

Prije sticanja punopravnog članstva u NATO (jun 2017. godine), u periodu od 20-24. februara realizovana je finalna inspeksijska kontrola od strane eksperata NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS). Kontrolom su obuhvaćeni svi aspekti bezbjednosne organizacije i standardi

za rad sa tajnim podacima u institucijama Crne Gore, prvenstveno u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i drugim bezbjednosnim organima koji koriste NATO tajne podatke (Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih poslova i Agenciji za nacionalnu bezbjednost). Izvještajem o inspekcijskoj kontroli, dostavljenim u junu iste godine, prikazan je ostvareni napredak Crne Gore u oblasti tajnih podataka.

Pored kontrole od strane NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS), NATO tajni podaci koji se dostavljaju državnim organima na korišćenje podliježu i inspekcijskoj kontroli Direkcije.

IV-2. EVROPSKA UNIJA

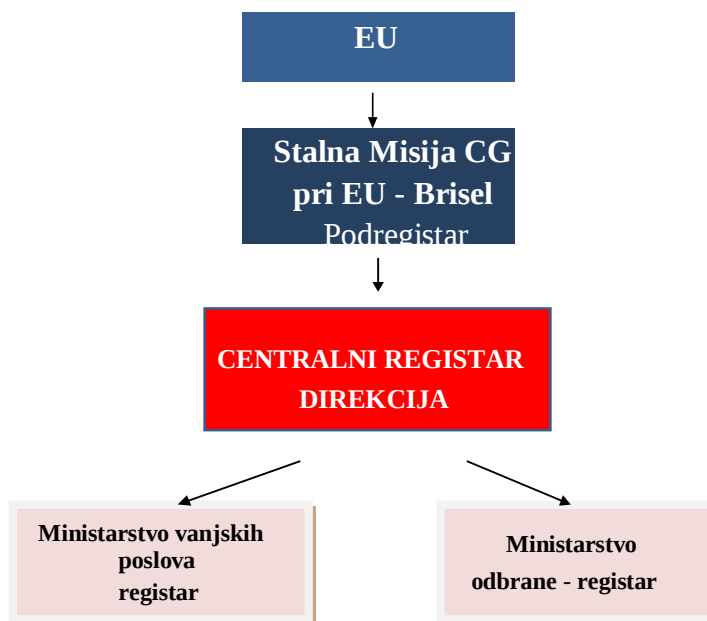
Pravni okvir za saradnju

Sporazum o bezbjednosnim procedurama za razmjenu i zaštitu tajnih podataka, zaključen između Crne Gore i Evropske Unije (septembra 2010. godine) i Bezbjednosni aranžmani za implementaciju Sporazuma (iz februara 2011. godine) predstavljaju pravni okvir za saradnju u oblasti tajnih podataka i obezbjeđuju primjenu standarda prilikom razmjene i zaštite tajnih podataka iz oblasti zajedničke vanjske, bezbjednosne i odbrambene politike.

EU PREGOVORI - Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika

Direktor Direkcije, kao član radne grupe za Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivno je učestvovao u radu sjednica u cilju realizacije obaveza koje proističu iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG). U 2018. godini nastavilo se sa izvještavanjem o realizaciji obaveza iz PPCG, za period 2014-2018. godine. Sve obaveze iz PPCG Direkcija je realizovala u propisanim rokovima.

Razmjena EU tajnih podataka

Tajni podaci koji su razmjenjivani sa EU (3) odnosili su se na podatke o angažovanju pripadnika Vojske Crne Gore u pomorskoj mirovnoj operaciji "EU NAVFOR – ATALANTA" u vodama Adenskog zaliva kod obale Somalije, praćenju aktivnosti i bezbjednosti njihovog učešća u

operaciji, kao i na podatke o angažovanju pripadnika Vojske Crne Gore u EUTM misiji u Republici Mali i MINURSO u Zapadnoj Sahari.

Sertifikati za pristup EU tajnim podacima

Za pristup EU tajnim podacima koji se prosleđuju Crnoj Gori, kao i za učešće u misijama EU (European Union Training Mission Mali, EU NAVFOR ATALANTA Somalija) i drugim aktivnostima, neophodno je posjedovanje EU sertifikata.

U skladu sa Sporazum o bezbjednosnim procedurama za razmjenu i zaštitu tajnih podataka zaključenim između Crne Gore i Evropske Unije, Direkcija je organ nadležan za izdavanje EU sertifikata za pristup EU tajnim podacima i u 2018. godini izdala je 13 EU sertifikata.

V MEĐUNARODNA SARADNJA

Bilateralna saradnja

Nakon sticanja punopravnog članstva u NATO u junu 2017. godine, Crna Gora je nastavila sa ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz članstva u ovoj organizaciji. Skupština Crne Gore je usvojila Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 012/17 od 07.12.2017), Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji u vezi atomskih podataka sa Tajnim tehničkim aneksom Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji u vezi atomskih podataka i Povjerljivim bezbjednosnim aneksom Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji u vezi atomskih podataka ("Službeni list Crne Gore – Međunarodni ugovori", br. 012/17 od 07.12.2017) i Zakon o potvrđivanju Protokola kojim se mijenja i dopunjava Bezbjednosni Aneks Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji u vezi atomskih podataka ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 012/17 od 07.12.2017).

U okviru saradnje sa NATO, a u cilju unapređenja standarda u oblasti bezbjednosti, predstavnik Direkcije za zaštitu tajnih podataka u martu 2018. godine učestvovao je na Radionici na temu "Bezbjednosni sporazumi sa zemljama koje nijesu članice NATO i međunarodnim organizacijama", održanoj u Italiji, Taormina. Radionica je organizovana od strane NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS), a učesnici su bili iz zemalja NATO članica, koje su ujedno i članice Bezbjednosnog Komiteta u kome Crna Gora ima aktivno učešće od sticanja članstva u ovoj organizaciji. Pored nacionalnih iskustava po pitanju navedenih sporazuma o kojima se diskutovalo teme radionice su bile i NATO praksa i standardi u oblasti zaštite i razmjene tajnih podataka i informatičke zaštite tajnih podataka.

U okviru intenzivne saradnje sa NATO, u periodu od 16. do 20. aprila 2018. godine, Direkcija za zaštitu tajnih podataka imala je čast da bude domaćin sastanaka NATO Bezbjednosnog komiteta u Podgorici. Sastancima su pored predstavnika NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS), koji su predsjedavali sastancima, i predstavnika SHAPE-a, prisustvovali i predstavnici 23 zemlje članice NATO Bezbjednosnog komiteta. Na sastancima su razmatrane teme o bezbjednosti lica, bezbjednosti informacija i o bezbjednosti u odnosima sa zemljama koje nisu članice NATO. O bezbjednosti u ovim oblastima je bilo riječi i 10. oktobra 2018. godine, kada

je održan redovni sastanak Komiteta, na nivou direktora Nacionalnih bezbjednosnih organa (NSA), gdje je Direkciju za zaštitu tajnih podataka predstavljao v.d. direktora Direkcije za zaštitu tajnih podataka Crne Gore, Savo Vučinić.

U okviru regionalne saradnje, u organizaciji Savjeta za regionalnu saradnju, 30. maja 2018. godine u Tirani je organizovana radionica o primjeni zakona, sudskoj praksi i tužilaštvu u vezi sa borbom protiv terorizma i ekstremizma. Akcenat je stavljen na praksi po pitanju tajnih podataka u sudskim postupcima i iskustvima zemalja regiona u ovoj oblasti, kao i o budućoj saradnji.

Takođe, u okviru regionalne saradnje, u periodu od 10. do 13. septembra 2018. godine, delegacija Direkcije za zaštitu tajnih podataka učestvovala je na SEENSA konferenciji (South Eastern European National Security Authorities Conference) i Direktorskom sastanku 6S Inicijative, čiji domaćin je ove godine bio Ured Vlade Republike Slovenije za zaštitu tajnih podataka, u saradnji sa Savjetom za regionalnu saradnju (RCC).

SEENSA konferencija je inicijativa pokrenuta od strane Regionalnog vijeća za saradnju (RCC) i okuplja nadležne Nacionalne bezbjednosne organe (NSA) iz zemalja jugo-istočne Evrope.

Osma SEENSA konferencija bila je posvećena ulozi Nacionalnih bezbjednosnih organa (NSA) Jugoistočne Evrope u oblasti informatičke bezbjednosti, pitanjima bezbjednosnih provjera, edukacije i treninga lica koja rukuju tajnim podacima, kao i aspektima buduće saradnje. Učesnici Direktorskog sastanka 6S Inicijative iskoristili su priliku da razmjene mišljenja po pitanju prepoznavanja inicijativa i projekata koji bi stimulisali regionalnu saradnju i integracije kako putem saradnje samih Nacionalnih bezbjednosnih organa (NSA), tako i saradnjom sa različitim međunarodnim organizacijama.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka tokom 2018. godine imala je i intenzivnu bilateralnu saradnju. U periodu od 24.09. do 26.09.2018. godine u Skoplju su održane bilateralne konsultacije između predstavnika Direkcije za zaštitu tajnih podataka Crne Gore i predstavnika makedonske Direkcije za zaštitu tajnih podataka. Konsultacije su održane na poziv direktora makedonske Direkcije, a u cilju upoznavanja sa obavezama i iskustvima Direkcije za zaštitu tajnih podataka Crne Gore tokom pristupnih pregovora za članstvo u NATO-u. Takođe, od 23. do 25. decembra 2018. Direkcija je bila domaćin ugodila interesornu delegaciju Republike Makedonije, kojom prilikom su otpočeti pregovori o Sporazumu između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Makedonije o razmjeni i uzajamnoj zaštiti tajnih podataka.

Direktor Direkcije za zaštitu tajnih podataka, Savo Vučinić i ambasador Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori, Hans Günther Mattern, 11. maja 2018. godine u Podgorici, potpisali su Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Savezne Republike Njemačke o uzajamnoj zaštiti tajnih podataka. Zaključivanjem Sporazuma stvoren je pravni osnov za razmjenu tajnih podataka između dvije države, a u cilju unaprijeđenja saradnje u oblasti razmjene i zaštite tajnih podataka.

U okviru bilateralne saradnje, u periodu od 21. do 24. januara 2019. godine, Direkciju su posjetili predstavnici Nacionalnog bezbjednosnog organa (NSA) Republike Letonije. Posjeta je realizovana u cilju upoznavanja sistema zaštite i razmjene tajnih podataka u Crnoj Gori i Republici Letoniji i otpočinjanja pregovora u vezi sa Sporazumom o zaštiti tajnih podataka između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Letonije. U cilju što boljeg sagledavanja sistema

zaštite i razmjene tajnih podataka u Crnoj Gori, predstavnici Republike Letonije su tokom boravka posjetili i Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo odbrane i Agenciju za nacionalnu bezbjednost.

VI MEĐURESORSKA SARADNJA

U okviru međuresorske saradnje, predstavnici Direkcije su zastupljeni u radu Nacionalnog operativnog tima za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018. godine, Savjeta za informacionu bezbjednost. Radnoj grupi za Poglavlje 31 Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika – pregovori sa EU i Interresornoj komisiji za NATO.

U izvještajnom periodu, Direkcija je sarađivala sa Generalnim sekretarijatom Vlade Crne Gore, Ministarstvom odbrane i Vojskom Crne Gore, Ministarstvom vanjskih poslova, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Upravom policije, Ministarstvom finansija, Ministarstvom pravde, Agencijom za nacionalnu bezbjednost, Agencijom za sprječavanje korupcije, Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Upravom za javne nabavke, Upravom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Upravom za kadrove i dr. organima. Saradnja se odvijala intenzivno i u najvećem dijelu se odnosila na implementaciju propisa o tajnosti podataka, realizaciju mjera zaštite tajnih podataka i rješavanju po zahtjevima za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima.

Saradnja sa Ministarstvom odbrane odvijala se kroz učešće u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka, pribavljanju mišljenja na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije, pripremu materijala koji se razmatraju na sjednici Vlade (informacije, sporazumi i sl.), realizaciju obuka o tajnim podacima, izradu opštih akata, davanje mišljenja i sugestija na sporazume o saradnji u oblasti odbrane, u dijelu koji se odnosi na tajne podatke, finansijske poslove i unutrašnju reviziju, izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, učešće na sastancima i dr.

Saradnja sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost, Ministarstvom unutrašnjih poslova, i Upravom za kadrove, odvijala se po pitanju realizacije zajedničkih seminara o bezbjednosnoj kulturi u državnoj administraciji.

Saradnja sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost odvijala se i po pitanju vršenja bezbjednosnih provjera za lica za koja su podneseni zahtjevi za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, vršenja bezbjednosnih provjera za strance, izrade bezbjednosnih procjena ugroženosti, pregleda protiv prisluškivanja i pregleda od kompromitujućeg elektromagnetnog zračenja - TEMPEST mjerenja.

Saradnja sa Ministarstvom pravde odvijala se po pitanju implementacije mjera za zaštitu tajnih podataka, kao i angažovanju stranih eksperata u okviru IPA projekta, kojima je potreban pristup nacionalnim tajnim podacima.

Saradnja sa Ministarstvom finansija odvijala se po pitanju budžeta, davanja saglasnosti o obezbijeđenim finansijskim sredstvima za popunu radnog mjesta u Direkciji, saglasnosti na Kadrovski plan, dostavljanja izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola u Direkciji, unutrašnje revizije i dr.

Saradnja sa Ministarstvom javne uprave odvijala se kroz: davanje sugestija na Nact nacionalnog akcionog plana za inicijativu Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori 2018-2020 (NAP), izvještavanje o realizaciji mjera Plana optimizacije javne uprave Crne Gore 2018-2020, realizaciju elektronskih usluga koje pruža Direkcija za zaštitu tajnih podataka na portal E – uprave, kao i po pitanju primjene Zakona o tajnosti podataka.

Saradnja sa Agencijom za sprječavanje korupcije odvijala se po pitanju izrade Plan integriteta u novoj elektronskoj aplikaciji.

Saradnja sa Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama odvijala se kroz učešće u Twinning light projektu "Jačanje kapaciteta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama". U okviru istog projekta, predstavnik Direkcije učestvovao je kao izlagač na temu „Tajnost podataka“. Predstavnici Direkcije učestvovali su i na radionici 'Efikasna primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama u Crnoj Gori', kao i na Konferenciji „Transparentna javna uprava putem Zakona o slobodnom pristupu informacijama - izazovi pravnog okvira i primjene. Saradnja sa Agencijom odvijala se i kroz elektronsko dostavljanje podataka o rješavanju zahtjeva za slobodan pristup informacijama i zaštitu ličnih podataka.

Saradnja sa Upravom za kadrove kontinuirano se odvijala kroz realizaciju obuka iz oblasti tajnih podataka i stručnog usavršavanja zaposlenih. Saradnja se odvijala i po pitanju davanju mišljenja na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, vođenju i ažuriranju kadrovskog informacionog sistema (KIS), dostavljanju kontrolnih izvještaja o stanju unosa podataka u KIS i popuni radnih mjesta, izradi Kadrovskog plana, aktivnostima u okviru Mreže za ljudske resurse, u okviru koje Direkcija ima svog predstavnika.

Saradnja sa Upravom za javne nabavke odvijala se kroz dostavljanje Plana javnih nabavki, Izvještaja o javnim nabavkama, kao i Izvještaja o kršenju antikorupcijskih pravila i pripremi za implementaciju propisa o javnim nabavkama u dijelu objedinjavanja javnih nabavki.

Saradnja sa Upravom za ugljovodonike odvijala se po pitanju implementacije mjera zaštite tajnih podataka u prostorijama namijenjenim za rad sa tajnim podacima i primjene propisa o tajnim podacima.

Direkcija je nastojala da na svojoj internet stranici redovno objavljuje informacije koje zahtijevaju proaktivni pristup, vodeći računa o zaštiti ličnih podataka i podataka koji su označeni stepenom tajnosti.

VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Saradnja sa nevladinim organizacijama odvijala se kroz različite vidove saradnje: kroz učešće na konferencijama, okruglim stolovima, panelima i sl., kroz rješavanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama, kao i vršenje vanrednog inspekcijskog nadzora pokrenutog po inicijativama NVO MANS.

Predstavnik Direkcije za zaštitu tajnih podataka učestvovao je na Panelu posvećenom slobodnom pristupu informacijama, na kojem je razmatrana praktična primjena Zakona o

slobodnom pristupu informacijama i njegova primjena u službi borbe protiv korupcije. Panel je organizovao NVO MANS-a i delegacija EU, a u cilju obilježavanja nedjelje antikorupcije.

Takođe, predstavnik Direkcije učestvovao je na Okruglom stolu posvećenom usklađenosti Zakona o slobodnom pristupu informacijama sa međunarodnim standardima. Okrugli sto je organizovala NVO MANS.

Direkcije za zaštitu tajnih podataka sarađivala je i sa Ministarstvom javne uprave - Direkcijom za saradnju s nevladinim organizacijama, u pripremi i dostavljanju Izveštaja o saradnju sa nevladinim organizacijama.

VIII OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA

U cilju stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika i unapređenja znanja iz oblasti tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u saradnji sa Upravom za kadrove, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Agencijom za nacionalnu bezbjednost u 2018. godini realizovala šest seminara na temu "Bezbjednosna kultura u državnoj administraciji" i šest seminara na temu "Tajnost podataka".

Unaprijeđen je sistem obuke iz oblasti zaštite tajnim podacima na način što je, u okviru TAIEX instrumenata tehničke podrške, uspostavljena elektronska aplikacija za E-trening koja pruža mogućnost državnim službenicima za lakšim i savremenijim edukovanjem u ovoj oblasti. Ovaj oblik edukacije primijenjuje se na sva lica prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika Direkcije

U okviru Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika, koji realizuje Uprava za kadrove, službenici Direkcije su pohađali brojne obuke kao što su: Priprema godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrola, Izrada Kadrovskog plana, Podizanje nivoa svijesti o upotrebi elektronskih servisa e-Uprava, U susret primjeni novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Učešće na sastancima Mreže za upravljanje ljudskim resursima, Inegritet u javnoj upravi i sprovođenje planova integriteta, Slobodan pristup informacijama, Praktična primjena Zakona o javnim nabavkama, Otvorenost i pristupačnost Web portala Vlade Crne Gore, obuka za Kadrovski informacioni sistem (KIS), Kadrovski plan i dr. Dva službenika Direkcije su uspješno završila kurs engleskog jezika.

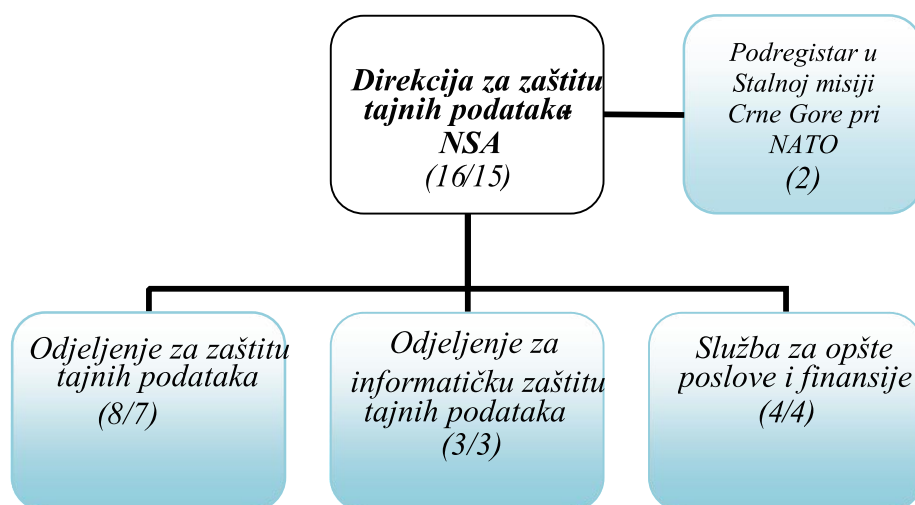
U organizaciji Centra za integritet u sektoru obrane (Centre for Integrity in the Defence Sector - CIDS) iz Norveške, službenici Direkcije učestvovali su na radionici "Slobodan pristup informacijama od javnog značaja i tajnost podataka – međunarodni standardi i zakonodavstvo u Crnoj Gori".

IX ORGANIZACIJA DIREKCIJE

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, Direkcija za zaštitu tajnih podataka vrši poslove iz svoje nadležnosti u okviru tri organizacione, i to:

1. Odjeljenje za zaštitu tajnih podataka,

2. Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka
3. Služba za opšte poslove i finansije.

U Odjeljenju za zaštitu tajnih podataka, vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti Direkcije koji se odnose na: obezbjeđenje primjene standarda i propisa iz oblasti zaštite tajnih podataka; koordiniranje aktivnosti koje obezbjeđuju zaštitu tajnih podataka povjerenih Crnoj Gori od strane drugih država i međunarodnih organizacija, izrada i ažuriranje Plana zaštite tajnih podataka, inspekcijski nadzor nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora, sprovođenje postupka za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima i izdavanje NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima, postupka za ograničenje ili prestank važenja dozvole, evidenciju podnijetih zahtjeva za izdavanje dozvola i evidenciju izdatih i oduzetih dozvola, NATO i EU sertifikata, obuka korisnika tajnih podataka, vođenje Centralnog registra NATO i EU tajnih podataka i saradnja sa podregistrima tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO i Misiji Crne Gore pri EU, evidenciju NATO i EU tajnih podataka koji se prosleđuju Crnoj Gori, diseminaciju i njihovo dostavljanje korisnicima, evidenciju NATO ATOMAL tajnih podataka, stručnu pomoć organima i organizacijama radi ispunjavanja bezbjednosno-tehničkih uslova za rad sa tajnim podacima, ustanovljavanje i vođenje registara, podregistara i kontrolnih tačaka, akreditovanje i odobravanje njihovog rada, unutrašnja kontrola nad sprovođenjem mjera zaštite tajnih podataka, informisanje strane države odnosno međunarodne organizacije o bezbjednosti tajnih podataka koje je strana država, odnosno međunarodna organizacija predala Crnoj Gori, međunarodnu saradnju i kontinuiranu saradnju sa NATO Kancelarijom za bezbjednost (NOS) i Kancelarijom za bezbjednost Generalnog sekretarijata Savjeta EU (GSCSO) i drugi poslovi u skladu sa propisima.

U Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti koji se odnose na primjenu mjera bezbjednosti za zaštitu tajnih podataka koji se primaju, obrađuju, prenose, čuvaju i arhiviraju u komunikaciono-informacionim sistemima i drugim elektronskim sistemima, od gubitka povjerljivosti, cjelovitosti ili dostupnosti, i to: obezbjeđivanje primjene standarda i propisa iz oblasti informatičke zaštite tajnih podataka, prijem, obradu, prenos, čuvanje i arhiviranje NATO i EU tajnih podataka u elektronskoj formi, obezbjeđivanje da su kriptografski sistemi, proizvodi i mehanizmi za zaštitu tajnih podataka adekvatno i efikasno odabrani, instalirani i održavanim, nadzor nad rukovanjem kriptomaterijalima NATO i EU i nadzor nad proizvodnjom, distribucijom i čuvanjem kriptomaterijala za potrebe jedinstvenog

sistema za elektronsku razmjenu domaćih tajnih podataka, proizvodnja, distribucija i čuvanje kriptomaterijala za potrebe jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu domaćih tajnih podataka između organa; certificiranje komunikaciono-informacionih sistema (CIS) i procesa u kojima se obrađuju, prenose i čuvaju domaći, NATO i EU tajni podaci i certificiranje prenosivih komunikaciono-informacionih sredstva i memorijskih medija koji se koriste u sistemu (CIS); zaštita prostorija i opreme od rizika elektromagnetnog zračenja (TEMPEST), procjena mogućeg ugrožavanja bezbjednosti tajnih podataka od upada u IS, edukacija i podizanje CIS bezbjednosne svijesti, instaliranje uređaja za čuvanje rezervnih kopija (back-up) tajnih podataka; uništavanje tajnih podataka u elektronskoj formi, memorijskih medija i uređaja za enkripciju podataka; organizovanje obuka i administracija portala za on-line obuku, ažuriranje web stranice Direkcije i dr.

U razmjeni i zaštiti tajnih podataka sa NATO i EU, vrše se poslovi koji se odnose na: bezbjednost komunikacija za izbor, upravljanje i održavanje kriptografske opreme za prenos, obradu i čuvanje tajnih podataka (NCSA - National Communication Security Authority); sprovođenje bezbjednosne akreditacije komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se koriste tajni podaci (SAA - Security Accreditation Authority), koje obuhvata rješavanje po zahtjevu za certificiranje sistema, vršenje bezbjednosne provjere sistema, izdavanje certifikata i privremenih certifikata i vođenje evidencije u vezi s tim i upravljanje materijalima za kriptografsku zaštitu tajnih podataka i bezbjedno rukovanje, čuvanje, distribuciju i evidenciju kriptomaterijala (NDA - National Distribution Authority).

U Službi za opšte poslove i finansije vrše se poslovi koji se odnose na: izradu opštih akata, programa rada i izvještaja o radu, izradu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnog odnosa: prijem, raspoređivanje, zarada, naknada i drugih primanja i dr., javne i povjerljive nabavke, pripremu i sačinjavanje ugovora koji sadrže tajne podatke – povjerljivi ugovori, obradu i korišćenje tajnih podataka kod povjerljivih nabavki, materijalno finansijsko poslovanje, izradu finansijskog plana, korišćenje sredstava u skladu sa budžetom i finansijskim planom, vođenje poslovnih knjiga, periodične obračune i završne račune, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru, blagajničko i knjigovodstveno poslovanje, upoznavanje sa rezultatima unutrašnje revizije: konačnim revizorskim izvještajem i predlogom plana aktivnosti za sprovođenje preporuka za poboljšanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole, izradu internih pravila i procedura za uspostavljanje i sprovođenje finansijskog upravljanja i kontrole, aktivnosti po pitanju rodne ravnopravnosti, Plana integriteta, saradnje sa nadležnim organima, učešće u realizaciji akcionih planova, saradnju sa nevladinim organizacijama i rješavanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama, postupanje po prijavama zviždača, saradnju po pitanju stručnog usavršavanja zaposlenih, oglašavanje slobodnih radnih mjesta, vođenje kadrovskog informacionog sistema (KIS), evidenciju primljenih poklona, prijem, vođenje evidencije i distribuciju domaćih tajnih podataka i njihovo čuvanje, kancelarijsko poslovanje i vođenje djelovodnika i drugih knjiga, rukovanje pečatima i štambiljima i njihovo čuvanje, dostavu NATO i EU tajnih podataka i sprovođenje adekvatnih mjera zaštite prilikom dostave drugim državama i međunarodnim organizacijama, vođenje evidencije o korišćenju motornih vozila i dr.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije sistematizovano je 16 službeničkih radnih mjesta za 16 izvršilaca.

U 2018. godini, Direkcija je bila popunjena sa 14 izvršilaca i jednim profesionalnim vojnim licem upućenim iz Vojske Crne Gore na rad u Direkciju.

U skladu sa Sporazumima zaključenim između Ministarstva vanjskih poslova i Direkcije za zaštitu tajnih podataka, dva službenika Direkcije upućena su u Stalnu misiju Crne Gore pri NATO u Briselu. Ovi službenici su prve “kontakt tačke” u Podregistru tajnih podataka u Misiji za prijem NATO tajnih podataka i njihovu distribuciju Centralnom registru Direkcije.

X INSPEKCIJSKI NADZOR

U 2018. godini, na inicijativu MANS-a, izvršen je vanredni inspekcijski nadzor kod Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte i kod Ministarstva unutrašnjih poslova, po pitanju sprovođenja Zakona o tajnosti podataka.

Redovni inspekcijski nadzor izvršen je u Ministarstvu unutrašnjih poslova – Upravi policije – Sektoru kriminalističke policije, po pitanju ispunjenosti fizičkih mjera zaštite tajnih podataka. Po izvršenom inspekcijskom nadzoru u bezbjednosnoj zoni II stepena, koja pripada Sektoru kriminalističke policije, sačinjen je zapisnik i konstatovano da su ispunjene neophodne mjere fizičke zaštite tajnih podataka.

U novembru 2011. godine Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama izvršila je inspekcijski nadzor u Direkciji za zaštitu tajnih podataka po pitanju primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

XI BUDŽET I NABVKE

Budžet

Za finansiranje Direkcije u 2018. godini odobreno je 275.667.19 € budžetskih sredstava.

Od raspoloživih sredstava u iznosu od 275.667.19 € isplaćena su sredstva u iznosu od 248.987.08 €, što iznosi 90.32%.

Nabavke

Direkcija je u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama, 17.01.2018. godine donijela Plan javnih nabavki za 2018. godinu. Planom javnih nabavki za 2018. godinu planirane su nabavke iz budžeta u iznosu od 29.236.50 €.

Na osnovu člana 116b Zakona o javnim nabavkama Planom nabavki izuzetih od primjene Zakona o javnim nabavkama predviđene su i realizovane nabavke u iznosu od 45.904,10 € za potrebe zaštićenog sistema za NATO i domaće tajne podatke.

XII FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTORLA

U skladu sa obavezama koje proističu iz Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kao i Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, Direkcija je u 2018. godini sačinila šest novih internih pravila i procedura za određene poslovne

proces, a u cilju uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola u Direkciji, i to: Interno pravilo o načinu vođenja evidencije pokretne i nepokretne imovine, Pravilnik o evidenciji neizmirenih obaveza i izvještavanju o istim, Uputstvo za dodjelu zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava Direkcije za zaštitu tajnih podataka, Interna procedura o blagajničkom poslovanju, Uputstvo o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura i Interna procedura o obračunu i isplati zarada.

Interna pravila i procedure sadrže opis procedure, ovlašćena lica i kontrolne mehanizme i sastavni su dio Knjige procedura za finansijsko upravljanje i kontrolu.

O sprovođenju finansijskog upravljanja i kontrole u 2018. godini Direkcija je podnijela Godišnji izvještaj Ministarstvu finansija.

Državna revizorska institucija (DRI) je u 2018. godini izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti poslovanja Direkcije za zaštitu tajnih podataka. Nadležni Kolegijum DRI je izrazio pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj Direkcije i naložio da se sprovedu preporuke u dijelu koji se odnosi na usklađenost poslovanja sa propisima. Direkcija je u skladu sa Izvještajem DRI, sačinila Plan aktivnosti za realizaciju preporuka i iste realizovala u predviđenom roku.

Poslovi unutrašnje revizije u Direkciji, u skladu sa Sporazumom zaključenim sa Ministarstvom odbrane, povjereni su Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva odbrane. Ministarstvo odbrane podnosi Ministarstvu finansija Godišnji izvještaj o unutrašnjoj reviziji izvršenoj u Direkciji za zaštitu tajnih podataka.

XIII JAVNOST RADA

Direktor Direkcije redovno je izvještavao javnost o najznačajnijim pitanjima iz nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

Direkcija je ažurno odgovarala na upućena pitanja medija.

Za potrebe javnosti rada, Direkcija je ažurirala svoju internet stranicu www.nsa.gov.me na kojoj su objavljeni podaci o značajnim aktivnostima, kao i informacije koje je organ dužan, u skladu sa članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, proaktivno da objavljuje na svojoj internet stranici.